

Yıl: 1

Sayı: 8

Ağustos
2022

Daima Edebiyat

e-dergi ~ edebiyat | kültür | sanat

Tema: Bulut

Ahmet Menteş, Muhammet Erdevir, Taha Bilik, Osman Özenbaş, Nilüfer Zontul Aktaş, Fatma İrem Öngel, Gülşah Demirci, Hülya Nişancı, Meva Yağmur, Metin Ariel, Özge Sever, Gülay Leylek, Merve Yurtsever, Elif Kesikoğlu, Sevda Sezer Gülle, Burçin Laçın Altay, Rümeyza Durak, Nermin Ayduran.

Tema Dışı:

Özge Sever, Fatma Yavuz, Mustafa Soyuer, Nuh Öztürk, Mustafa Asiltekin, Serkan Yılmaz, Oğuz Ertürk, Çağatayhan Uzel, Mustafa Işık, Buket Uçar, Emirhan Mutlu, Esra Kâhya, Figen Yıldız, Selcen Bekmezci, Mehtap Gül, Veysel Altuntaş.

ARKA KAPAK ŞİİRİ: Hande İkbâl

KÜNYE

Daima Edebiyat e-dergi, www.edebiyatdaima.com tarafından periyodik olarak yayına hazırlanan aylık kültür, sanat, edebiyat dergisidir.

Daima Edebiyat dijital olarak yayımlanır, basılı değildir ve erişimi ücretsizdir. Yayımlanan yazı ve şiirlerin telif hakkı ve hukuki sorumluluğu yazarına/şairine aittir. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

Genel Yayın Yönetmeni: Muhammet Erdevir

Yayın Kurulu: Ersin Kartal, Emine Gündüz Menteş, Ercan Sağlam, İbrahim Halil Çelik, Murat Serdar Çakıroğlu, Betül Yordam, Hande İkbal ve Ahmet Menteş.

dergi@edebiyatdaima.com

    /[daimaedebiyat](https://www.instagram.com/daimaedebiyat)

Daima Edebiyat
e-dergi ~ edebiyat | kültür | sanat

PRE
LÜT

Tasarım & Dizgi: Prelüt Creative Medya

Kurumsal Firmalar, İşletmeler ve Bireysel Girişimler için;
SEO Uyumlu Metin ve İçerik Yazarlığı, Sunum, Basın Bülteni,
Açıklaması ve Brief Yazımı; Kitap-Dergi-Katalog Yazım, Tasarım
ve Yayıncılığı; Editörlük ve PR Hizmetleri, Sosyal Medya Yönetimi,
Pazarlama Çözümleri, Web Sitesi Kurulum ve Yönetimi.

prelutcreeative

0546 237 91 79
prelutmedya.com

İçindekiler

Tema: Bulut

Ahmet Menteş	6	Gözlerin Bulutlarda
Muhammet Erdevir	8	Kırgın Bulut
Taha Bilik	9	Bulutlarda Yürümek Sancısı
Osman Özenbaş	11	Ürkütüyor Işık Göğün Beyazını
Nilüfer Zontul Aktaş	13	Hoşça Kal Elizya
Fatma İrem Öngel	14	Renklerimden Söndüm
Gülşah Demirci	15	Bulutlanma
Hülya Nişancı	16	Künye
Meva Yağmur	17	Göksel Terminoloji
Metin Ariel	18	Renksiz Tasvir
Özge Sever	19	Gitmeye Gelen
Gülay Leylek	20	Her Şey Orada
Merve Yurtsever	23	Bulutların Ötesinde
Elif Kesikoğlu	26	Benden Ziyade
Sevda Sezer Gülle	28	İz
Burçin Laçın Altay	30	Kara Bulutlara Esir Ruhum
Rümeysa Durak	33	İrtifa Kaybı
Nermin Ayduran	35	Temmuzlu Bir Güne

İçindekiler

Tema Dışı

Özge Sever	40	Işık Sungurlar ile Söyleşi
Fatma Yavuz	44	Kırmızı Lekeler
Mustafa Soyuer	47	Al Mendil Sende Kalsın
Nuh Öztürk	51	Güz Dikeni
Mustafa Asiltekin	53	Bir Balığın Ölümü Gibi
Serkan Yılmaz	54	Şaşırmak
Oğuz Ertürk	55	Koridorlar Çağı
Çağatayhan Uzel	56	Tutup Zamanı Yakasından
Mustafa Işık	57	Geldim
Buket Uçar	58	Eski Plak
Emirhan Mutlu	63	Şair Evlendirmesi
Esra Kâhya	67	Kanca
Figen Yıldız	71	Meczup
Selcen Bekmezci	74	Ülkü Tamer ve İlhan Berk Arasındaki İntihal Mevzusu
Mehtap Gül	79	Ashab-ı Kehf ve İçerik Ödünçlemesi
Veysel Altuntaş	83	Patasana Romanında Tanrı Kavramı

BU SAYININ TEMASI

bulut

GÖZLERİN BULUTLARDA

Ahmet Mentek

Sanki bulutlar gidiyor; bulutlar geçecek ve tekrar müziğimiz başlayacak.

(Dostoyevski)

Ey gök! Çek bulutlarını üstümden, güneşi görmezsem yaşayamam! Fakat dünyada beyaz bulutlar da vardır. Neredeyse şeffaf... olamayışı kadar insanların. Solamayışı kadar yapay çiçeklerin... Ve hayat, neredeyse tümüyle inorganik. Suni oluşumlar gökyüzünde. Ve hayat kente indiğinde. Rüzgâr, doludizgin yolunda gitmek varken bir duvara çarptığında. Ama duvarlar o kadar siyah ki... Gündüz vakti geceyi selamlarsın bu kentte. Bize susmayı öğretirler bu kalın bu yüksek bu kara duvarlar arasında. Yüzünü güneşe dönmeyen inatçı bir bitkisin artık; orada oturup kara bulutların göğü kaplamasını bekleyeceksin, sessizce ve gerekirse bir ömür. Bu dipsiz karanlıktan çıkmak için sarılmalısın bir buluta. Geçmeye çalışma öbür yana, zaten öbür yandasın. Arama boşuna kendini, bulamazsın. Önce şu dolu zehir kadehini bir iç hele. Acılar dolu şu iğneyi ruhunun damarlarına bir zerk et önce. Her şeyi yak ve bir bulut kadar ağlamaklı ol. Sonra ereceksin gerçeğe. Eğer gerçek, kendini imha etmemişse.

Gökyüzünde yorgun bulutlar dolaşiyor. Bir çocuk daima güzel haberler bekliyor havada asılı pamuk yığınlarından. Ve yamaçlardan bir ezgi uzanıyor: Mucizeye inanalım, bulutların mucizesine! Bak, topladığı çiçekleri nasıl da göğe sunuyor çocuk. Bulutların biçimsizliğinden bir şehir kuruyor, her şeyi elimizle koymuş gibi bulabileceğimiz kadar düzenli. Hüzünlü ezgiler kenti. Buluta övgüler düzelim. Yaşamının kutsallığına şarkılar sunalım. Bu kentte başka türlü barınılmaz yoksa. Yılgı çağının dalları, ateşten bulutların altında yazılı heceyi iyiye yormanın özgecil kaygısında. Güzelliği bulma telaşında.

Güzel miyiz? Bir insan neyiyle güzeldir? Bir adımı tutmuyorsa bir adımını, çirkin midir ayakları?.. Kör ve sağır ve bulutlar üstümüzde hep ağır! Güzel! Yağarsa yağmur, biz mezara girmeden, bir gün! İslanır güzelliğimiz bir güzel! Bir güzel erir biteriz. Çünkü çok narin şekercikleriz! Şu köprüyü de bir geçelim, ayıya dayı, çirkine güzel demeyeceğiz bir daha! Neymiş? Yağan yağmur değil gözyaşlarımız mıymış? Boşuna mıymış bu tırmanış? Solan gözlerimiz değil benzimizin rengi miymiş? Mantık bunun neresinde? Biz, mantığın neresindeyiz? Her fırsatta yaltaklanıyoruz geceye, göstermesin diye çirkinlerin çirkinliklerini. Karanlıktan medet umarak geçer miymiş bir ömür? Belki de doğrusu budur. Ruhumuzu geceye satmakla gerçeğe bir adım daha yaklaşmış oluruz belki de.

Bu sözü söyleyen çok güzel söylemiş: Aşmalı zamanın tel örgülerini. Bu sözü şimdi sen söyledin. Aşamadın zamanın tel örgülerini... Ve yırtıldı ruhunu saran derin. Ancak yine de yaralı olduğun kadar yararlısın yaralı olanların yaralarına. Gergin bir bekleyiştir öncü olduğun tüm iyi gelişmeler. Ölmekte oluşunun simgesidir verdiğin öğütler. Hayaletler, geçiş sembolleri, suretsiz kışlar, gözü kapalı avcıl kuşlar, kaçış planları ve avcılar...

Bulutlar gitti fakat başlamadı müziğimiz. Büyük bir sessizlik olacak yaşamın geri kalanı, açık göğün altında sonsuza dek. İlkel ormanların uzağında her aşk kendi özgünlüğünü arayacak durmadan. Çekildi perdeleri hayatın. Unuttuğun gözlerini artık alabilirsin bulutlardan.

KIRGIN BULUT
Muhammet Erdevir

Kavuşmak hep çemberin dışında kalır
Ama sen anlamıyorsun bu kısmını masalın
Yarım kaldıkça tamamlanır insan, öğrendim bir şiirden
Ne yazık anlamıyorsun sevmeyi bilmediğinden

Sevilmişsindir, fıır dönmüştür yedi kat gökte şans ışığın
Böyledir her suyun aktığı bir deniz vardır
Bir de duvarlara umutsuz çentikler kazıyanlar
Tırnaklarını parçalayan birileri kan revan içinde
Ağaç gövdelerine yürüyen kırgın bulutum şimdi söyle
Sen hangi ırmağa kavuşacaksın düze inince

Sahipsiz şiirler kimin ismiyle okunur
İçten içe yananların yarası kimdendir
Gel boynumdan şu fermansız kemendi al
Tersine dönsün dünyam aynanın çatlağında
Yağmurum atlasın sağır uçurumlardan
Bir emanet yolculuk olsun bu ayrılığın
Geçelim aynı inadı farklı yönlere doğru

BULUTLARDA YÜRÜMEK SANCISI**Taha Bilik**

yürüyorum
gönlümde pıhtılaştıran hüznün çiçekleriyle
yürüdüğüm her şah damarının tahtından
paslı bir mezar çılgılığıyla dönüyorum
bulutları dağıtsan yalnızlığım düşer kürsüsünden
çünkü ölüm çıkar karşıma anadan üryan
kanlı bir kefene günahımı mühürleyerek
çünkü aşktır kasketini eğerek yürünülmeyen
akrep zehrini bulaya bulaya vurur işte saatleri

karadır gözlerim
gözlerim ocağına lavlar düşmüş evlerin
közleriyle yankılanır durur
göğsüme sürgülenen esaret muskası
devşirilmiş idamlara doğru sokulur
bulutsudur benim
devrilmiş imparatorlukların yasıyken
aynaların içindeki meczuba yastık olur
yazgımın öpücükleri kovalamıştır ilmeği

yürüyorum
damağымda intihar biletlerinin küflü tadı
gözleriyle ihaneti doğrayan köhne beddua
üzerine kibirle eğildiğim tüm su kenarları
yüzümü iğrenerek soluksuz bırakmaya çalışıyor
bulutları sıksan yalnızlığım soyunur şakaklarından
oysa kesik başların hükümrانlığında anılarım
yontulmuş kaburgasını güllerin asma kilidine koklatıp
kıblemi utançla kekeleyen sarışın bir yakuta çeviriyor

meşhurdur yüreğim
fakat kaçarken başladığım yere sorgusuz dönüşüm
gülleriyle boyanmadığım hangi çingenenin kuyusudur
içimde yasaklardan dölediğim sevdalar gömülüdür fakat
oidipus'un kırbaçları önce kül sonra gülden sırtımı doğurur
ilk kez yürüyorum ben bulutlar bana
defne köklerine kazınmış yolları zorla okutur
ilk kez görüyorum pencereden bir altın yağmuru
bacaklarının arasındaki zindanlarda beni boğdurur

yürüyorum
sapanımda savuracak taş kalmadığında
yollar karşıma elbet golyat'ı çıkartıyor
bulutsu bir özlem göğsümden tabutları yırtarak
kanatlandığında beni mahşerde dirilmeye çağırıyor
her terk edilmişlere birer çarmıh armağan ettiğimden
kendimi ağıtlarla dolu bir mektuba asmam gerekiyor
yüreğim cüzamlara aldırmandan azarlanarak yürüyor fakat
birbirimize dokununca bozulacak kat izi oradan filizleniyor

yürüyen ben değilim
bu unutulmuş yeryüzünde
bileklerimizden kesilip
göçebe bir kuş sesine akıtılıyor gece
yalnızlığın rahminde ağarmak değil
benim bulutlardan çaldığım kader
anlatamıyorum
allah'tan lal çıkınca bir
“ah!” kalıyor yürünecek

yürüyorum bulutlarla
sancılar heybemde
nereye gidiyorum
nereye

ÜRKÜTÜYOR IŞIK GÖĞÜN BEYAZINI**Osman Özenbaş**

kuru güneş kokuyordu
otların arasında
hatırlıyor ellerim toprağın sıcaklığını
suyun sesi geliyor
bakışı cılız aralardan

imzasız bir resme bakıyorum
az bulutlu
gölgesi büyük
birileri dinleniyor olmalı
görünmeyen ağaçların altında
sonra dağlar başlamış
renklerin koyuluğundan
aşağılara doğru

tepeleri parlıyor

unutuyor insan izlerini
anısız geçiyoruz
bilindik sesli
bayram sevinçlerinden de

işlenmemiş görüntüler düşüyor önüme
dokusuz
ışsız
yontulmamış
ve eski bir bulut duruyor
uzak dağların döşünde
zaman diyorum
artık eşitlemiyor birimizi diğesinde
acı bir tat geliyor dilime
bozkır türkülerinden
- ki hemen gelip geçiyor
yine yutkunuyorum
yollar çıkıyor karşıma
yürüyorum yanında
yine eksik kalıyor giden tarafım

sıcağı kaybolmuş
o toprak
tozuyla gitti savrulduğu yerlere
su zerresinden bulut oldu
bekliyor uzak aralarda
izlerinde sabrı çoğaltıyor
dönmeyi beklediği anlarda
belki de
bozkır kokularını salan çiçeklerin
gün batımlarıydı her bakış
yine de dönüp geliyordu sabahlar
hatırlamalarım sırf bunun içindi
ürkütüyor ışık göğün beyazını
ve kuşları
dağılıyor yağmur buluşmaları

kuşların sesine geldim
bakakaldım kanatlarının ardından

bulutlar topladım fırçama
unutulmuş sesimden dönüyorum

HOŞÇA KAL ELİZYA**Nilüfer Zontul Aktaş**

Kaç güzellik sığar bir şehre
Kaç damla düşürür bulut
Bilir misin elizya...
Kaç başak / kaç dane sunar
Kaç yürek haykırır sevdasını...
Yollar ayak izlerini koynunda saklarken
İzlerine bak
İzlerine bak elizya

Çinkılar ç'aldım güneşten
Gün batımı bize ufuk
Geceye sardığım ışıkların koynunda niyetlerim
Dağlanmam ağlamam
Kâh dağlanırım ağlarım
İlmele çözmek arasında tüm sınırlar elizya

Yağamayacak bir bulutum üstünde
Bilmez görmezsin
Deli bir rüzgâra havale ederken kendimi
Hoşça kal demek zordur elizya

Yol verir yol gözler yürek
N'emin kalesidir göz / özlemin
Kaç bulut kaçır da sızır yüze
Bilir misin elizya

RENKLERİMDEN SÖNDÜM**Fatma İrem Öngel**

Renklerimden söndüm
Kaşıkla gülerken
Biraz içimde kalmıştı ayrılık
Şey derler şey derler

Yeni yurtlar ediniz
Yeni gemiler kalkar
Bir kaşık deler çayları
Uykuyla harmanlarınız rüyaları

Bir kaşık böler heceyi
Bir tenhada buluşur hisle düş
Samanlıkta develer kol gezer
Biz kalkar ebemizden doğarız

Suyu yıkar
Duvarı içeriz
Kattıkça toprağa
Göge baktıkça ensemiz
Bir kaşık ısıtır bizi
Yükseldikçe küle döneriz

Döner dururuz aktıkça
Döner ararız dostu
Döndükçe severiz
Çizgilerimizi ve hatta noktalarımızı
Bağışlarınız bulutlara
Zihnimizde sakura kokusu
Ellerimizden elimize dökülür fener

Renklerim hiç bu kadar canlanmadı
Ve hiç doğmamış hissetmedim
Potansiyel hırkaları hızla
Dağıtıp yetimliğimize
Titreyip hiç toplanmamış şenlikte
Yırtarız uçları beyhude bile
Kaşık keskinleşir
Kaşık keser
Sesler kalır yanımıza kâr
Bütünleşiriz
Bataklığımızdan
Bataklığımızda
Bataklığımızla
Ritim oluruz

BULUTLANMA

Gülşah Demirci

Gök perisi bulutlar ekince maviliğine göğün,
Pamuk tarlasından düşler biçtim kendime
Anlatacakları vardı tepeleri aşıp gelen rüzgârın
Ve sırtlanmıştı ardıç kuşunun türküsünü
Kokusuyla beraber teni yanık toprağın...

Bir umut ağacı göverdi sıkıp yumruk yaptığım avucumda
Her an kanatlanıp uçacakmışçasına
Saklamaya çalışsam da başı göğe değdi
Sallanıp durdum bez bağladığım dallarında
Bulutlara yetişmek, düşlere erişmek gibiydi...

Oysaki içe açılan bir pencere kenarında,
Ne maviydi yüzü göğümün ne de beyazdı hakikati göğsümün
Rüzgârın boğazında yumru, ardıç kuşu suskun
Toprak her geçen gün biraz daha ölüm kokuyor
Düşlerin boynu bükük, bulutlar yağmura tutkun...

Suretlim yitik bir ülke sessizliğin nöbet tuttuğu
Camdaki yansımama soruyor bir düşünce bulutu, ne acı!
“Daha kaç sağanak dağıtır gözlerine çöken buğuyu?
Kaç şiir kovar üzerindeki karabulutunu?”
Susuyorum - ruhu bulutlananın eksik olmaz gözyaşı!

KÜNYE**Hülya Nişancı**

Hiç Adam buluta dokundu
Bir atın kalbinde yağmur çatladı aynı anda
Denizin yırtık kenarından battı gemi
Ve keder girdiği kalbin şeklini aldı
Hiç Adam çekiştirdi sabır hırkasını
Babasıyla kaderi dört ayrı dilde yazıldı
Yapıştı üzerine iç çekmeler ah etmeler insanı
Kara balık bir defada okyanusu yutkundu
Hiç Adam kaybolmuş olmayı diledi
Vakit dolmadan sustu şarkısı
Kabuklarını sarı çizginin yanına bıraktı
Ve dünyada metalik bir ses duyuldu.

GÖKSEL TERMİNOLOJİ

Meva Yağmur

tanrı yarattığı balçık tarafından
kaçıncı kez bıçaklandı bilmem,
tanrının elleri neden çivilendi
haydutlar tarafından, tuhaf...
çarmıha gerilen de hicret eden de
hangi cinayeti işledi,
hangi cinnetin nöbetiydi belirsiz.
bu kaosun, bu ermiş ve günahkar savaşın neresindedir insan, tanrı bilir...
tanrı bilir de görür mü ki acaba?
görmek ister gibi değil çünkü.
göksel bir perde çekmiş gibi duruyor
dünya ile arasına, evet, bu bir itiraf!
tanrının kendi elleriyle yarattığını
perdelemek için var
şu özgürlüğün paradoksu olan bulutlar.

RENKSİZ TASVİR**Metin Ariel**

Rengi kaçmış pamuk şeker tarlalarının
Ciğerler dolusu maddenin diğer hali
Ardının bilinip merak edilen temassız duvarı
Bir hiçliğin varlığı

Yaşamın iki temeli
Siyah
Beyaz
Mutluluk ya da öfke
Renklerin işareti
Bir ikaz niteliğinde, hayatın belirteçleri

Açılan ellerin
Boş kapanmamasını dileyen, vicdan sahibi
Toprağın çatlak cildinin
Nemlendiricisi

Yıldırımın ebeveynleri
Benzetildiklerine inat kendi biçimlerini savunan
Zorunlu yerçekimine karşı
Başlarına buyrukluğun sembolü

Boş gezen kalfaların
Ya da mekânsız âşıkların
Zamansız kurdukları düşlerinin
Seyir defteri
Yahut bilinemeyen bilimsel adıyla
Bulut...

GİTMEYE GELEN**Özge Sever**

Kadının bulutu mavi
Masmavi
Uzanıp yeryüzünü seyrettiği
Şarkılar söylediği mavi bir bulut

Geldi, gözleri gök mavi
Buyur etti kadın, oturttu baş köşeye
Yalnızca ikisi
Bir de bulut
Hem de masmavi

Aynı dili konuşmuyorlardı
Farkındaydılar
Sevişirken sözcük kullanmazlardı
Konuşmadan da seviyorlardı birbirlerini

Mavi gök kadar sonsuzdu onun gözleri
Kadın adamın gözlerinde gezinirdi
Adamsa bazı geceler sonsuzluğu düşlerdi
Sığmazdı bazen buluta, uçmak isterdi

Bir gün atladı gözlerinden kadının
Uçmayı denemeye
Bir bulut bölündü ikiye masmavi
Bir parçası denize
Bir parçası çöle
Sevdası kim bilir nereye

HER ŞEY ORADA

Gülay Leylek

Yüreğindeki kuşa kocaman bir dağ konduğunda daha on yediydin.

Gülüşüne burukluğun bulaşmadığı, berrak, ıslıl ıslıl gülebildiğin son akşam... Gülüşün bahar tazeliğinde, gülüşün açılmamış bir gonca. İncecik, kâğıdı andıran dudakların kulaklarına değdi degecek; bal rengi gözlerin ışıktan iki çizgi; zaten ince olan sesin hepten tiz. Fıkır fıkır kaynayan, ardi ardına patlayan kahkahalar... Seni en çok gülerken severdi, bilirdin; her halini severdi elbet ama güldüğün halini diğer bütün hallerinden üstün tutardı. Her şeyden önemlisi seni her halinle seven biri oldu hayatında. Henüz ucundan yaşadığın, sonunun çok uzaklarda olduğunu düşündüğün hayatın... Akşamdan sabaha değışen, katı iken akan, sıvı iken bir anda donabilen belki de buharlaşan hayatın...

Uyandığında bir çağ açılıp bir çağ kapanmıştı sanki. Her şey bir anda oluvermişti. Sinsice, kendini hiç fark ettirmeden, sırasının gelmesini beklemişti bir köşede öylece. Seni çok önemli bir şeye hazırlıyormuş, buna mecburmuş, mutlaka olması gerekiymiş gibi... Hayat hep bir şeylere hazırlardı insanı, henüz bilmiyordun. Bir yere iter, yokuş aşağı yuvarlar, hayatını başına yıkar ve sağ salim çıkmayı, yeniden yaşayabilmeni, yeniden yaşamanın bir yolunu bulmanı isterdi. O sabah bunu öğrenmenin zamanı gelmişti işte...

Yatak odasına koştun önce, yatak hiç dokunulmamış gibi düzenliydi. Gardırobu açtın, gömlekleri, pantolonları, kemer ve kravatları yerli yerindeydi. İçi peluş dışı deri siyah terliği kapının girişinde duruyordu. Televizyonun kumandası uzandığı kanepenin hemen altında, su içtiği bardak, dibinde kalan son yudumuyla sehpa... Bardağın dibinde âdeti olduğu üzere bir yudum illa bırakırdı, yine bırakmıştı. Bir yudum da olsa geride bırakmayı severdi. Bir iz, bir koku, bir cümle... Şimdi bıraktıklarına aldırmadan gitmiş olabilir miydi? Daha dün akşamki ağız dolusu kahkahası duruyordu duvarda. Dudağının izi hâlâ bardakta, ince bıyığının altında belli belirsiz dudağı... Kahverengi elası gözlerindeki çocuksu, hınzır gülüşü... Kırılentteki mandalina kokusu, televizyon kumandasının başparmağı iriliğinde silinen ok tuşu, taraklı ayağının şekline bürünen ev terliği... Eşya mı insanı insan yapıyor yoksa insan mı eşyayı? Az önce burada olduğunun tek kanıtının eşya olduğu gerçeğini değiştirmiyordu hiçbir şey. Şimdi geride kalan onca eşya, onca hatıra...

Sabahtan beri ona ait ne varsa tek tek yokladın. Oradalar, hepsi ait olduğu yerde. Ama o? İcini yokladın sonra. Taş üstünde taş kalmamış. Her şey orada ama hiçbir şey yerinde değil. Darmadağın... Her şey ait olduğundan uzakta. Göğün mavisinin rengi atmış, gök mavisini sola sola griye dönmüş. Nihayetsiz bir grilik içinde, uçsuz bucaksız bir grilik... Deprem sonrası griliği, beton, moloz yığını, çamur deryası grisi... Renklerini yitiriyorsun; sevincini, seni en çok görmeyi dilediği güler halini...

Artık bir evin yok. İnsana önce bir yer lazım, derdi, sokulacağı, güvende olacağı, kendini ait hissedeceği... Sevmek birini kalbinin başköşesine oturtmaksa, sevmek onun dizinin dibinde sığılacak kadar olsun minik bir yer istemektir, derdi. İnsan birini sevdiğini kendini ona ait hissettiğinde, onu evi bildiğinde anlar. Cennetten, ebedi yurdundan kovulmuş bir mahlûkun dünyadaki yegâne amacı kendine bir yer bulmak değil de nedir?

İnsan henüz bir damla su iken tutunacak yer arama telaşına düşer, doğduktan sonra feryadı basıp ana babasını başına toplar; kendince kabul gördüğü, ait olduğu yeri görmek ister. Sonra gülcükleriyle sözüm ona mükâfatlandırır ailesini. Büyüdükçe yayılmacılığını genişletip bir millete, topluluğa dâhil olur da yine de ana karnındaki o daracık yuvayı, sarıp sarmalanmayı, en muhtaç zamanında en çok ikram gördüğü anı, koşulsuz sevmeyi arzular yıllar yılı. Kim ne derse desin insanın üstesinden gelemediği tek duygu: birine, bir yere ait olma, bir şeye tutunma, bir düğmeye iliklenme arzudur, derdi.

Niçin uyandırmadılar? Niçin bir hoşça kal'ı çok gördüler sana? Tanıdık tanımadık bir sürü çehre doluştu etrafına, vah vah'lar, daha çok genç'tiler, bu çocuk tek başına ne yapacak'lar... Eşyalarını ihtiyaç sahiplerine bağışlamalı, dediğini duydun yaşlıca olanlardan birinin. Söylenenlerin hiçbirine kulak kabartmayan sen, eşyalardan bahsedilince yatak odasında buluverdin kendini. Kapıyı üstüne kilitledin. Herkes dağılana kadar da çıkmadın odadan. Çekmecedan makası aldığını hatırlıyorsun en son, sonrası karanlık...

Bahar... Dağına bahar gelmiş. Başında bembeyaz kümelenmiş bulutlar... Dağının en kadim dostu bulutlar... Sabah, akşam, gece, gündüz hep bulutlar... Kekik, reyhan, sümbül, hercai menekşe kokuları arasından kuş sesleri geliyor. Yatağında bir o yana bir bu yana geriniyorsun. Günler, haftalar, aylar sonra ilk kez deliksiz uyuyabildin. Gözlerindeki uyku mahmurluğuyla bir kez daha geriniyorsun. Bir daha, bir daha sarılıyorsun yorganına. Sarıldıkça mandalina kokusu yayılıyor etrafa. Saçlarının kokusu kaplıyor odayı, tıraş olduktan sonraki boynunun kokusu. Bütün gece birlikte uyudunuz. Sanki gitmedi. Hep yanında. En son uyuduğu yastığı yıkamadın bir daha. Her gece itinayla onunla uyudun, uyandın. Gitti gideli bardağın dibinde son yudumu bırakma âdetini devam ettirdin. Numarası büyük gelse de bütün kış içi peluş dışı deri terlikleri ayağından çıkarmadın. Ve ne kadar mutsuz, üzgün olsan da onun görmek istediği gibi gülümsedin. Dağın bulutluydu belki ama gözlerinin bulutlanmasına izin vermedin, ne zaman bulutlansa güneş açtırdın kalbine. Ne duygusuz ne vefasızmış dediler arkandan. Hiç etkilenmedi babasının yokluğundan.

Elinin altındaki kareye, mavi üzerine bej çizgiliye ilişiyor gözün; içinde pembe, beyaz, kırmızı çiçekler büyüyor, baharına bahar ekleniyor. Sen doğduğun gün bunu giymiş. Turuncu desensiz olanı dayının düğününde... Salonda büfede duran, kucacağında durduğun düğün fotoğrafı... Lacivert üzerine çiçek desenli çok eskilerden... Eşyalarının ihtiyaç sahiplerine dağıtılması gerektiğini söyledikleri o gün -kendini odaya kilitlemiş gün- delirdiğini sanıp çekip gittiler. Babanın gömleklerinden/anılarından birer kare kesip her gece yorgan olarak örtündüğünü kim bilebilirdi?

Kim anlardı içindeki dağa bulut giydirdiğini?

BULUTLARIN ÖTESİNDE

Merve Yurtsever

Bir mucize gerek bana. Öyle bir mucize ki nefes almamı sağlayacak. Unutmayı öğretecek. İçime işleyen, geçmesi gereken ve her gün harlanan alevleri söndürecek. Ardımda bırakacak gücü verecek, önümü nihayet görebilecek. Gözümdeki sisli bulutları silikleştirecek. Bir mucize gerek bana beni yeniden ayağa kaldırıp yürütecek.

Kaç zaman geçtiğini bilmediğim bir süredir aynı yerde kalmaktayım. Mucizelere muhtacım. Ayaklarım yerde, yüreğim göklerde, dumanlar salan gönlümden kara bulutlar üzerimde. Sanıyorum... Sandıkça yanıyorum...

Sözler dolsa yüreğime sevdiceğimin sesiyle. Göz dolusu övgü gibi gelir kalp çarpıntısı eşliğinde. Sözler haykırsa hayalin gerçeğe evrilmesinde. Şahitlik etse dünya... Bu sokaklar bizi kavuşturmak için açılrsa. Güneş yolumuzu aydınlatsa. Bir yol açılrsa kalpten kalbe, yerden göğe erişse. Bulutlar gölgeliğimiz olsa. Bulutlar durağımız, bulutlar durduramadığımız, bulutlar duygularımız, bulutlar ben... Gökyüzü sen, gökyüzü kucak kucak sevda besleyen, gökyüzü mavi, gökyüzü umut, gökyüzü derinliklerinde binlerce bulut üstünde beni göğüsleyen... Sen...

Bir ses yükseliyor birden. “Sabret. Hepsi geçecek. Kavuşma günü de gelecek. Vazgeçilmezimsin. Vazgeçilmezimim. Bulutlar şahit. Biz birlikte öleceğiz.”

Sözler doldu yüreğime. Bulut bulut umut yüküyle. Bekliyorum, bekleyeceğim. Sonsuz maviliğim ne zaman sunacak bana kendini bilmeyeceğim. Lakin yılmadan seveceğim. Bulutlara kazıdım bizi. Ölmeyeceğim... Ölmeyeceğiz...

Senin cümlelerin akıyor hikâyemin üzerine. İçime ılık ılık damlayan kelimelerin umudumu yeşertiyor. Kalbim titriyor bir anda, gönlüm senle şahlanıyor. Sesinle bütünleşen bir aşka yelken açıyorum. İstemem diyorum... İsteğe isteye sürükleniyorum.

Cümlelerinden yıldızlar takılıyor saçlarımin uçlarına. Parıldıyorum senli anılarla. Anılar birikiyor hayal dünyamda, yaşanması muhtemel. Sevda yüklü bulutlar dolaşiyor başımızın üstünde.

Gök yüzüm... Umudum...

Karşıma çıkışın nasıl bir kader? Keder bulutlarıyla kuşanıp duruyorum. Oysa sen hep umut, hep mutluluk yollama telaşındasın bana. Gökyüzü kadar mavisin. Umudun rengi, benim dengim.

Olabilir misin? Olabilir miyiz?

Alarm çalıyor. Beynimin derinlikleri yat diye fısıldıyor. Dinliyorum ve ertele butonuna basıyorum. Rüya âlemindeki mucize beklentime takılıp kalmak istiyorum. Beş dakika sonra çalacağını bilincindeki huzursuzlukla uyumaya devam etmek istiyorum. Gözlerim kapalı ancak zihnim uyuyamıyor...

Alarm çalıyor tekrar. Bu kez kaçış yok biliyorum. Zaten derin bir uykuya da teslim olamıyorum. Hep bu sorumluluk hissi üzerimde asılı duruyor. Kalkıyorum telaşsız ama hızlı. Elimi yüzümü yıkıyor, bir kahve yapıyorum. Kahvaltıyı sevmiyorum ama arzuluyorum. Bir ben var yeryüzünde yaşayan ve bir ben var gökyüzünde bambaşka hayatı arzulayan. Bedenim telefonun sinir bozucu uyarı sesleriyle uyanırken bulutların üzerindeki ruhum öpücüklerle gözlerini aralıyor. Bilincim sakince hazırlanırken, bilinçaltı hayallerim çocukları okula göndermeden kahvaltı yaptırabilme telaşında koşturuyor.

Ben Melek, hemşire Melek. Süregelen bir hayatın içinde yaşayan hayalden insan. Herkese normal olan yalnız benim ulaşılmazım... Başkalarının şikâyetçi olduğu sıradanlığı arzulayanım. Rüyaları mutluluk sebebi kılan, ayakları yere basan bir hayatta bulutların üzerinde kendine hayalden bir dünya kuran, Melek işte.

Sabahları giyinirken, zihnimde eşime ve çocuklarıma kıyafetler seçiyor hepsinin başucuna konduruyorum. Ocaktaki çayın fokurtusunu duyuyor, yumurtalar kayısı kıvamını geçmesin diye koşturuyorum. Gerçekte kahveni içerken yumurtanın kokusu içime doluyor. Gülümsüyorum. Ben gülmeyi bulutların üzerindeki yaşamıma borçlanıyorum.

Vakit erken biliyorum ve sakince durağa yürüyen ayaklarımin, yol boyu zihnimde koşturmaktan birbirine dolanıyor. Gökyüzünden aşağı çakılmaktan korkan bir iç sesim var, susturuyorum. Okula yetişmek için bekleyen gençler çarpıyor gözüme. Otobüs durağı dolu ve ben gülümsüyorum. Gözümde canlanıyor benim de kızımın o durakta değilse de komşu bulut durağında beklediği. İyi hissettiriyor. Bu hissi seviyorum.

Otobüsten inip hastaneye vardığımda ruhum gökyüzünden iniyor. Bulutlara emanet ediyorum mutluluk sebeplerimi. Mutluyum... Gerçekliğim değilse de bulutların üzerindeki hayatım tatmin gülümsüyor herkese. Daima var olan tebessümlerim bilgiç iş arkadaşlarım tarafından özgürlüğüme yorumlanıyor. İmrenilecek hayatın içindeyim onlarca. Karışanım, ayak bağı yok. Benimkinden âlâ hayat yok...

Oysa kahkahalarımın sebebi bulutlara kazıdığım hayallerimde gizli. Bilmiyorlar. Anlaşılmak gibi bir derdim yok esasen de üzülüyorum yine istemsizce. Kırk yaşındayım, bu yaşımdan sonra anne olamayacağım. Bir kalbin içinde ismim sayıklanmayacak. Anne sesleri etrafımda cıvılamayacak. Hasta olsam titrek bakışları, endişeli yüzleri göremeyeceğim evimde. Beyaz gelinliğin içinde süzülmeceğim alkışlar arasında. Onlara zor gelen ama benim tatlı bir telaşla göklerde yaşattığım hayatım gerçekte olmayacak hiç. Bilmiyorlar... Bu yüzden de imrenerek bir dolu laf kalabalığı sunuyorlar kulaklarıma. Üzüntümü kahkahalarımınla örtüyorum.

Yaptığımız muhabbetten habersiz bir arkadaş giriyor heyecanla. Gencecik kanı kaynıyor içinde. Ben hiç yaşamadım böyle güzellikleri içimde. Yüzüğünü uzatıyor titrek elleriyle. İlk ben alkışlıyorum hevesle. Kimse dolaşmasın benim gibi maskeli gülücüklerle. Başımı çeviriyorum hiç kimsede bendeki hevesi göremiyorum. Sonra başlıyorlar anlatmaya. Hepsi kendi mazisine koşmuş anlıyorum. Ballandırarak kurulan cümleler beni mahzun, yeni teklif alan arkadaşımı da mahcup hissettiriyor. Fark etmiyorlar. Hepsi öylesine büyülü anlar yaşamış ki sözde, kızcağız kendi yaşadığını eksik görmeye başlıyor. Yazık diyorum, biraz önceki umut umut gözleri ışıltısını yitirdi. Çiçekler açan elleri kapanan yumruğunda dikenlendi. Konuyu değiştirmeye benim de gücüm yetmedi.

Bakıyorum etrafıma. Herkes bir adım önde gözükmenin telaşında. Ancak boyundan büyük gözükme isteyen ruhlarla aynı dünyada var olmak yoruyor beni. O yüzden tekim belki, kimse anlamadı ki beni. Ruhu ruhuma denk gelen, bulutların ötesinden gülümser sadece benim mertebemden.

Gün bitiminde sıyrılıyorum hepsinin içinden. Gözleri açık rüya görenlerdenim ben. Şimdi gitmeliyim kızım acıkmıştır, eşim maviliklerin arasından kapı aralamaktadır... Bir mucize gerek bana, nefes almamı sağlayacak... Gerçeklerimi unutturacak...

BENDEN ZİYADE

Elif Kesikoğlu

Birbirlerine camdaki yansımalarından bakıyorlardı. Akşamdı ve şubat. Mumların alevleri de vardı camda kar taneleri de. Konuşuyorlardı uzun uzun. Arada bir çay yudumluyor, gözlerini kapatıp susuyorlardı.

Neden gelmedin bunca zamandır?

Geldim. Çok kez hem de. Hiç giremedim kapından. Küflü çekmecelerin kilitlerini kırdığım gün geldim ilk defa. Adresin çıkmıştı birinden. Sokağının başında dikildim uzun süre. Evinin duvarındaki sarmaşıkları seyrettim, hâlâ hatırlıyorum. Sarı. Yeşil. Kırmızı. Bir de yatağına uzanıp gözlerini pencereye diktiğinde gördüğün bulutları. Siyah. Kızıl. Beyaz. Kapıyı hafifçe tıkladım. İçeriden bir kız çocuğunun kahkahaları geliyordu. Israrcı olmadım kapının açılması için. Biraz da beni tanımayacağından korkmuştum. Küçüktün. Küçüktük. Gerisin geri döndüm. Ayrılırken kapı numarasına baktım, beş. Çantamdan bir kalem çıkarıp elime yazmıştım.

Sen hiç dışarı çıkamazdın. Kör olacağını sanırdın sokaklarda. Gelen ben olmalıydım. Düşlerim yakamı bırakmadı, bu yüzden karanlıklarda dikildim kapına hep. Ya uykudaydın. Ya da o neşeli kız çocuğunun kahkahaları çınlıyordu boşlukta. Yıllar sonra bir gün rüyalarım bıçak gibi kesildi. Bilge gördüğüm kim varsa sebebini sordum. Cevapsız kaldım. Sen cevaplayabilirdin, soluğu evinin önünde aldım yine. Kulağımı kapıya dayadım, içeriden müzik sesi geliyordu. Biraz karışıkta duyduklarım. İki şarkı birden çalıyordu. Biri yaşanabilmesi imkânsız bir aşkı diğeri hayatı seven taze gözleri anlatıyordu. Zile bastım defalarca, duyuramadım kendimi. Dönüp giderken fark ettim, kapı numaran değişmişti. On yedi. Yanlış gelmiş olmanın telaşına kapıldım. Birkaç adım geri çekilip etrafa baktım. Sarmaşıkların sarı, kırmızı, yeşil. Bulutların siyah, kızıl, beyaz. Pencerelemin, sokağın aynıydı. O esnada gördüm tülü hafifçe aralayan kıızı. Uzun saçlı, sivilceli. Göz göze gelince hızla geri çekildi. Anlamıştım, o gün yine açılmayacaktı kapı. Yabancıydım. Çayın camdaki buğusuna bak, nasıl siliyor bizi. Şu an burada mıyız gerçekten. İkimiz. Bir beden. Bir ruh. Geç kaldık, çok önce sarılmalıydık ama geçmiş hesaplamak şimdi için büyük kayıp.

Başka bir gün tesadüf geçtim evinin sokağından. Taksideydim. Acelem vardı. Aklım başka başka yerlerdeydi. İtiraf edeyim uzun süre hiç düşünmemiştim seni. Nefes alıyor musun, hiç düşünmedim. Yine nereden bilindiği hiç bilinmeyen bütün şeyler gibi biliyordum, nefes almazsan ölürdüm. Ölürdüm. Davul sesi olmasa belki oradan geçtiğimi bile anlamayacaktım. Bakışlarımı kucağımdan kaldırdım. Sokak hınca hınç doluydu. Büyük bir kalabalık oynuyor, eğleniyordu. Arabadan inip karışmadım aralarına, gidiyordum. Oysa kapın açıktı bu sefer. Yüzü duvaklı bir gelin dikiliyordu önünde. Hıçkırığı, kıvrımlarına oturan gelinliğinden belliydi. Gelini seyrederken kapının üst tarafındaki numaraya takıldı gözüm; yirmi iki. Neden mühim sayılar, ev hep aynıydı oysa, o kapının arkası hep aynı.

Ertesi gün müydü, üç beş yıl sonra mı hatırlamıyorum. Bu defa bulacağım, dedim, geri dönmek yok. Tıkladım. Açan olmayınca yumrukladım ısrarla. Sesi duymuş olacak ki yan evin sahibi çıktı pencereye. Boşuna vurmayın yok evde, çocuklarıyla çıktı, dedi. Ne zaman gelirler biliyor musunuz, diye sordum. Dudak büktü, bilmiyordu. Gözlerim kapı numarasını aradı, hiçbir yerde yoktu. Ama sarmaşıklar kurumaya yüz tutmuş, ağarmış sakallar gibi sarkmıştı duvarlardan. Ev yaşlı ve yorgundu. Yorgundun, yorgundum. Bir kez daha eli boş döndüm. Uzun süre uğramamaya karar verdim. Kırgın mıydım. İnsan kendine kırılır mı. İnsan en çok kendine kırılır. Tam da bu yüzden bu akşam zil çalınca şaşırđım. Kimseyi beklemiyordum. İlk kez elime bir kalem alıp birkaç cümle karalamaya niyetlendiğim saatlerdi. Sen çıkamazdın ki dışarıya, nasıl geldin?

Büyüdüm.

Evi nasıl buldun?

Kapı numaran otuz olmuş, bir de mürekkep kokusu.

Gitmeni hiç istemiyorum.

Gidemem artık.

Üşümüşüz zaten. Bir çay daha içmeliyim.

Camdaki yansımasına bakıyordu. Akşamdı ve Şubat. Konuşuyordu uzun uzun. Mumların alevleri de vardı camda kar taneleri de. Arada bir çay yudumluyor, gözlerini kapatıp susuyordu.

İZ**Sevda Sezer Gülle***Bizim göğümüzden hiç bulut geçmedi*

Oysa geçmişti. En azından bir süre sonra. Yine de bu cümlelerin gerçek olabileceğine inanmıştım pek çok şeye inanmak istediğim gibi! *Islak bir bulutun ağışını* (1) görememekten bile zor olmalı diye düşünmüştüm. Sonuçta iyi ya da kötü olan her şey gün gelir unutulur ve hiçbir bulut da fiziken yerinde sabit duramazdı. Hem kim hafızasına sadece güzel olanı hüküm giydirmiş ki sözün sahibi de öyle yapsın? Sır değildi bu, ilahî kanundu. Bulut dediğin bugün olmasa yarın, şimdi olmasa sonra köpük köpük katar katar alıp başını giderdi. Giderdi mutlaka ve kimseye sormadan, rızasını almadan. İnsanlar gibi ait olmadığı yerin yabancıısı değildi, faydasız ısrar bilmezdi, yüzünü saklayacağı bir maskesi de yoktu. Ve şimdi biri gelmiş diyordu ki, hayır, bizim göğümüzden hiç bulut geçmedi.

Nietzsche, sahiciliği olsaydı olmazları olduracak bu sözü, gençliğinin ilk on yılını adadığı ünlü besteci Richard Wagner için söylemişti. Onlar, arkalarından adlarına kitaplar yazılıp besteler yapılan iki yakın dosttur başlarda. Aralarındaki ideolojik ve kişisel fikir ayrılıkları ömürlerinin son yıllarında, yollarını da birlikte paylaştıkları göğü de ayırır. Bulutlanmayan gökleri peşi sıra gelen ağır ithamlarla kapkara olur. Sonra geçmez denilenler de gider; hem göklerden, hem de göğüslerden.

Hava, su, buhar...Ya bulut olup çeker gider başka göklere ya da kaynadıkça kaynar ve yağar her bir zerresi yeryüzüne.

Alelaide bir şekilde kendini unutturarak gitmezler ama geride mutlaka bir iz bırakırlar. Göğüsteki bulutlanmanın emaresi ise, acıdır. Göğün maviliğini kapatan, kuşların uçmadığı o kara bulutlar gibi iz bırakır geçip gittiği her yerde. Küçük bir çocuğun tek başına bırakıldığı odada tüm heybeti ve öfkesiyle gümbürdüyorsa gök mesela, şimşekler çarpışıp karanlıklar aydınlanıyorsa, sığınacağı tek yer gözlerini ve kulaklarını sımsıkı kapadığı battaniyenin altıdır. Gökyüzünün hep berrak olduğu, korkunun ve hayal kırıklıklarının olmadığı bir yerdir orası. Hem yiyip hem de üzerinde uçabildiğin Pamuk şekeri gibi pembe bulutlarla kaplıdır her yer. Uçsuz bucaksız ve sonsuz. Sonra sabah olur, hava berraklaşır, gök masmavidir. Büyürsün ve hikayen kaldığı yerden devam eder.

Seninle birlikte büyüyen bir şey daha vardır!

Sobaların yanıp şehrin is koktuğu pazar günlerinde memleketin her köşesinde aynı anda banyo karnavalları yapılırken ve bazı evlerde babalar aynı günün sabahında kızlarının kahvaltı tabağına içinde peynir olan ekmekten kuşlar koyarken, o kuşlar kanatlarını gün gelir açıp uçar da akıp giden bulutlara yoldaş olur. Derken boyun uzar, öte tarafta yine biri gelip dünyanın ışıklarını kapatır ve artık altına girebileceğin daha büyük, sıcak tutan bir yorganın vardır. Şimşekler her zamanki düellolarını yaparken, çocukluk düşlerinden kalma bir özlemle atlı karıncanın üzerinde bulutların üzerine kadar çıktığını hayal edersin. Ya da yüzü olmayan fakat çok güvendiğin biri salıncakta öyle kuvvetli sallar ki, sislerin içinde kayboldukça onun gelip seni yeniden ve ilk sefermiş gibi bulmasını beklersin. Rengârenk bulutlar başka başka vakitlerde yarı sahi yarı düş gelip geçerler ömürlerden.

*Dün akşama doğru turuncu bir bulut geçti
Sonra bütün bulutlar hep birden geçti
Anılar, anılar belki hepsi bir kelime.*
Edip Cansever

Bir yerlerde bazı kızlar halâ

Balkonda kanaviçe işlerken arada yüzünü gökyüzüne kaldırıp bir bulutu bisiklete benzetiyorken, başka bir enlemde başka bir göz bulutsuz yıldızlı gecede bir film sahnesini canlandırıyor olabilir. Parmağıyla dokunur hayaline, teninin hissedemeden ruhunu verir ve sahne başlar. Bulut geçse de izi kalır.

Hasılı,

Göğünden bulut geçmişti. Nietzsche gibi birçoğunun da. Onlar da diğerleri gibi inanmıştı, kırılmıştı, üzülüp ağlamıştı, başının üstünden kuşlar geçmiş umuda sığınmıştı, annesinin göğsünde hiç uyumayan çocuklar gibi bisikletten düşüp yeniden denemişti. Yenilmedik diyenlerin göğünden geçen her bulut, çocukluğun bayram sabahı heyecanı kadar gerçekti ve herkesin hikayesi aynı gökyüzünün altında yazılıyordu.

Akşamın karanlığı basmadan önce güneşin son ışığını gözlerini kısmadan alabilen son şanslı ağaç gibi sürüyordu hayat,

Ne sen bulutsun ne de ben yağmur (2) dercesine...

(1) *Pencere- A. Zekai Özger*

(2) *Hep Sonradan- Ali Çınar*

KARA BULUTLARA ESİR RUHUM

Burçin Laçın Altay

*Dün akşama doğru turuncu bir bulut geçti
Sonra bütün bulutlar hep birden geçti
Anılar, anılar, belki hepsi bir kelime*
Edip Cansever

Nefessiz bir hastane odasında solunum cihazının sesiyle titreyen duvarlardan başka; gözlerimden dökülen yaşları, aylardır gören olmadı. Zaman her şeyi nasıl da unutturmuştu; en güzel anıları, en gizli sırları. Anılar eskidikçe acı da olsa yüzde oluşturduğu tebessümü çoğaltırdı, benim anılarım gülümsetmiyor. Sırlar ise derine indikçe zifiri karanlık bir kuyu açıyor insanın içinde, büyüdükçe büyüyor. Açığa çıkmayı onca yıl bekleyen bu sırrın şimdi benimle birlikte mezara girecek olması üzerime atılacak toprağın iyice kararmasına ve ağırlaşmasına neden olacak. Aylardır nefes alamayan ciğerlerim gibi ruhum da sonsuza dek nefessiz kalacak. Söylemeliyim! Ancak konuşmıyorum, ağzımdan sarkan hortumlar, uyuşmuş dudaklarımla neye benzediğimi bile bilmiyorum. Nasıl söyleyebilirim ki hayatının tüm yapı taşlarını yerine oturtacak sırrı? Kendini bir türlü bu hayata ait hissedememesinin nedenini? Nereye gideceğini bilmeyen ayaklarının asıl yolunu?

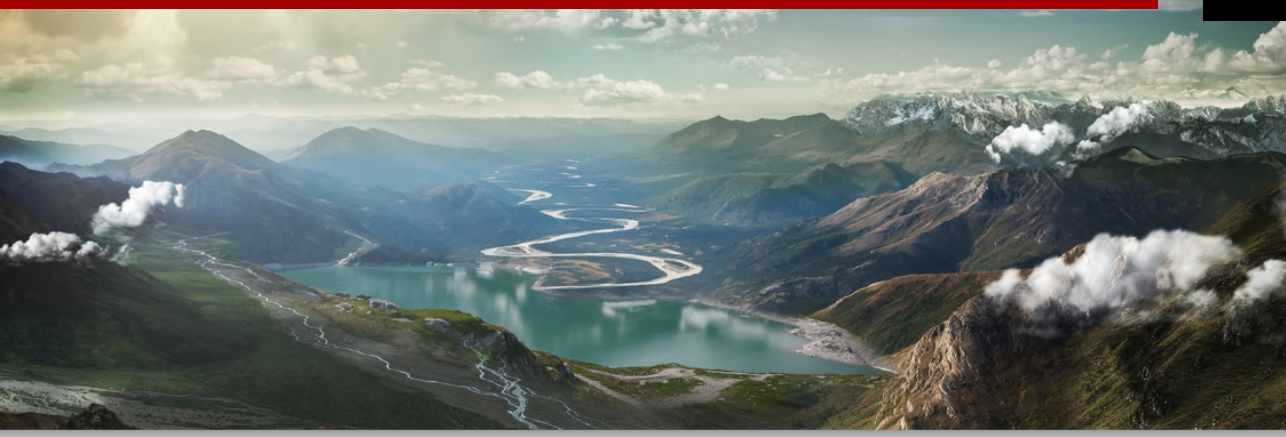
İşte geliyor, yüzünde acınası bir gülümseme, uzun bir ağlamanın esiri gözleriyle bana bakıyor. İlk kez o görüyor gözlerimden dökülen yaşları, siliyor, daha çok ağlıyorum. O da ağlıyor. “Kızım, Lale, sen artık üzülme.” diyorum içimden. “Çok üzdüm seni. Beni senden saklayarak... Fark etmedim senin muhtaç olduğun sevgiyi... Çünkü ben... Çünkü ben de muhtaçtım sevgiye...”

Eğilip tüm zarafetiyle kulağıma “Anneciğim, üzülme buradayım.” dedi ve “Yalnız değilsin üzülme. Hiç yalnız değildin, ben hep vardım.” dediğinde boğazımda yutkunamadığım bir hüzün bulutu ciğerlerime indi. Göğsüm şişti, şişti. Patlayacakken bir hıçkırıkla açığa çıktı bir şimşek gibi ve gözyaşlarına boğuldum. Anladı beni. Nasıl da güzeldi. Onca yıl içine saklandığım yalnızlık balonunu patlatıp beni serbest bıraktı, hem de gökyüzünün en yüksek yerinden. Aniden yere çakıldım. İlk çakılışım değil bu yere. İntikam alıyor benden. Alsın. Hakkıdır. Hem kendimi hem onu yalnızlığın başıboş sokaklarına attım, umarsızca. Sonuçta tek babası ölen, tek babasız büyüyen o değildi. Ve tek kocasız kalan da ben değildim, tek âşık olduğu adam görülmez bir kazada ölen. Ben de haklıydım öyle erişilmez bir aşkla tutulup bulutların üzerindeymişçesine inanılmaz bir mutluluğu yaşamıştım. İlk düşüşüm de sevdiğimi zehirli ölüm yılanının kollarına öylece bıraktığımda bulutların üzerinden aşağıya hızla düşerken hayatın bütün anlamını yitirdiğinde yaşamıştım. Beni yalnız bıraktığı için onu suçlamaktan ve bütün hıncımı Lale’den çıkarmaktan elimden bir şey gelmedi. Benim hayatım bitse de kızımın başlayan hayatını, heveslerini, sevinçlerini, acılarını, büyümesini görmezden gelerek koca ve asla doldurulamayacak bir boşlukla sardım. Beni affetmesin. Ben kendimi affetmiyorum. Farkına varılmayan bir çocuk, yokluklarından büyük varoluşlar doğurabilir veya büyük öfkeler... Ama Lale bana şefkatin en incesiyle bakıyor, elimi tutuyor, benimle konuşuyor. Benimle gerçekten konuşuyor. Ben onunla hiç konuştum mu? Babasının nasıl öldüğünü ona anlattım mı?

Şimdi söylenmemiş bütün sözleri söyleyeceğim ve son nefesimi öyle vereceğim. Elimi ağzımdaki borulara götürdüm, çıkarmaya çalıştım. Önce panik oldu ama anladı beni gözlerime ve gözlerimden sele tutulmuş bir dere yatağı gibi akan yaşları görünce. Yardım etti çıkardık. Son sözlerimi dinlediğini biliyordu, yaklaştı; “Beni affet kızım, babanla birlikte kendimi de gömdüm, gençliğimi gömdüm. Seni yok saydım, hatta seni suçladım. Senden esirgelediğim her zerre sevgi için beni affet kızım.” derken gücümün son damlasına kadar kullandım. Bütün sevgisizliğimde boğuldum, üzerime bütün dünya çökmüşçesine kaldığım derin göçük altında veda ediyordum işte hayata. Yaşadığım, yaşamadığım, yaşamak için elimden geleni yapmayıp kendimi yalnızlığın kafeslerinde çürüttüğüm için önce kendimden sonra hayatını fark edmeden elinden aldığı kızımın sevgiye muhtaçlığı için, hep inanacak bir insan aradığı ve sürekli hayal kırıklığına uğradığı için, en çok benim sevip onu en çok benim sahiplenmem gerektiğinde benim kendime sığınarak onu yüksek duvarlarla baş başa bıraktığım için, büyürken birlikte izlemediğimiz bütün bulutlar ve yaşayamadığımız bütün anılar için aldığım nefeslerden özür dilerim. Sizi de hakketmedim. Güzel anılarımız birikmedi hiç. Yokluk sarmalıyla düğümlemiş mutsuz bir ömürden geriye ne kaldıysa o geçip gidiyor şimdi bulutlarla üzerimizden... Ruhum ise kara bulutlara kapılıp gidecek biliyorum. İşte bunu hak ettim.

Solunum cihazının sesi kesildi, vücuduma bağlı kabloların ucundaki monitörlerden tiz bir ses geliyor ve düz bir çizgi gözüküyor. Ruhum yükseldikçe görüyorum, başımda ağlayan kızımı, biricigimi... Yukarıda kara bir bulut beni bekliyor, görüyorum. Pişman ruhlar hep kara bulutlara esir. Uzanıyorum buluta... Bulut yaklaştıkça daha da kara, çünkü af dilesem de Lale'den, asıl gerçeği söylemedim.

Söyleyemedim! O sır benimle gömülecek, çünkü o aslında ölmedi, bizi başka bir kadın için terk etti. Bu gerçeği hazmedemedim ve onu düşlerimde öldürdüm. Öldüğüne kayıtsız inandım, kızımı da alıp bizi kimsenin tanımadığı bir şehre yerleştirdim. Yeni bir hayat kurmayı diledim olmadı ve aramızda dolaşan ölü bir ruh sanki yaşamın tüm eksikliğiydi. Maalesef ki bunun için Lale'yi suçladım. Çok pişmanım. Son nefesimde de olsa bunu söylemeyi çok istedim, yapamadım. Bu ezilmeyi, bu değersizliği iliklerime kadar hissederken anne olmayı da beceremedim. Farkına varamadan geçip giden ömürde kalbimizin en derinindeki sıcaklığı hissettiği tek an; bu hastane odasındaki an oldu belki de... Bulutlara her baktığımda hatırlayacağı tek an... Biliyorum, en çok kara bulutlar hatırlatacak beni...

İRTİFA KAYBI

Rümeysa Durak

Bak şu yokuşu görüyor musun? Orada benim çocukluğum geçti. Şu çağla ağacının tepesinde guguk kuşlarına karıştı sesim. Şu yerdeki toprağa su katıp çamur yaptım. Bak şu salıncaktan düştüm. Alnımdaki iz o zamandan kalma. Kaydırağa çıkmak için merdivenleri kullanmadım hiç. Annemin salonu kapalı olurdu hep. Şu vitrin, koltuklar, bu el dokuması halı, üzerinde anılarım olmadan eskidi. Onlara dokunamayışım kaldı hatıra olarak bana.

Çocukken apartmanın bodrumuna koyardık babamın çuvala aldığı patatesleri ve soğanları. Annem elime bir poşet verir, biraz patates getir, derdi. Karanlık ve rutubetli bodrumdan korkmazdım. Orayı güzelleştirmek isterdim her inişimde. Komşuların ve bizim tahtadan sandıklarımız. İçlerinde çuvalar. Bisikletlerimiz, eski ve büyük su deposu, karanlık, rutubet kokusu. Eski bir lamba sallanırdı tepeden. Sarı ve pis bir ışık yayılırdı etrafa. O koca bodrumda, o kör ışıkta kendi sandığımızı gidene kadar attığım on adımda burayı bir güzel toparlamalı, derdim. Ne iyi olur yıkasak. Bir halı sersek ortaya. Birkaç kitap getirsek. Güzel bir lamba taksak sözcüğü. Hatta çiçekler koysak. Karanlıkta büyür mü çiçekler, düşünmezdim.

Sarı bir servisle giderdik okula. Arka camdan kafamızı uzatır, yoldan geçen insanlara saçma sapan cümleler kurardık. Bağırırdık. Gülerdik. Servise geç kalmazdım hiç. Bekletmeyi o zamandan sevmezdim. Bazen sarı bir minibüsüm olsun isterdim. Arkasını kendime ev yapayım. Canımın istediği yere süreyim arabamı. Yollar istediğim yere gider mi, düşünmezdim.

Çimlere yatıp gökyüzüne bakardım. Bulutlardan cisim bulma oynardım. Sonra gözlerimi kapatıp bir bulut ülkesinin hükümrani olduğumu hayal ederdim. Bir buluttan diğerine zıplayıp durduğumu. Kuşlarla yarıştığımı hatta. Kanatlanıp uçtuğumu. Uçmasını bilenler de çakılabilir mi yere düşünmezdim.

Bak şu yolları görüyor musun? Şu Arnavut kaldırımlarını. İlk gençliğimde oradan yürürdüm eve. Sabah ve akşam. Günde iki kez. Duvardan inen sarmaşıklara bakar mutlu olurum. O sarmaşıklara tutunarak tırmanmayı hayal ederdim duvara. Yoldan geçen arabaları sayardım. Kırmızılar ve maviler, diye ayırırdım. Bir gün kırmızılar fazla geçerse kazanırdım. Bir gün maviler. Eve vardığımda hep galip bir gülümseme olurdu yüzümde. Kazanmasam da galip gelmiş gibi sevinirdim. Bütün renkler benim kalır mı, düşünmezdim.

Bak şu ellerimi görüyor musun? Üzerindeki lekeler ne zaman çıktı hatırlamıyorum. Patates çuvalını bile hatırlamama rağmen üstelik. Yüzümdeki çizgiler ne ara derinleşti. Göz kapaklarım niye düştü. Gülüşüm nasıl böyle küskünleşti. Hatırlamıyorum.

Bir gün parktaydım. Salıncağa binmişim. Ayaklarımla ittiriyordum kendimi. Çocuğunun elinden tutmuş bir kadın yaklaştı yanıma. Gözlerini dikti üzerime. Öfkeliydi. Aldırmadım. Salıncağın zincirine dayamıştım başımı. Az ötede pamuk şeker satan bir adam duruyordu. Hırkamin cebini yokladım. Bozuk param vardı. Pamuk şeker almalıyım, diye düşündüm. Ama sallanmak istiyordum henüz. Kadın bakışlarını çekmedi üzerimden. O öyle bakınca, ben de ona diktim gözlerimi. Sonunda dayanamadı. Koca kadın utanmıyor musun çocuklar yarım saatir seni bekliyor, dedi. Şaşırdım. Anlamadım. Ayağa kalktım. Acemi adımlarıma şaşkınlıkla baktım. Ayaklarımda siyah ayakkabılar vardı. Tıpkı anneminkiler gibi. Hırkam koyu kahveydi. Siyah eteğim dizlerimin altındaydı. Çoraplarım da babaanneminkine benziyordu. Eve koşmak istedim. Yapamadım. Artık koşamıyordum.

Yavaş yavaş ilerlemeye başladım. Önümden koşan telaşıma, geç kalmayı sevmeyen yanıma yetişmeye çalışsam da adımlarımı kontrol edemiyordum. Parkın çıkışına geldiğimde nefes nefese kalmıştım. Bir banka oturdum. Gökyüzüne baktım. Bulutlar tıpkı bulutlara benziyordu. Sarı minibüs hurdaya çıkmıştı çoktan. Sarmaşıklı duvar yıkılmış, bodrum boşaltılmıştı. Afalladım.

Bak şu çehreyi görüyor musun? Şu damarlı elleri, eğilmiş beli. Bak şu avuçlarımda kaç çağlanın mayhoş kokusu kaldı biliyorum. Başka her şeyi unutsam da neden hayal kuramadığımı ve neden mağlup bir gülümsemenin bütün yüzümü esir aldığını. İnsan çocukken bulutlarda at koşturuyor, içde kokusundan parfümler yapıyor, kendini her koşulda namağlup sayıyor. Oysa karanlıkta çiçeklerin büyümediğini biliyordum artık. Yolların istediğim yere gitmeyeceğini öğrendim. Bak şu tepeyi görüyor musun? Orada benim çocukluğum geçti. Ve büyürken orada kırıldı kanatlarım. Her uçuşumda kafa üstü çakıldım.

TEMMUZLU BİR GÜNE

Nermin Ayduran

“Sen yağmurlu günlere yakışırsın
Yollar çeker uzak dağlar çeker uzak evler
Islanan yapraklar gibi yüzün ışıır
Işırsa beni unutma”

Bir gün öncesinin iç sıklıklığı yok üzerimde. Varken yok. Olmasın istiyorum. Kendime meydan okuyorum. Esasen bu meydan okuma, anladığımız gibi değil. Ahkâm kesme, şartlanma, mecbur kılma ya da bir kesinlikle olabilen bir şey değil. Ama bunu kendime diliyorum. Bugün ve elbette diğer gün, hatta günler boyu ve de ömrümce...

İnsan kendine de iyi olur, iyilik yapar. Güzel davranır. Değil mi?

Başımıza gelenler, üzenler, incitenler, kırgınlıklarımız... Bilmeden veya bilerek üzdüklerimiz, incittiklerimiz, kalbimizde biriken bütün kederler. Her biri ruhumuzda tünleyen kocaman bir ağırlık. Yerinden zerre oynamayan kayalar gibi. Öylesine güç, hiç kıpırdamayan, kökü sağlam. Yıkılmaz. Nice farklı duygular tıpkı kayalara benzer. Duygularla sınanmak. Sınıyoruz. Elimizde mi? Değil.

O zaman ölünceye dek; üzüleceğiz, sineceğiz, sessizleşeceğiz. Hüzünlerle yıkanacağız. Yıkanacağım elbet gözümün nuru hüznümle. Yağmurlar bazen kalbimin kırık döküklüğüne yağacak. Suskunluğuna, sözsüzlüğüne, içi içini yiyişine yağacak.

Bir zaman gelecek içim içimi yememeyi, düşünmemeyi öğreneceğim. O zaman çıkıp sokak sokak yürüyeceğim. Cadde cadde gezeceğim. Unutacağım sıkıntıların bazılarını. Bazı dertleri. Bazı sorunları, bazı olmamazlıkları, bazı insafsızlıkları, bazı şeytanlıkları, bazı... bazı...

Peki. O halde, ben de hüznümle birlikte yaşamayı öğrenirim. Bütün hüznülerimle, başa çıkamadığım her şeyle, beni aşan dertlerle, yaşamayı... yaşamayı o halde...

Oh. Ne güzel bir gün bugün.

Evet. Öyle güzel ki...

İstanbul. Sokaklar, meydanlar, parklar, caddeler, insanlar, deniz, tarih, şehrin büyüğü, her yeriyle masal şehrimdeyim. Tüm yaşam zorluklarına rağmen büyüğü hiç bitmeyen bu şehrin sokaklarına adım attığım an, hayranlıkla kaldırımlarda yürümenin ışıltılı telaşı sararken içimi, heyecanım daima ayaklarımda. Midemden kalbime, kalbimden gözlerime, bakışlarımdan zihnime doğru, tüm algıma uğrayan bu enerji geçişinin izleriyle geçer giderim her yere. Aman nasıl *bir yaz gecesi rüyası**, gibidir gökyüzü, göğün mavisini. Maviyle dans eden bulutlar, pamuk şekeri kıvamında, sanki bulut değiller, onlar birer mutluluk yumağıdır. İster şeker ister yumak olsun, göğe baktığımda maviyle beyazın dansını görüp dansa katılmak, eşi benzeri olmayan bir ruha bürünmek, sonra yine yürümek. Sokaklarda bedenimin ahengi dahi değişiyor. İçimdeki dans coşkusu, yaşama umudu bulutlaşıyor. Sanıyorum ki gök benim, bulut ben. Evet evet mavi de benim. Bütünleşiveriyorum hepsiyle.

Birazdan arkadaşım Duygu'yla buluşacağım. Aylardır bugünü tasarladık. Zaman zaman özlemimiz depreştiğinde hep bugünü hayal ederek, rüya gibi ama gerçekten müthiş olmasını dilediğimiz bir gün geçireceğimizi birbirimize vadettik. Dostça, sevecence pek çok şeyi paylaşmanın lezzetini beraberce duyumsamak istemenin buram buram albenisine kaptırdık kendimizi.

Dostu sevmek, bu da ayrı bir keyif hatta bir gizem, çünkü dost kalabilmek günden güne zorlaşıyor. İstesek de onu bulamıyoruz. Bize iyi gelen, ne hoş olacağız diyerek sevinçle buluşturan, kalbimizi çarptıran, günün bitmemesini dileyecek kadar değerli geçmesine vesile olan kaç kişi vardır etrafımızda.

Sonra anlaştık. Belirlediğimiz saatte Beşiktaş sahilinde buluştuk. Yüzlerimizi görür görmez uzun uzun ve sınıksız sarıldık. Öpüştük, kol kola el ele, ipek bir kumaşa dokunurcasına birbirimize dokunduk. Özlem özlem göz göze gelmelerimiz, duygu duygu halden hale girmelerimiz...

İçten, anlamlı, ne özel enerji. Çok değerli, hatta ulu.

İstanbul, 15 Temmuz.

Sahilden Kabataş'a gitmek için otobüse bindik. Belki Büyükkada'ya ve belki diğer adalardan birine gidebilirdik. Ama iskele fazla kalabalıktı, vazgeçtik. Bize sakinlik gerekti. Gerisin geri döndük. Yürüyerek. Dolmabahçe Sarayı'nın yakınında, denizin kıyısındaki çay bahçesinde iki saat oturduk, bol bol konuştuk. Sonra yine sokaklara. Caddelere. Dura konuşa yürümelerle. Fotoğraflar çektik. Ortaköy'ün o değişmeyen cazibesine, hatta çoğalan kalabalığına karıştık. Yıldız Parkı'nda çocuklaşıp acıyı, tatlıyı, sevinci, hüznü, parkın; nehrine, çimenine, çiçeğine, böceğine, yeşiline, süsüne, gücüne eledik serptik, hepsini bir güzel savurduk.

Kendiliğinden gelen, tuhafça suskunluklarımız. Sonra birdenbire az önce hiç susmamışcasına hararetilice devam eden sohbetlerimiz.

Bu özel saydığımız günü an an, dakika dakika çoğaltırken, Beşiktaş Anadolu Lisesi'nin bahçesinde, denizin kıyısındaki banklardan birinde, gökle denizin ve görkemli bir ağacın yanı başında oturup dinlenirken oraya geliveren ikisi hayli yaşlı, biri genç, diğeri orta yaşlı o tatlı insanlarla karşılaşmamız. Banktan kalkıp yaşlı olanlarına, Orhan Amca ve eşi Kamuran Teyze'ye yer vermemiz, sonra ilgi ilgi hepsiyle tanışmamız. Orhan Amcanın ve Kamuran Teyzenin yaydıkları günden dahi aydınlık ışığı, ışığın anbean görünüşü, onlara baktığımızda, yüzlerinde ve bedenlerinde sirayet eden, yanıp duran, etraflarına dağılan parlaklığın gözlerimize, (bakışlarımıza) yansması. İkisinin de saçları ve tenleri bembeyazdı. Nadiren de olsa, ansızın birilerini tanırırsınız ve çok etkilenirsiniz. Bizde de olan buydu. Durdum, düşündüm bir an. Böylesine nur nur yüzlerle, özellikle de yaşlıyla karşılaşmış mıydım daha önce. Bilemedim. Aklıma hiç kimse gelmedi. Babam, evet, rahmetli babamın da yüzü nurluydu, aydınlıktı, tıpkı bu güzel insanlar gibiydi. Apak, yumuşak, nahif, sessiz. Sessizdi Orhan Amca da. Eşi daha konuşkandı. Her zamanki gibi, kadınlar hep daha konuşkan, o da öyleydi. Ama Orhan Amca pek dikkatli bakıyordu bize. Duygu'yla bana tabii. Fazlasıyla sakindi. Konuşmasa da gözlerinden süzülen kelimeleri duyuyordum. Suskundu ama bakışlarıyla konuşuyordu. Sırf ben mi onu böyle gördüm ya da öyle mi hissettim bilmiyorum. Ancak merak ettim. Birden ona yaklaştım, ismini sordum, kısıktı sesi, algısı ağırdı. Cevap verirken de minik bir oğlan çocuğuydu sanki sesiyle görünüşüyle, "Orhan."

Aa ne hoş, eski isimlerdenmiş isminiz, dedim coşkuyla, bembeyaz yüzüne ve gök mavisi gözlerine bakarak. Mahcup oldu. O ise benim ona baktığım gibi rahat rahat bakamadı gözlerime. Kaçamaktı bakışları, gözlerini bilhassa kaçırdı. Ah bu insanların nezaketi, görgüsü, inceliği bir başka. Al sana tanık. Orhan Bey doksan yedi yaşında, Kamuran Hanım seksen yedi. Kaç yıldır evlisiniz diyerek bir daha sordum. Kamuran Teyze çevik davrandı, yetmiş yıldır beraberiz deyiverdi.

Güzel güne, dostça ve iyilikle başlarken, böylesine güzel insanlarla ve böylesine ferah bir havada rastlamak tesadüf olamaz ki. Sanki hep birlikte şaşkındık. Birbirimizin gözlerinin içine bakarak defalarca gülümsedik, ne iyi oldu tanışmamız dedik. Yalnız daha da ilginç, onların da bizden ziyadesiyle etkilenmeleri idi ve bu ilgilerini açıkça ifade etmeleri idi.

Onlar bize biz onlara hayran olduk sebepsizce. Orhan Amca ve Kamuran Teyze, yemyeşil yaprakların dallarını sardığı dut ağacının altındaki bankta, Türk filmlerindeki sevgililer gibi aşkla ve yan yana oturuyorlardı. Hemen karşılarında aileden biri olduğunu düşündüğümüz Türkmenistanlı Ceren Hanım, genççe kızları ve biz. Ayaküstü duruyorduk. Deniz ardımızdaydı, gümüş gümüş ve sakince salınıyordu. Pırıl pırıldı su. Gök üstümüzde. Masmavi. Ona özenmek, onunla ona benzer her muhteşem şeyi dilemek, mümkün olmayan ne varsa gökten uzaklara, çöllere göndermek. Berrak, ışıltılı gökyüzüne sımsıkı sarılmak.

Sanki bugün onda hiç gece olmayacakmış gibi endamla orada duruyor. Kocaman, sonsuz, derin... Ve ne âlâ ki bulutlar, bulutlar...

Hep mi beyaz kalsa bulutlar, bu kadar mı beyaz. Bu temiz, saf, içine buhran kaçmamış, girmemiş de denebilir. Bulutların bu denli beyazlığı, tertemiz, kirlenmemiş kalplere benziyor. Apak, pasparlak. Tıpkı. Bu pussuz, pamuklardan daha pamuk, yumuşak, hassas ve nahif bulutlar, tertemiz kalpler gibi, hülyası birbiriyle aynı.

Bu tatlı anlarda düşlerde görebileceğimiz beyazlıklar içindeydik. Hepimiz o ipeksi ağacın altında, dalların sarmaladığı, yazlı yeşil tazecik yaprakların, gönlümüze ferahlık, dinginlik geçirdiği o şeffaf, umut dolu toprağın üzerindeydik. Altı insan, birlikte, yarım saatlik kısacık anda, yeri ve göğü durmadan yüceltiyorduk. Bir güne toplanan tüm güzelliğin rast geldiği o anı gözetmiştik. Bilmeden bekleştik. Saatlerdir beraberdik belki. Bekledik. Bazı anlık suskunluklarla anı derledik. Gözlerimizin içine içine daldık, üçer beşer dakikada hayatlarımızı özetler gibi. Ama her anda her hâlükârda gülümsedik.

Gök üstümüzde, deniz hemen yakınımızda, denizden gelip geçen tekneler, vapurlar, türlü türlü deniz araçları, onlardan yükselen sesler. Arada görünen ve hemen kaybolan insanlar, gençler, sevgililer. Ömrümüzce bir daha göremeyeceğimiz insanlarla bu mucize dakikalara paylaşmak. Güzel olanı istemek, dilemek, çağrıştırmak.

Sebepsiz değil hiçbir şey. Hayat ve inançlarımız bize her şeyi gönlünüzden isteyin diyor. Günü güzel iste, insanı güzel iste. Yaşamını en güzelinden iste diyor hayat bize.

Hayatımız yeryüzünün ve gökyüzünün ortasında. Biz içindeyiz, oradayız. İki yüzün arasında. Biz istersek yeri göğe, göğü yere kavuştururuz. Hüzünlere, çaresizliklere rağmen yaşamının yollarını bulmalıyız. Yürüyelim, yürüyelim. Bulutların havanın bütün koşullarına rağmen, gökyüzüne darılmayıp dünyaya süzülüşü gibi. Yeri geldiğinde, canımız isterse uçuverelim göklere. Maviye, seviye, sessizliğin iklimine...

**William Shakespeare*

tema duşu

İŞIK SUNGURLAR İLE SÖYLEŞİ

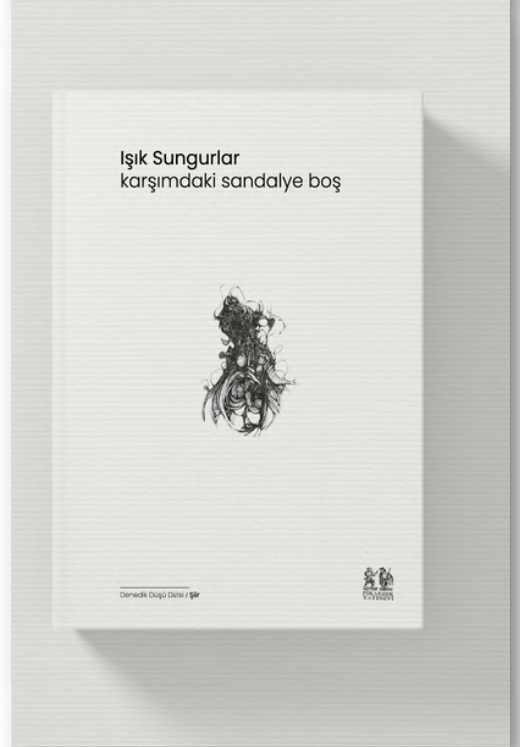
Konuşan: Özge Sever

“Bir Kadın Yazıyorsa Sırtında Geçmişten Bugüne Gelen Tüm Yazan Kadınların Elleri Var”

Işık Sungurlar, bazen boyaları, tuvaleri bazen de kalemleri, defterleri elinde tutan bir kadın. Sanat bilimi doktoru olan Işık, yolunu şiirle çizmiş. 2019 yılında ilk şiir kitabı Baharda Kış Ağrısı yayımlanan Işık'ın, ikinci kitabı Karşımdaki Sandalye Boş 2022 yılında okuyucusuna kavuşmuş. Onun şiir ve yazılarıyla çeşitli dergilerde karşılaşılıyor. Işık'ın Kapılarını Kendileri Açan Kadınlar şiiri şöyle bitiyor; “Biz kapıları kendileri açan kadınlar. O kapıların ardında çok beklemişiz.” Ne yalan söyleyeyim benim de en sevdiğim şiirlerden birisi bu. Söyleşimizde önce bir cümle gelmesini bekliyorum diyor Işık, işte o cümle duygularla harmanlanıyor, biz şiir diye okuyoruz onu. Şiirlerini, yazma pratiklerini konuştuğumuz sohbetimizi sevdiğimiz bir kadının şiiriyle bitirdik.

-Sevgili Işık nasılsın, neler yapıyorsun şu günlerde?

Teşekkür ederim sevgili Özge. İyiyim diyelim, senin de iyi olduğunu umuyorum. Hareketli geçen bir baharın ardından biraz durdum bu aralar. Yaz benim için hep durma zamanı. O nedenle daha çok okumaya zaman ayırıyorum bu dönemde. Üçüncü şiir dosyama başladım yavaş yavaş, muhtemelen çok uzun sürer bitmesi. Onun dışında bir kitap projesi daha var, onunla ilgili çalışmalarım devam ediyor.

-İki şiir kitabın 3 sene arayla çıktı. Biraz şiirlerin yaratım süreciyle başlayalım istiyorum. Senin dizelerin nasıl birleşiyoruz şiir dediğimiz hali alıyor?

Masa başına geçip de şiir yazabilen biri olmadım hiç. Önce bir cümle gelmesi gerekiyor. Bu bazen şiirin ilk dizesi bazense son dizesi oluyor. Bu tek cümle üzerinden ilerleyerek son haline getiriyorum. Biraz parçadan bütüne doğru tamamlanıyor yani. Çok kısa zamanda yazıp üzerinde hiç oynamadığım şiirler de var, uzun zaman boyunca uğraştığım ve sonuca ulaşamadığım şiirler de. Hangisi olursa olsun o tek cümleden yola çıkıyorum ama her zaman.

-Şiir demişken senin için şiir ne?

Tutku benim için, okumak da yazmak da.

-Dönmek şiirinde “içime döndüm kendime olan bu” diyorsun, arka kapaktaki alıntı da “kendinden başka çıkış yolu yok insanın”, şiir bir içe dönüşün meyvesi mi sende?

Aslında değil yani sadece bu değil. İkinci kitap yaşadığım dönem itibariyle biraz içe dönme hali taşıyor olabilir ama yine de içerde olanı dışarı taşıma isteği var. Bu yüzden de ilk kitaba göre daha çok konuştuğum bir kitap oldu bana kalırsa.

“Karşımdaki Sandalyenin Boş Oluşu Bir Davet”

-Birhan Keskin'den alıntıyla başlıyor Karşımdaki Sandalye Boş. Boş sandalye ile konuşan şiirler mi desek bu kitaptaki şiirlere bu adı verirken okuyucuya hangi duygular geçsin istedin?

Birhan Keskin'in kitaba aldığım dizeleriyle ilk karşılaştığım zaman çok heyecanlanmıştım. Bana göre en iyi yalnızlık anlatılarından biriydi. Boş sandalye hem yalnızlığa gönderme yapıyor hem de yitip gidenlere. Ama karşımdaki sandalyenin boş oluşu bir davet de aynı zamanda. Oturabilirsiniz diyorum, anlatmak ya da dinlemek için. Dedim ya ilk kitaba göre daha çok konuştuğum bir kitap oldu diye okuyanlar da konuşsun istedim. Bazen dinleyecek birini bulmak zor oluyor, herkes konuşmayı pek seviyor. Bu nedenle de boş sandalye benim için bir diyalog kurma aracı oldu ve okuyan kişi de böyle hissetsin istedim.

-Daha önce bir söyleşide sana şiirlerin çoğunun ev içinde geçtiği, evin şiirlerinde nasıl bir mekân olduğu sorulmuş. Bana asla evde hissi vermedi şiirleri evde okumuş olmama rağmen. Okuyucu yorumlarını merak ediyorum bu hisse kapılmışlar mı veya bu senin bilinçli seçtiğin bir şey miydi?

Ev son dört beş yıldır üzerine çok düşündüğüm, okuduğum ve yazdığım bir kavram. Doktora tezim ev üzerineydi. Bu nedenle farklı disiplinlerden eve bakış ile ilgili epey okuma yaptım. Bir de üzerine yazdım. İster istemez şiirlere de sirayet etti bu. Zaten ev ile ilgili sorunu olan biriydim bu kitapla iyice ortaya döküldü. Senin de dediğin gibi şiirler evi anlatıyor ama evde geçmiyor hatta evsizlik vurgusu daha baskın. Bilinçli ya da bilinçsiz diyemeyeceğim. Daha çok oraya doğru bir yöneliş oldu diyebilirim. Okuyuculardan böyle bir geri dönüş almadım açıkçası. Söyleşilerde bunun üzerine soru sorulsa da okuyanlar nezdinde ev çok ön plana çıkmamış sanırım. Belki hem bu söyleşiyi hem de kitabı okuyanlar bu konuyla ilgili yorum yaparlar. Duymak isterim ben de.

-Ecinniler'in 15. sayısındaki evi merkeze alan bir yazın vardı buradan okuyucularımıza onu da önermek istiyorum. Senin kütüphanende hangi şairler var peki?

Şiir okumayı çok seviyorum. Bu nedenle özellikle son dönemde çıkan kitapları takip etmeye de çalışıyorum. Yaklaşık iki kitaplık şiirlere ayrılmış durumda. En başında Didem Madak duruyor, o en vazgeçilmezim. Gonca Özmen, Oya Uysal, Didem Gülçin Erdem dönüp dönüp okuduğum isimlerden. Uzun bir liste vermeyeyim ama son zamanlarda Cengizhan Genç'in "Hangi Hayvanlar" kitabını kitap tavsiyesi isteyen herkese tavsiye ediyorum.

-İşte sevgili okur şair önerisi bizden okumak sizden! Şiirle, şairlikle ilgili şöyle bir düşünce vardı ve çok dile getirildi bu, sanki şairler hep erkekti ve çok sevip şiirler yazmışlardı. Şiir sadece kadın-erkek teması üzerinden ve sadece erkek kaleminden çıkıyormuş gibi. Ama bugün artık sosyal medya sayesinde mi desek birçok kadın şair ve şiirleri daha görünür oldu. Günümüzde kadın şairlerin ve yazarların geçmişe kıyasla (yazar tarafından baktığımızda) değerini bulduğunu düşünüyor musun?

Kadınlar yalnızca şiir alanında değil her alanda aynı sorunla karşı karşıya kalmışlar. Linda Nochlin'in "Neden Hiç Büyük Kadın Sanatçı Yok" isimli makalesi bence durumu çok güzel özetliyor. Bir bölümünde öyle diyor; "Sorun bizim burcumuz, hormonlarımız âdet döngümüzde veya boş, ev içi mekânlardaki varlığımızda değil, bize sunulan kurumlarda ve eğitimdedir." Edebiyatta da kadın hep bir erkek ile anılmış kendisi de yazıyor olsa bile. Bu nedenle de hep daha fazla mücadele etmesi gerekmiş ve gerekmeye devam ediyor. Her ne kadar günümüzde feminizmin daha çok kitleye ulaşması kadınların görünürlüğünün artmasında etkili olmuş olsa da bu kendiliğinden olan bir durum değil. Kadınlar yalnızca yazmak için uğraşmıyorlar ya da yazmak sadece yazmak değil bizim için. Öncelikle üstümüze giydirilmeye çalışan toplumsal cinsiyet rollerinden sıyrılmaya çalışıyoruz sonrasında da kadına bakışın sığılığınan. Kadınlar kendi değerlerini biliyorlar ve sürdürdükleri mücadeleyi bırakmıyorlar. Bu nedenle bir kadın yazıyorsa sırtında geçmişten bugüne gelen tüm yazan kadınların elleri var: Hadi! demek için. Değer bulma soruna gelince bu konuda cinsiyet ayrımı yapmadan söyleyebilirim ki iyi olan birçok şair-yazar değerini bulamamış görünüyor. Sosyal medya görünürlük açısından büyük bir imkân tanısı da bazen bu "görünme" başarılı olmak ile karıştırılıyor.

-Benim böyle ara ara aklıma gelen, durduk yere kendi kendime okuduğum birkaç şiirim var. Sesli bir platformda olsak okumanı isterdim ama şimdi yazmanı istesem senden. Sende yeri farklı olan bir şiiri paylaşıyor musun bizimle?

Didem Madak, “Siz Aşktan N’anlırsınız Bayım?” şiiri. Biraz uzun son bölümünü paylaşayım;

“Kimi gün öylesine yalnızdım
Derdimi annemin fotoğrafına anlattım.
Annem
Ki beyaz bir kadındır
Ölüsünü şiirle yıkadım
Bir gölgeyi sevmek ne demektir bilemezsiniz siz bayım
Öldüğü gece terliklerindeki izleri okşadım.
Çok şey öğrendim geçen üç yıl boyunca
Acının ortasında acısız olmayı,
Kalbim ucu kararmış bir tahta kaşık gibiydi bayım
Kendimin ucunu kenar mahallelere taşıdım.
Aşk diyorsunuz ya,
İşte orda durun bayım
Islak unutulmuş bir taş bezi gibi kalakaldım
Kendimin ucunda
Öyle ıslak,
Öyle kötü kokan
Yırtık ve perişan

Siz aşkı ne bilirsiniz bayım
Aşkı aşk bilir yalnız”!

KIRMIZI LEKELER

Fatma Yavuz

Elimdeki duş başlığından akan sıcak suyun altında sağa sola oynuyor, sırtındaki kırmızı benin üzerinde ahenkle dans ediyordu saçları. O uzun, simsiyah saçlarına tutarken suyu "Büyüyünce çok güzel bir kız olacaksın sen!" diyecek oldum. Ama kelimeler, elimdeki su gibi akamadı dilimden. Kalbim güm diye vurdu göğsümün duvarına. Tuttum kendimi. Aynı cümleyi aynı şekilde kurmak, aynı kaderi tetikler diye korktum sanırım. Korkmak şöyle dursun, dehşete kapıldı bir yanım.

Daha omzuma bile yetişemeyen boyuyla tüm dünyanın biricik öznesiydi kızım. Tek çocuğum. Gözbebeğim. Ama analık hissini tattığım ilk varlık olmadığına yıllar önce aymıştım. Bir telaşımın arasında ya da bir sevinçle ağzımdan çıkması gereken adının yerini bir başka isim kolayca alıveriyordu çünkü. Doğru düzgün tanıma şansına erişemediği teyzesinin adıyla köşe kapmaca oynuyordu kızımın adı. Aylin diyecekken Ayşe çıkıyordu ağzımdan. Ya da ilk heceden sonra zihnimde belirenle dilimden dökülen farklı oluyordu çoğu kez, kimse fark etmese de. Aylin'le yaşıyordum belki ama Ayşe'yi de taşıyordum her yere. Kızımla beraber. Her ikisi de aynı duyguların altında yaşıyordu. Aynı duygularla yeşermişlerdi hayatımda. Her ikisi de kalbimin aynı yanına yerleşmiş, aynı tarafına kök salmışlardı. Sonra birisi, canımı parçalayarak sökülüp gitmişti hayatımdan. Boş kalan yerini yoğun bir pişmanlık ve acı almıştı. Asla azalmayan, gittikçe katılaştı; hayata dair yumuşak, sıcak, eğlenceli ne varsa donduran bir acı. Ben o acının gölgesinde büyütüyordum kızıma ait her şeyi. Kızım her zaman kızım değil teyzesi oluveriyordu bazen, kalbimin derinliklerinde. Ona sarılıyor, teyzesini basıyordum bağrıma. Zaman zaman coşup kanayan yarama ve suçluluğuma pansuman etmeye çalışıyordum sevgisini. Onun sevgisiyle iyileşiyor, katılaştı o acıyı hevesle büyüyen bir sarmaşık misali bu sevgiyle gizlemeye çalışıyordum. Görünmez olursa daha az yanardı çünkü canım, biliyordum. "Annem seni dinler abla, yalvarıyorum!" demişti.

Ondan yedi yaş büyük olmam beni annemle arasında aracı kılması için yeterli bir sebepti her zaman. “Bütün arkadaşlarım gidiyor. Bir ben mi kalayım geride? Annem keçi inadını etti yine!” diye de eklemişti. Okul gezisiydi bu sefer söz konusu olan. Acaba gururumu mu okşadı bu sözleri diye düşündüm yıllarca. Belki de bencil yanım hiçe saydı onun güvenliğini. Belki de sözü dinleniyor olmanın aptal ve anlık gururunu yaşamak istedim. Bunları düşünüp aylar boyu nefret ettim kendimden. Annemin beni suçlayan bakışlarından gizlenmeyi denedim. “Sen öyle söylemesen göndermeyecektim ben onu memleketin diğer ucuna. Yaptığını beğendin mi?” der gibi bakıyordu sanki bana. Yanına her vardığımda. Fakat ben gizlendikçe palazlandı suçluluğum. Kafamda sonu daha iyi biten, benim dâhil olmadığım onlarca senaryo kurdum. Hepsinde de varlığımı yok sayıyordum. Ama varsayımlar yok etmiyordu maalesef varlığımı, hikâyenin hiçbir bölümünden. Oysa ne çok isterdim, kendimi çekip alayım o kurgunun içinden. İlk yaz günlerinin pırıl pırıl aydınlığında, yola çıkacakları o sabah, gençliğin verdiği o deli enerji ve hevesle hazırlanmıştı. Annemlerin eviyle dip dibe olduğu için evlerimiz, yanına gidip güle güle demek istedim. Boynuna sarıldığımda burnuma dolan parfümünün ılık kokusu, yüzündeki ıslık ıslık o mutluluk... Kucağımda bebeğimle onu ve heyecanını izlerken her zamanki gibi hayat dolmuştu içime. Son kez öyle hissediyormuşum meğer! Hayattaki en yakın arkadaşım, gerçek sırdaşım, hafızamda en canlı, en hayat dolu haliyle kaldı. Onu yolcu ettikten sonra kocaman bir gülümsemeyle ayrıldım annemin yanından. Düzenli olarak fotoğraflar attı bana. Mutluluğuna imrendim, güzelliğini gözümden kıskandım her baktığımda. Ve sadece ona özel, onun için, onun kadar mutlu oldum, sevinci kulağımda her çınladığında.

İki gün sonra yaşadığımız kâbus, gün ortasındaki güneş tutulmasıydı. Hem de en tam olanından. Beklenmedik bir zifiri karanlık. Yeryüzünün en yüksek zirvesinden en derin çukuruna çakılmak gibiydi o haberi alışımız. Kızımın banyosunu yaptırıp anneannesine götürmüştüm her zamanki gibi. Karşılıklı oturmuş neşeye yudumlarırken kahvemizi, annemin telefonu çaldı. Telefonu açan annemin yüzü hafifçe bir bulutlandı önce. Sonra bir soru işareti belirdi ifadesinde. Derinden, yoğun bir kaygıyla bana yöneldi bakışları. “Sinem!” dedi. “Kaza olmuş. Kardeşinin bulunduğu otobüs devrilmiş. Hastaneden arıyorlar!”. “Nasıl olur anne, daha bir saat önce konuştum onunla ben. Yolu yarılamlışlardı bile!” dedim. Benim elim ayağım birbirine dolanmışken annemdeki o soğukkanlılık, şimdi bile tuhaf bir korkuyu uyandırıyor içimde.

Hastaneye vardığımızda, ortalık tam anlamıyla ana baba günüydü. Saatler önce kulaklarımda çınlayan kahkahaların, nasıl bu kadar hızlı bir biçimde ağlamalara, inlemelere dönüştüğüne inanamadım. Güzel giden her şeyin güzel sonlanacağına olan bir inancım varmış meğer onu anlamadım. Ayşe’yi uzaktan görebildim sadece. O da sedyenin kenarından sarkan o küçük, beyaz elini. Elindeki kırmızı lekelerden ve etrafında dört dönen herkesten anladığım tek bir şey vardı. İşlerin kesinlikle yolunda gitmediği... Yüzünü göremedim. İçimdeki büyük korku hıçkırık olup boğazımda birikti. Ancak sedyenin peşinden ameliyathanenin kapısında aldığımızda soluğu, dönüp annemin yüzüne bakmak geldi aklıma. O yaşında, sadece kıpırdayan dudaklarıyla, kapıya dikip gözlerini, saatlerce bekledi. Tek kelime etmedi, edemedi. Ailenin geri kalan üyeleri bir bir birikirken çevremizde, annem bir heykel gibi tepkisiz, sessiz oturdu saatlerce. Konuşanlar, üzülenler ve ağlayanlar vardı ama donup kalan tek kişiydi annem. Üzerine uçan bir kayanın altında ezilip kalmıştı sanki. O otobüs şarampole değil annemin üzerine devrilmişti. Ondan sonra da konuşmadı zaten. Ne cenazede, ne taziyelerde ne de sonrasında.

Son olarak saçlarını durulayıp çıkaracakken kızımı duştan, sevinçli bir haberin neşesiyle anne, dedi. “Sınıfça geziye gideceğiz gelecek ay. Öğretmenimiz öyle söyledi.” Bu cümleyle geçmişten kopup anda buluverdim kendimi. “Saçmalama Aylin! Ne gezisi daha bu yaşta? Hiçbir yere gidemezsin!” diye karşılık verdim. Sesim konuşur gibi değil de tokatlar gibi çıkmıştı bebeğimin kulaklarını. Yüzünü bana döndüğünde, böyle bir tepkiyi beklemediğini, titreyen çenesinden anladım. Tutup elinden, özenle sardım havluya. Sonrada basıp bağrıma mis gibi kokan, ıslak saçlarından öptüm. Kızım, dedim. “Seni asla yalnız göndermem. Gelecek ay hep beraber gideriz, ısrar etmek yok, tamam mı Ayşe’cim?”

AL MENDİL SENDE KALSIN

Mustafa Soyuer

O köprünün altından çok sular aktı. Belki geçti kırk sene. Ne sen halaya durduğu zaman topuğuyla harman yerlerini titreten o Yusuf'sun ne de ben o taştan bu taş keklik gibi seken Allı Zeynep.

Şimdi gelmiş diyorsun ki...

Oysa itler gibi yalvardım sana o gün. Etme Yusuf, dedim. Kime giderim, nereye varırım. Tam yedi yıl, on dört bayram geçti, babamın eşiğinden atlamayalı. Kardeşlerim dersen Azrail misal. Canımın kastındalar. Dağlara mı düşeyim, onun bunun orospusu, kahpesi mi olayım? Kendimi bir yardan mı atayım? Gel etme! Bir yiğide iki karı çok değil. Kumam değil, bacım bilirim dağlı kızını. Bir günden bir güne ağrıtıp incitmem. Bırak, kalayım yanınızda. Bağınızı çapalarım, koyunlarınızı güderim, dağdan kuşburnunuzu toplarım, hediğınızı kaynatıp odununuzu kırarım. Hiçbir şey dilemem. Külünüzle ısınır, artığınızla doyarım. Varsın başköşe dağlı kızının olsun, ben eşiğin dibine sererim minderimi. Allah'ını dinini seviyorsan... Etme Yusuf! Kıyma bana!

Yusuf! Yusuuuufff!

Zerrece merhamet yokmuş kalbinde. Kolumdan tuttuğun gibi sürüye sürüye... Anamı atamı çiğneyip kaçmıştım sana ben. Düşünsüz, duvaksız. İnsan hiç değil mi bunun hatırını sayar. Babam ardımdan: "Madem boynumu bükülü koydu o orospu, beni insan içine çıkamaz etti madem, o adlı bir kızım yok artık benim." demiş. Sıkı sıkı tembihlemiş abilerimi de: "Ne cenazesi ne cenazem... Bu eşikten adımını attırmayacaksınız." Sana kaçtığının akşamı anam kariya vermiş sopayı, bir kıza sahip çıkamadın diye.

Senden başka sığınacak kapımın olmadığını bile bile... Hiç mi Allah'tan korkmadım, kuldan utanmadım? Bu kadar mıydı erliğin?

Mevla, el kadar et parçasını esirgediyse, suç benim mi? Tükendi miydi sanki hazinesinde? Bir tanecik evlat da bana verseydi ne olurdu. Ellerin kucağını üçer beşer doldururken benim kucağımı boş bıraktı. Olaydı bir yavrum, emzireydim memelerim köpüre köpüre, beşiklerde yaylatıp salıncıklarda sallayaydım...

Az mı hayalini kurdum, adak mı adadım evliyalara, çaputlar mı bağladım dedelere, hangi nefesi kuvvetli hoca kaldı kapısını çalmadığım? Kimden ne duyduysam yaptım. Dağlarda ot çöp bırakmadım. Horoz bokundan güvercin ödüne ne kaldı sınımadığım. Diledim ki Yusuf'umun yüzü gülsün, boynu eğri gezmesin eller içinde.

Ha bu ay ha öbür ay derken tam yedi yıl, bin sabırla bekledim. Heyhat! İşlediğim kundaklar sandıkta, biriktirdiğim ninniler genzimde kaldı. Dilime hep ağıtlar dolandı. Tenhalara çekilip çocuklar gibi az mı ağladım, az mı yalvardım Allah'a?

Buncağız iyiliği çok gördü bana. İşlediğim günahı pahalıya ödedi. Öyle değil midir zaten, nerede görülüş ata bedduası alanın onduğu?

Bilirsin, Zeynep dendi mi çiçekler bile selama dururdu obada. Saçlarımın çift örgüsü ta buralarımda. Dağlara bahar bahşederdi gözlerimin yeşili. Dünürçüler kapıları kırardı. Birini yolcu etmeden biri gelirdi. Babamın nazlı kızıydım. Kolay değildi öyle Zeynep'e talip olmak. "Kırkılmadık kırk şişek, ellenmedik elli altın, yedeğe gelmedik yedi deve, eyer vurulmadık altmış at..." O zamana kadar buralarda işitilmemiş başlıklar...

Dağlar kadar altın yığsalar önüme, sürü sürü koyunlarım kapatsa tepeleri, tavla tavla atlarım yayılsa yilkılarda hatta bir elime ayı, bir elime güneşi koysalar... Senden başkasını görüyor muydu ki çıkası gözüm? İlle Yusuf ille Yusuf!

Sen halaya durdun mu içimden ılık ılık bir şeyler akardı. Topuğunla toprağa değil de yüreğime basardın sanki. Ağırılama'da başka öldürürdün beni, Temürağa'da başka. Gâvurdun o zamanlar da. Beni nasıl yaralayacağını iyi bilirdin. Köşesine gül işleyip yadigar yolladığım mendili koynundan çıkarıp halayın başına geçerdin. Mendili mahsus benim bulunduğum tarafa sallardın ki gülün dikenleri uçuşa uçuşa gelip kalbime saplansın.

Ve bir gece düşünüp geldim peşine. On yedimde yoktum kaçtığımda. Un uçuyordu kepek kaçıyordu evinizde. Yokluk diz boyu. Olsun dedim, boğaz değil mi şunun şurası, bal da koysan geçer, bok da koysan geçer. Yeter ki gönüllerimiz bir olsun, samanlık bile seyran yeri olmaz mı o zaman?

Ellerin lafına kulağımı tıkayıp viranenizi vatanım bildim. Ekmeğine yavan, ayranına ekşi demedim. Yoğunu vara saydım, azını çoğa. Elleri gibi çeyiz çemen istemedim. Bir kuru çula he, dedim. Karnımı açta, yakarı kirde koymadım. Bağını, bostanını suladım, koyunlarını güttüm, ineklerini sağdım. Bir kerelik olsun sırtımı dönüp yatmadım, karılık ettim, gönlünü gördüm. Bir türlü güldüremedim yüzünü. Ha bu sene ha bir dahakine derken nice baharlar geldi, nice güzler geçti de bir çocuk veremedim kucağına.

Sen de isterdin elbet, boy boy oğlancıkların olsun, büyüüp sırtından yükünü alsınlar. Söz gelimi, biri davarını güdüyorsa öbürü harmanını dövsün. Su keşiğinde, sınır kavgasında, odun dağında arkan boş kalmasın. Sümüğünü çekemeyenler, üç beş piçine güvenip diklenemesinler karşında.

Baktın ki benden hayır yok, bir gün, o dağlı kızımı getirdin üstüme. Çok bile sabretmiştin. Başkası olsa çoktan... Hani bir şeye de benzese içim yanmayacak. Kara, kuru, solucan gibi bir şey. Bir batman bal ile yeneceği yok. Turp dinlenir mi narın üstüne Yusuffff!

Ne edeyim. Kaderim deyip katlanacaktım. Hakkım var mıydı şikâyet etmeye? Suçluydum. O gece onun koynunda sabahladın. Sonra başka geceler, daha başka geceler... Bir damla uyku girmiyordu gözüme. Sicim gibi döküyordum. Yastığın boş tarafıyla dertleşiyordum sabahlara dek.

Sarılmadan uyuyamazdın. Huyun böyleydi. Kıllı kollarını kement gibi dolardın belime. Nefes bile geçmezdi bedenlerimizin arasından. Onu da mı beni sardığın gibi sarıyordun şimdi? Sıkıyor muydun memelerini? Beni öptüğün gibi mi öpüyordun onu da? Düşündükçe kahroluyordum.

Neyse...

İkinci ayında çocuğa kalmıştı dağlı kızı. Anan karının ağzı kulaklarındaydı. Bugünleri görecekti miydi? Şükürler olsun, Yusuf'u da eller gibi eller gibi çoluğa çocuğa karışacaktı. Bana ecir yapar gibi oturtacak yer bulamıyordu has gelinini. İki canlısın diye yerden yumurta bile kaldırtmıyordu. Kızım dedikçe bir kızım daha çıkıyordu ağzından. Bacına öyle candan kızım dememiştir.

Çocuğu yüklenince o suskun dağlı kızının dili, pabuç gibi uzamıştı. İstemiyormuş artık beni. Ya o diyormuş ya ben.

Giden ben oldum tabi. Kolumdan tuttuğun gibi... İtler gibi yalvardım. Etme Yusuf, dedim. Yusuf etme!

Bir göz kırpışına, arımı namusumu hiçe sayıp peşine düşüp gelmişim. Sense beni böyle çaresiz, beni böyle ortalarda, beni böyle...

Sözünü yedi babam. Hoş, yemeyip de ne yapsın. Evlat... Sokağa atacak değil ya. Yalnız gözüme görünmesin, demiş anama, ben hangi odadaysam o ötekinde otursun, demiş. Pişirdiğinden yesin, vereceğin işi görsün, akşamları da altına bir döşek ver, erkenden geberip uyusun. Kabahatim başımın kakıncı olmuştu. Bir zamanlar ceylan gibi sektiğim o odalar zindanımdı artık. Hepsini senin yüzünden.

Nerede o eski Zeynep? Nerede o kapıları kıran dünürçüler, civanmert delikanlılar? Burada bir dul karı varmış, diye babam yaşında adamlar, sakallarını kucaklayıp kapımızı aşındırdılar bir zaman. Er cinsinden öyle tiksiniştim ki hiçbirine he demedim.

Ah babam! Öldüğü güne değin bir kerecik olsun kaşını kaldırıp da yüzüme bakmadı. Ölüm döşeğinde bile bana sırtını döndü. Sonra anam gitti ardından. Sonra kardeşlerimden ikisi... Derken bir delikte yapayalnız kocadım işte.

Saçımın ağına, alınımın kırışığına bakan da sanır ki Allı Zeynep ömür yaşamış bu dünyada. Şimdi sen gelmiş diyorsun ki...

“Dağlı kızı öteye göçtü, oğul uşak dersin her biri bir memlekette. Sığmıyorum hiçbirinin yanına. Torun tosun öcü gibi bakıyor yüzüme. Yalnız başıma çekip çeviremiyorum kendimi. En kısasından, elim erişmiyor ki sırtıma bir sabun süreyim. İnsanı insana muhtaç yaratmış Allah. Hele ihtiyarlıkta yalnızlık daha zormuş. Elimden ne yemek geliyor ne çamaşır. Dizlerimin dermanı dersin bir yandan. Çok naçarım. İkimizde yalnızız. Bölüşelim yalnızlığımızı. Yarım kalamı bütünleyelim.”

Bu nasıl bir yüzdür Yusuf? Hiç mi Allah'tan korkun, kuldan utanman yok? Nasıl bir cesaretle kesiyorsun yolunu? El âlem ne der, diye hiç düşünmüyor musun? Dedğine göre sana bir çanta yoldaşı değil bir tellak lazım. O dediğin de hamamda olur, burada bulunmaz.

Dedim ya o köprünün altından çok sular aktı. Ne sen halaya durunca topuğuyla toprağı titreten o Yusuf'sun artık ne de ben taştan taşa keklük gibi seken o Zeynep.

Yalnız, merakımı bağışla. Yedigâr verdiğim mendili nerende sakladın bunca sene? Dağlı kızı hiç sormadı mı, bu neyin nesi diye? Niye benimle beraber kaldırıp atmadın yedigârımı da? Baksana zaman onun da gülünü soldurmuş. Susuz kalmış belli ki. Gül dediğin susuzluğa gelir mi hiç? Yağmur olup yağmalı. Boncuk boncuk parlamalı su damlaları üstünde. Bilir misin, o mendili işlerken elime iğne batmıştı, kanımın kırmızısından karışmıştı gülün rengine. Hadi, şimdi git. Bir daha yoluma çıkma. Bunları sen söylemiş ol ne de ben duymuş olayım. Al, mendil sende kalsın. Yalnız son bir dileğim olacak senden: Gençliğinde halay çekerken yaptığın gibi, mendili benden tarafa bir iki kere savursan... Dikenleri şöyle bir uçuşsa havada... Sonra gelip yüreğime birer birer batsa... O diken ağrısını bir özledim ki... Ha? Bu iyiliği yapar mısın bana?

GÜZ DİKENİ

Nuh Öztürk

Uzaklaşan arabanın ardından bakakaldı. Araç, sokağın sonunda kaybolana dek devam etti bekleyişi. Bir anlık da olsa fren lambalarının yanması ümidi... En iyisi bir an önce gitmeleriydi. Daha saniyeler önce ayrıldığı kızından ikinci defa kopmak, durumu daha da dramatize etmekten başka ne işe yarayacaktı? “Allah kavuştursun.” dedi komşusu evinin bahçesindeki sardunyalardan ardından. O öyle deyince kendisine gelir gibi oldu. Elinde, peşlerinden su döktüğü sürahiyle dönüp bomboş evine baktı sonra. Köşe bucağa nasıl da torun kokusu sinmiştir şimdi, diye geçti içinden. Üst kattaki cıvıltıları, kıkırdamaları hâlâ işitiliyordur belki de. Sokağı, gelen geçeni seyrederek zaman öldüren baykuşlara döneceğim yine!

“Deli oluyorum şu ortancalara” dedi komşusu sis bulutunu aralarcasına. “Denizi tüm maviliğiyle alıp getiriyor sanki bahçeye. Hele şu begonyaların turuncu turuncu kırtmasına baksana! Aralarına beyazlarından da serpiştireyim diyorum biraz.” Söz muhabbet kuşu gibi komşunun çiçeklerinden havalandı kendi bahçesindeki hanımeli sarmaşıklarının arasına kondu. Sonra döndü dolaştı, artık son mahsullerini sunan domateslere uğradı. Bu sene erken olgunlaşmaya başlayan yediveren incirinden de bahsediyorlardı ki ortalık yine sise büründü. “Güz mevsiminde nasıl da soluyor dünya, değil mi?” dedi komşusuna dert yanar gibi. “Sırnaşık ayrılık dikenleri sarıyor sanki dört bir yanı, ayrık otlarıyla yarışarcasına.” En iyisi geç olmadan bahçeyi temizlemeli, diye düşünerek işinin başına döndü. Bir yandan etrafı da toplamalı, biberlerden, irileşmeye duran fasulyelerden biraz. Torununun sarı kamyonu, deniz kenarında oynadığı kova kürek takımı gözüne çarpsa da oralı olmadı. Biraz daha beklesin, ne lüzumu var hemen kaldırmaman? Sebzeleri sulamalı güneş yükselmeden. Sararıp dökülenleri bir araya toplamalı. Çürüyüp gübreye dönüşecek olanlar, kış boyunca bekleyecek artık bir kenarda. Ben de bekleyebilecek miyim bir dahaki yaza kadar çürümeden? Başka şeylere yoğunlaşmalıyım artık, şu içimdeki şom ağızlıyı susturmalıyım. Belki böylesi daha kolay olur, kendi mecramda usulca akarken. Neymiş o öyle, bir hükümlü gibi gün saymak falan!

Sıcak iyiden iyiye bastırınca eve geçti, leğenine doldurduğu yeşilliklerle mutfakta aldı soluğu. Zeytinyağlı bir türlüye girişti miydi günü yarılmalıydı zaten. Darısı diğer günlerin başınaydı artık. Bir iki de türkü tutturmalıydı antika radyosuyla birlikte. Salona geçti radyoyu almak için. Odanın her yanına dağılmış oyuncakların arasından dolaştı, birçoğunu görmezden gelerek. Kapı zili çaldığında bir an hızla çarptı kalbi! Düşük de olsa aklından geçenle yüz yüze gelme ihtimali... Etrafına baktı mırıldanarak. “Kuytuya sinmiş bir çanta, kanepenin kenarına sıkışmış bir telefon kalmıştır belki. Yok işte yok!” Yel yepelek kapıya yöneldi. Karşısında komşusunu görünce metin olmaya, kararın bulutları dağıtmaya çalıştı zoraki bir tebessümle. “Hadi kız” dedi komşusu. “Yürü denize gidiyoruz. Ne o hemen eve kapanmalar falan! Sizinkilerle her gün gidiyordun bana nispet yapar gibi! Bugün de beni götürecen o meşhur koyunuza, hadi.” Gülerken ocağa koştu. Pembeleşmeye duran soğanın altını kapattığı gibi seğirtti odasına. Üstünü değiştirdi, suyuyla birkaç önemli eşyasını tıktırdığı plaj çantasını omuzlayıp kaçır gibi çıktı evden.

Sitenin biraz ilerisindeydi meşhur koyuları. Biraz yakın, biraz da sakinceydi diğer sahillere göre. “Güneşin altında dolmuş beklemektense yavaş yavaş yürüyelim mi?” diye sordu. Birinde hafiften menisküs yırtılması, diğerinde sıcakla atbaşı giden tansiyon olmasına rağmen yürüdüler. Hasır şapkalarının altından kahkahalar saçılar etrafa, iyice bastırın güz mevsimine inat. Hâlden bilen arkadaşı onu tutup kabuğundan çıkarmış, hayatın içine yuvarlamıştı neyse ki. Sezon sonu neredeyse bomboştu kumsal. Serin suyun hakkını verdikten sonra, iki yorgun deniz kaplumbağası gibi çıktılar denizden. Sıcacık kumları eşeleyip içlerini dökmeye başladılar. “Ben de ne zamandır inmemiştim deniz kenarına, iyi oldu.” dedi arkadaşı, ucu kırık bir şeytanminaresinin kumlarını temizlerken. “Öyle sizin gibi çok aramıyorum suyu. Bilirsin, özellikle eşimi kaybettikten sonra bir tuhaflaşım, başım da pek hoş olmadı dışarıyla falan. İlk zamanlar pek bir şey anlamadım. Acısıydı, sızısıydı derken onsuz, koskoca bir sene uyuşup kalmışım. Sonradan anlıyorsun arkasında ne büyük bir boşluk bıraktığını. Zaman da dolduramıyor artık o boşluğu, kimse dolduramıyor.”

Kıyıya vuran dalga sesleri de dolduramadı o boşluğu. Açıktan geçen bir yelkenlinin dümen suyunda oyalandılar bir süre, bulutun beyazından kopan martıyı seyre daldılar. Suyun içine doğru yan yan kaçan küçük kum yengeçlerini görünce nasıl da neşeli çılgınlıklar atardı torunu. “Beni torunum bırakmıyordu.” dedi komşusuna tebessüm ederek. “Ciciannem de benimle kumda oynasın, diye tutturuyordu her seferinde. Annesiyle babası çıkmak bilmezdi ki sudan. Onlar açılırken biz de birbirimize göz kulak oluyorduk kumdan kalemizde.”

Meydanı bir süre daha dalgaların gelgitlerine, tepelerinde dikilip duran güneşe bırakmışlardı ki “Akşam bana gelsene.” diyerek araya girdi komşusu. “Dolapta taze balığım var, barbun. Ben kızartırken sen de bahçendekilerle bir çoban salatası yapıverirsin şipşak.” Bu ani davetle aklına ocakta yarım bıraktığı yemek geldi. Yıkayıp hazırladığı sebzeler... Geldiği gibi gitti dolaba, yarına pişirirdi en kötüsü. “Tamam” dedi geçten geç. “Birkaç kulaç daha atıp dönelim o zaman, hadi!”

Deniz ve güneşe karşı ikisi de yelkenleri suya indirdi. Dönüş yolunda tereddütsüz atladılar dolmuşa. Gürültülü ve ağzına kadar dolu araç, sitenin stabilize yoluna sarsıntıyla dönerken aklına evinin ıssızlığı geldi tekrar. Denize nazır, bahçeli, o dubleks yalnızlığı... Gün öyle veya böyle geçiyordu işte. Yarına bir ses, bir nefes ümidi de vardı hemen yanı başında. Dönüp arkadaşına baktı minnetle. Elini sımsıcak tuttu inmeğe yakın. “Sağ ol” dedi.

BİR BALIĞIN ÖLÜMÜ GİBİ

Mustafa Asiltekin

Şimdi, hangi fotoğraf seni geçmişin içinden alıp getirir.
Dudağının ucuyla makinaya düşen gülüşünü
Eski moda kesilmiş, rüzgâra dökülen zülfünü
Hangi çağ seninle demlenir,
uzun soluklu muhabbetlerin içine,
bir sarmaşık gibi yürürdün içimden
Her bahar yeninden yenilenerek.

Uzun yoldan beklenen bir yolcu gibi
hırıltılı bir köy otobüsünden
yamaçlardan dökülen bir güzellik,
Şehir denen bir büyük dünyadan
Gözlerimin ufuklarını tutan bir zamana
Otlar daha bir gür, mevsim çağla yeşili
Yüreğim, göğsümden çıkarcasına çarpar
Işıyan gözlerle bakan bir çocuk sevinci içimdeki.

Sonra,
Yüreğimde ezilmiş yarım kalmış bir sevinç
Hatıralar yüklü
Uzun yol biletirleri cebimde biriken
Bozkırda süzülen bir turnanın hüznü
Camlardaki yaşlı yüzümün.
Bir yanda
Gurbeti yol etmiş yolcuların
Garlara heyecanla çekilen seli.

Çekilmiş sulardaki bir balığım ölümü gibi
Eksilmiş insan, eskimiş eşya
Bir zamanlar ışıyan gözlerine düşen yorgun ve solgun perde
Dışarıdaki dünyada bile
İnsan çaresizlikten gayrı ne taşır yüreğinde.

ŞAŞIRMAK**Serkan Yılmaz**

Budur elimden gelen
Avuçlarımdan akan bir yalnızlık
Yalanlıyor tüm okuduğum hayatları
Adını anmak bile cesaret ister artık
Köpürür öpüşlerim duvardan bana
Bekliyor dışarıda hatta
Yokluğundan bir yaratık

Rüya gördüm geçen gece
Ayak başparmağımda ahir zaman etiketi
Yüzündü kan revan içinde
Sırtüstü uzanmış duruyorum, yatak sıcak
Ayak başparmağımda yokluğumun etiketi
Ne var bunda şaşıracak?

Uyandım sonra bir sabahın beşinde
Göremedim uyanınca yüzünü
Güzün de
Yazın da
Keşke uzansaydım hâlâ
Tıpkı rüyamdaki gibi
O musalla taşında...

KORİDORLAR ÇAĞI**Oğuz Ertürk**

Her şey yansıyor / royısnay yeş reh
Sadece açık seslerimizi paylaşıyor güruh
Mesaisi bitenler kendi yorgunluğuna çekiliyor
Kimseyi tanımıyoruz trafik ve ahirette
Herkese bir düşmanlık kurgulandı
İnsan tanış olmadan nasıl düşman olur
Yaşama bir terim bulmak
Külhanbeyliğine soyunmaktır
Tüm bekleme salonlarının camı cehenneme
İnsan saat sesiyle kalınca baş başa
Hep bir gerginlik üretiyor şeytanları
Dikey hareketlilik ve ihmaller yasası
Denetimsizlikten ölüyoruz yıllar boyu
Koridorlar her coğrafyada aynı yaklaşıyor insana
Bir gezgine sorun ışığın sonunda bir bezgin duruyordur
Kaçmak insan nereye giderse orada kaşınan bir yaradır
Tüm bağlar çözülsün isteriz
Damardan serum ayaktan pranga
Dönüp duruyoruz bu uzun küf kokularına
İnsan mütemadiyen beklemekle mükellef

Ey imar projeleri ve kuralları yansıtan projektörler
Bize dar boğaz duvarlar bırakan hayat
Kurtuluşumuz boyumuzun ölçüsünde toprakla olacak.

TUTUP ZAMANI YAKASINDAN

Çağatayhan Uzel

Tutup zamanı yakasından
Göçüp gitmeliyim buralardan
Kim demiş içim götürmez
Sızdırmaz ki zaman boşluğunu
İçilmez ki kana kana
Bu yasak bahar bardağından

Bilirim tanıklar birbirini
İki seyyah buluşur bir yerlerde
Aynı bardaktan kanar pınarlarına
Aynı hüznü duyar bilirim
Olur olmaz karışır
Olur olmaz güneş dökülür meydanlarına

Tutamaz mıyım ufukları ellerimle
Olmaz mı tutup zamanı yakasından
Bu nasıl bir hüznün bu nasıl kahrın
Kurtulursem bu karanlıktan
Sonsuz çizginin başladığı noktadan
Olacak iş değil bu hüznün biraz ağır

Duymazdım etimin acıdığını
Bilmezdim nehirlerin sonu ölüm
Bir gün bir yerlerde bulurum ben de
Ben de onların atların asaletini
Ben de bir olurum karanlıkla
Bilirim evvel zamanın sonu zulüm

Kahırsız yola çıkılmaz bildim
Sancıların yolu yoldur bildim
Bu saatin gıcirtısı yok bildim
Bildim bir durakta beklemenin hüznünü
Duydum bu sessizliği bu amansızlığı
Vakitten öte son bulunmaz bildim

GELDİM**Mustafa Işık**

Bir hançerdir kirpiğin uzağım menzilden
zülûflerin ucunda asılı kaldı adım,
toyda halay başısın kan damlar mendilinden
baştan başa semayı gülüşünle boyadım

Ağyar kalemi yetmez aşka hudut çizmeye
çektığım bin ah ile her seher seni andım,
gönlün girift bilmece, şiir naçar çözmeye
çöllerde leyla deyü dolandım adım

Bir çiçeğe su verdim gözden yaşım aktıkça
koyunda koç olmaya çok adaklar adadım,
dizdim çilingirleri kapılar kapandıkça
gittiğin kaf ardında seni bulmaktı ahtım

Zamanın tenhasında dinler oldum sesimi
külünden dirilmeye anka olmaya geldim,
sen tebessüm ettikçe sağalttım nefesimi
gökten kanatlar takıp seni almaya geldim.

ESKİ PLAK Buket Uçar

Uyumuşum.

Asansördeyim. Asansörün kapısının tam karşısında pencere var. Pencerede tül takılı, bembeyaz dışarı köpürüyor. Şalvarlı bir kadın asansörün kapısını açıyor. Şalvarı, bluzu, teninin rengi aynı renk. Güz rengi... Kadın elindeki içi kuş dolu alüminyum fırın tepsisini bir hışımla yere bırakıyor. Tepsi parlak, yeni, yuvarlak... Birbirlerine hiç değmiyor kuşlar. Gözleri bende... Kadın kapıyı üstümüze kapatıyor. Kuşlarla baş başa kalıyorum.

Uyuyorum.
“Uyan!”

Asansör yukarı çıkıyor. Tülü aralıyorum, önüm duvar. Kuşlar tepside... İri iriler, gözleri çok güzel, renkleri duvar rengi. Bu kuşlar uçar mı ya da neden uçmuyorlar? Elime bir çocuk eli değiyor, sonra elini çekiyor çocuk. Çekerken bir şiiri söküyor mısralarından.

“Uyan uyan!”

Korkuyorum. Tülü her araladığımda asansörle birlikte önümdeki duvar da yükselmeye devam ediyor. Kuşlar benimle. Kıpırdamıyorlar. Dokunmak istiyorum, şüphe ediyorum canlı olduklarından. Yumuşacık tüyleri... Daha çok korkuyorum. Tülü hafiften oynatıyorum yerinden. Duvarın bittiği yerden gökyüzü görünmeye başlıyor. Bulutlar... Seviniyorum. Dönüp kuşlara bakıyorum. Hepsi içime uçuyor.

“Uyan!”

Uyandım.

“Kalk. Yemeği hazırlayayım da yiyelim. Mihriban çağırdı.”

Kalk, derken “I” harfi eksik olan ön dişinin yerini doldurdu, sanki daha bir özgür çarptı sondaki “k” ye. “Kal-k.” Mihriban deyince içimde bir türkü kendi kendisini söylemeye başladı. Şarkı türkü söylemem ben, bilmem de. Dilime sarılır, elim ayağıma dolaşır, keser elime vurur her dinlediğimde. Uykumda şiir yazarım bazen, ama sadece uykumda. Yazarım desem de aslında şiir görürüm ben. Rüyalarda eriyen pamuk şekeri şiirler. Uyanınca sol yanıma tükürür çıkarım şairliğimden. Unuturum.

Terliklerinin şıprıtısı mutfığa doğru uzaklaştı. Dipsiz, bilinmedik bir uykuy; uyur gibi uyanık gibi, bilir gibi bilmez gibi. Ses, adım adım derinleşti. Duyamaz olunca sesi, ayılır gibi oldum. Yorgunum. Yattığım yerden pencereden dışarı baktım. Alaca gökyüzüne bir bakışlık, sadece bir kaşık ışık döken güneş, evine gidiyordu. Tüm karışıklıklarım kenara çekildi. Huzur. İşte aradığım buydu ama içimde bir şeyler durmadan yer değiştiriyordu. Önce, ruhum sevinçten kollarını kocaman açıyor, sarılmak istiyor bedenime, sonra tam sarılacakken bedenimin kolları birbirine dolanıyor, bomboş kalıyor ruhum. Durdum. Mim durağında mimlendim. Bekledim. Bütün hislerim birbirinin duldasına girdi. Hangisi galip hangisi mağlup bilemedim. Debelenirken Siyah beyaz bir fotoğrafta, çatısının üzerine düştüğü beyaz badanalı, tek katlı bina belirdi gözümde. Kapısı tahtadan... Kapının önündeki eşik kırık... Tütün kolonyası kokuyor fotoğraf. Önümde bir direk yükseldi. İçimden esen rüzgârla dalgalandı ucundaki bayrak. Kalk kalk! Çıktım içimden. Buraya nasıl gelmişim ki? Suçlu gibi ezik gibi doğrudum, oturdum.

Yemeğe otururken bir felaket bir afet olmuş, kıyamet kopmuş gibi bir besmele ile doldu ağzı. Besmeleyi tamamlayınca havadan sudan konuşmaya başladı. Öyle hızlı konuşuyordu ki yedikleriyle birlikte sözcükler de ağzında eziliyordu. Tavırlarıyla, konuşmalarıyla karşısındakine hep bir yerlere bir şeylere geç kalmış hissi veriyor bu kadın. Kıkır kıkır gülüyor. Hep güler konuşurken. İçine gömülmüş doğmadan ölmüş kadavra yumurtalar, her türlü deneye ve düşe hizmet etmiş, kalanları inzivaya çekilmiş aydan aya atılacakları sıralarını bekliyor içinde. O da bekliyor onlarla birlikte, neyi beklediğini bilmeden. Paniği ondan.

Erkenden yatar. Kalkar kalkmaz aynanın karşısına geçer, kirpiklerinin top top olup olmadığını yoklar. Ayrık telleri birbirine yaklaştırır elleriyle, bir daha bakar. Gözyaşları akar dokunduğu yerden. Kirpikleri iyice ayrılır birbirinden. Ayrıldıkça daha çok ağlar. Susar sonra.

“Pikap vermiş birileri, senin plağı da yanımıza alırız.”

“-ş” sesi, dilinden pırtıp iki dişinin arasından sürünerek kendini dışarı zor atıyor.

Direkteki bayrak geldi yüzüme dolandı, kıpkırmızı oldum. Hissediyorum. Fotoğraftaki kırık eşğin arasında tek ayaküstünde kaldım. Asaletine kurban olduğum ne diyorsun sen? İçimdeki yedi uyuyanlar ayaklandı. Gölgesine sığındığım söğüt dalım, plak nereden geldi aklına? Kıtımır çıktı içimden ağzımı kaldırdı havaya, üç kere havladı. Züriyetim kesilse de hürriyetimi elinden alamadığım, unutmadın mı sen onu? İçime dolan kuşların bazısı havalandı. İçimdeki savaşın sebebi belli olmuştu işte. Güneşli bir havada, bir kuyunun buz gibi suyuna tam elimi sokacakken kurudu kuyunun suyu. Demin birbirinin duldasına saklananlar ortaya çıktı. Kuyunun başında toplandı.

Üst üste aynı düzende, gri renkte dizilmiş legolar gibi boynunu geceye uzatan apartmanların arkasında, legolardan bazılarında bir tekme vurup dağıtılmış, dağılırken de kırılıp parçalanmış gibi etrafa savrulan evlerin bulunduğu bu mahalle, gecenin önüne büküyordu başını. Renkleri gri ama bunları boyasızlıktan, hatta sıvasızlıktan... Taş kokusu, yeni olamadan eskiyen evlerin küf kokusu... Bisikletimin tekerleklerini tozlu yollara bularken ıslığımla ucundan yırttım geceyi. Aralıktan içimdeki kuşlardan bazısı geceye çırpındı. Arkamda oturan karımın yüzünü yaladı ıslığımla, karım kuşları görmedi.

Briketlerin arasından pörtleyen harçta asılı duran siyah etamin üzerine işlenmiş panodaki kadına takıldı gözlerim. Cürekâr yırtmacı bacaklarının neredeyse tamamını ortada bırakmış. Elbise kırmızı... Saçları sarı, beline kadar uzanmış. Dikiş makinesinin üzerinde duran pikaptan yayılan ses odada doluyor. Kulaklarım seste. Dikkatimi gözlerimde saklıyorum. Sol tarafımdaki divanda oturan ev sahibesi Mihriban ile birlikte sohbet dala karıma bakıyorum. Yumaktan çıkardığı ipi sağ elinin iki parmağına takmış, sol elinin işaret parmağına hızlı hızlı doluyor. Ağzından çıkanlar da aynı hızda. Kendisine baktığımı fark edince döndü, Nasreddin Hoca'nın kavuğunu andıran parmağını gözüme dürttü. Bu bitince gideriz, dedi. Bir parmak dolusu ip ne kadar ederdi? Evin iki odasını onun bu ipleri işleyerek kazandığı paralarla sıvatabilmiştik. Kalan bir odayı elimdeki işin parasını alınca ben sıvatacağım. Bugün söyleyip sevindirecektim onu, unuttum. Neyse vardır bir hikmeti.

“Şafak söktü yine Sunam uyanmaz / Hasret çeken gönül derde dayanmaz / Çağırırım Sunam sesim duyulmaz / Uyan Sunam uyan derin uykudan.” Plak, iğnenin ucundan kaçarcasına döndükçe Su-, -na birbirinden ayrılıyor, iğnenin acısıyla olanca gücüyle cızırdayıp türkünün canını acıtiyordu. Karşımdaki panoya tekrar baktım. Kadın havaya kaldırdığı testiden su içiyor. Susadım. Yanımdaki sürahidenden bardağa su doldurup kana kana içtim. –na cızırdıyor plakta. Etamin panodaki simli ipten bacaklar bu cızırtıyla sökülüyor.

“Çektiğim gönül elinden / Usandım gurbet elinden / Hiç kimse bilmez halinden / Uyan Sunam uyan derin uykudan.” Avucumdaki çivileri sol elimin baş ve işaret parmağının arasından hızlı çekip önümdeki tahtaya, keserin arka tarafıyla kafasına kafasına çakarken duymuştum bu türküyü. İşini yaptığım adam, mest olmuş bir vaziyette dinliyordu. Utanmamış, sıkılmamış plağı adamdan istemiştim. Koleksiyonu varmış. Bir daha aynısını nereden bulacaktı. Hem ben bunu nereme takıp dinleyecektim. Oyyy! Kulağımın kepeçesinden çıkardığım sigarayı ucundan ateşe verdikten sonra diğer kepeçede takılı duran kalemle sigara kâğıdına türkünün sözlerini yazmaya çalışıp yazamamıştım. Yazsam da türkü adamın kulaklarında kalacak, kaldıkça çoğalacak, diline dolanacaktı. Çatladım. Anlaştım adamla, o günkü çalışmam karşılığında benim oldu plak. Pahalıya mal olmuştu bana ama Suna'yı kurtarmıştım. Bir günlük yevmiyem ile beyaz badanalı okulun önünde çekilen fotoğrafı karıma teslim etmişim. Fotoğrafta bir kişi eksik... Türkü, elime vurduğum keserin acısı geçene kadar parmağımın morluğu gidene kadar aklımda kalmıştı. Sonra plağın içine gömülüp gitmişti. Zaman örtülmüştü üstüne.

“Bunca diyar gezdim gözlerin için/ Niye küstün bana el sözü için/ Dilerim Allah’ tan sızlasın için/ Uyan Sunam uyan derin uykudan.” Burada cızırdamıyor ses. Ohhh! Evi sıvatamadık bir türlü, diyor ev sahibi adam. Şükür benim evin bir odası kaldı, diyorum içimden. Bitmemiş eve Almanca akrabalar hediye getirmiş bu pikabı, diyor. Altın almış onlardan. Borç. Bir türlü ödeyememiş. Altın fiyatları da uçtu, diyor. Sevinmiş hediyeyi görünce. Yine de içine bir kurt düşmüş. Borcu hatırlatmak için hediye ettiler, diyor. Televizyonda haberler... Spiker kadın, kalıp kalıp peynirlerin bulunduğu reyonun önünde... Peynir de pahalı olmuş, onun haberini yapıyor. Her birinden bir parça yiyor. Yediğini inkâr etmiyor maşallah. Eli yüzü tombik... Geri yanı gözükmüyor.

“Çektiğim gönül elinden / Usandım gurbet elinden” Televizyondaki spiker evdekilerden, karım ev sahiplerinden, ben bakışlarımı oyalayarak karımdan, ev sahibi adam konuşarak kendinden saklıyor Suna’ yı. Plak, pikapta salına salına yürüyor. Yürüdükçe büyüyorum oturduğum yerde. Kulaklarımdan, gözlerimden büyüyorum. Suna, olmadığı fotoğraf karesinde çocuk kalıyor. İçimdeki emanet nöbetinden uyanıyor, yalandan bir ıslıkla dudaklarımda can çekişiyor. Çaldıkça içimdeki karanlıktan aydınlanıyor Suna, ete kemiğe bürünüyor. Yan tarafımdaki karımın çivit mavisi gözleri, sıvasız duvarları boyuyor. Tövbe tövbe! Diken diken oluyor yüreğimdeki tüyler.

“Hiç kimse bilmez halinden / Uyan Sunam uyan derin uykudan.” Pikap durdu. Suna, böğrüne batan iğnenin eskimiş acısından kurtuldu. Sustu. Sobanın üstündeki güğümünden buharlaşan suyun cızırtısı, iki kadının hımır hımır konuşması, yanımdaki adamın ağızda dönüp duran duvarların sıvası ayyuka çıktı. Emanetimi gençliğime teslim ettim, üstüne de bardağın dibinde kalan soğumuş çayımı içtim. Karımın parmağındaki kavuk epey küçülmüştü. Yeni doldurulan sıcak çaydan bir yudum aldım. Yüzüm kızardı. Yüzümdeki maske Suna, maskemin altındaki derin çukurların içi Suna dolu. Utandım. Kucağımda duran siyah 45’lik plağın üstündeki sarı kâğıttan kırıklar topladım avucuma. Belki de cızırtı bundan, diye düşündüm. Sonra ev sahibi kendilerinde bulunan bir plaki taktı iğnenin ucuna. “Arapsaçı” doldurdu odayı. Karım zengin kalkışı yaptı. Arapsaçı’ nın taranmış sözleri yarıda kaldı. “Bitti, hadi gidelim.”

Her harf, eksik dişinin arasında sıralıydı.

Türküyü bir kez daha dinlemek istememe rağmen demedim, kalktım. Avucumdaki kâğıt yırtıklarını yanan sobanın içine attım. Adımı kapıdan dışarı atar atmaz döndüm geri.

“Senin bu evi kaç sınırlar?”

Gözlerim, dudağımdaki sigaranın dumanının arasından vazoya dayalı fotoğrafta. Beyaz badanalı okul binasının önünde yirmi dokuz öğrenci, bir öğretmen ile çekilmiş eski bir fotoğraf. Suna'nın çivit mavisi gözleri fotoğrafın eksik yerinden bana bakıyor. Tütün kolonyası kokuyor oda. Gözlerimi briket duvarlarda asılı duran günleri bitse de yerinde kalan takvimlere kaydurdum. Yıllar, yılların önceleri... Takvimler, duvarın çıplaklığını saklarken eksikliğini de yüzüme vuruyor, Karım terliğini odadan odaya sürüklüyor. Terliğinin eski neşesi yok. Geçenlerde aynanın karşısında top top olmuş kirpiklerini ayırmaya çalıştı, ayıramadı. Yine ağladı. Sonra güldü. Bu defa ağlarken güldü. O gün bu gündür kusuyor. Uyuyor bir de. Eskimiş bir takvimin hemen önündeki bozuk dikiş makinesinin üzerinde duran pikap, Suna'yı sayıklarken odanın içinde rengârenk kanatlar birbirine çarptı. Kuşlar...

İçimde bir yerlerde çıplak dallar yapraklarını veriyor, güneş ışıldıyor dallarımda. Güneş gözlerini kısıyor, yapraklarım kuruyor. Kuşlar üşüşüyor çıplanmış dallarıma. Asansörün içinden tül uçuşuyor, bembeyaz köpürüyor dışarı, bulutların üstünü kapatıyor. Bir kız çocuğu mırıldıyor içinde. Mırıltılar bir yerden tanıdık. Sol yanıma tükürdüm, döndüm sağıma. Yeni iş aldım. Yarın başlayacağım. Kazandığımla bu odayı da ben sıvatacağım. Sürpriz yapacağım karıma. "Uyan Sunam uyan derin uykudan."

ŞAİR EVLENDİRMESİ

Emirhan Mutlu

Dedeme ve hatırasına...

Okuldan eve dönüş yolunda yine bir tomar kâğıtla uğraşmak zorunda kalmıştı. Bunlar öğrencilerinin sınav kâğıtları falan değildi. Yazdığı şiirlerle boğuşuyordu. Şiirlerini dergilere gönderiyor ancak sürekli reddediliyordu. Reddedildikçe de şiirlerin üzerinde daha fazla çalışıyor, orasını burasını değiştirerek başka dergilere gönderiyor ama sonuç hep aynı oluyordu. Henüz bir dergide şiirini bastırmak nasip olmamıştı. Bunun için çok çalışıyor ama başaramıyordu. Her sabah okula giderken ve her akşam okuldan dönerken elinde kurşun kalemiyle üzerinde şiirler yazan tomar tomar kâğıdı okuyup bazı kelimeleri ve dizeleri değiştiriyor, bazı şiirleri ise kâğıdı buruşturup atmak suretiyle büsbütün ortadan kaldırıyor. Günlük rutinydi bu artık. En büyük hayali bir dergide şiirini bastırmak olduğundan şiirlerine çok kafa yoruyordu. Bazen bu uğurda kendi işlerini bile aksatıyordu. Öğrencilerinin sınav kâğıtlarını son dakika okumuşluğu çoktu bu yüzden.

İneceği durağa yaklaştığında kâğıt tomarlarını ve kurşun kalemini yandan asmalı çantasına koydu. Ayağa kalkıp kapıya doğru yaklaştı. “Müsait bir yerde!” diye bağırarak inme talebini şoföre aktardı, şoför de onu müsait bir yerde indirdi. Her gün köydeki evinden kasabadaki okuluna minibüsle gidip geliyordu. Aynı duraklardan inip bindiği için şoförler alışmıştı aslında ona, ama o yine de her seferinde “Müsait bir yerde!” diye bağırmayı seviyordu. Bugün de aynı şekilde indi minibüsten, evine doğru yürüdü. Kapının tokmağını vurdu, annesi kapıyı açtı. Tam ayakkabılarını çıkarıp içeri girecekti ki, annesi engel oldu:

-Dur Fethi dur, girmeden şu Aysel yengenin tarhanasını götürüver öyle gelirsin.

-Aysel yenge kimdi ya?

-Hani var ya şu caminin karşısındaki demir bahçe kapısı olan ev. Orada oturuyorlar işte.

-Selahattin amcaların evi mi diyorsun?

-Heh, evet işte Selahattin amca da Aysel yengenin kocası.

-Tamam, getir de götürüyüm o zaman.

Annesi içeriden bir poşet içinde tarhanaları getirmişti. İki kiloydu. Her şey o kadar hızlı gelişmişti ki çantasını eve bırakmaya dahi vakti olmadan kendini yola koyulmuş halde buldu. Çantası yandan asmalı, açık kahverengi deri bir çantaydı. Çok seviyordu bu çantayı. Onu bir şair gibi gösterdiğine inanıyordu. Çantası omzunda, tarhana poşeti elinde Aysel yengelerin evine doğru yürüyordu. Demir bahçe kapısından içeri girdi. Evin kapısını tıklattı. Kapıyı Aysel yenge açtı. Karşısındaki delikanlıyı tanııyordu Aysel yenge. Elindeki tarhanayı görünce kim olduğunu tahmin etti:

-Evladım, muallimin torunu musun sen?

-Evet yenge, muallimin torunuyum.

-Oy evladım benim hoş geldin, geç içeri otur biraz.

-Yok yenge hiç girmeyeyim, tarhana istemişsin onu getirdim bırakıp gideyim.

-Olmaz öyle, geç haydi evladım geç içeri.

Kendisine gösterilen hürmetin sebebini anlayamasa da bu yaşlı kadını kırmak istemiyordu. İçeri geçti. Aysel yengenin gösterdiği odaya girdiğinde karşısında Selahattin amca'yı gördü. Koltuğa oturmuş televizyon izleyen Selahattin amca, bu delikanlıyı karşısında gördüğüne sevinmişti:

-Ohoo, evladım hoş geldin. Otur şöyle otur, geç.

Selahattin amcanın işaret ettiği yere oturdu. Çantasını yanına koyup askısını omzundan çıkardı. Selahattin amca ve Aysel yenge kendisine inanılmaz bir ilgi gösteriyordu. Bu ilginin kaynağını delicesine merak ediyordu. Aysel yenge konuşmanın bir yerinde bu nedenden bahsetti:

-Ah oğlum, sen bilmezsin muallim deden ne iyi adamdı. Biz bakkal açmıştık o vakitler, ben bir türlü bilemiyordum para nereye konur, para üstü nasıl alınır falan. Hepsini o gösterdi bize sağ olsun. Arada gelip hesap kitaba da bakardı. Çok iyi adamdı. Çok genç öldü rahmetli. Allah rahmet eylesin.

Aysel yengenin duasına “Âmin” diyebilirdi sadece. Hayatında hiç görmediği, babası on yaşındayken hayata gözlerini yummuş olan dedesi sayesinde görüyordu demek bu ilgiyi. Hoşuna gitmişti bu durum. Kendisi de hep dedesini tanımayı hayal ederdi. Ailesinin bu tek okumuş insanını tanıyamamak yüreğinde derin bir yaraydı. Belki de bundandı hep onun yolundan gitmek istemesi.

Yaşlılar durmaksızın soru soruyor, o da yanıtlıyordu. Sanki yıllardır görmedikleri evlatlarını görmüş gibiydiler. En çok Aysel yenge soruyordu ama. Bu kez de bu delikanlının ne işle meşgul olduğunu merak etmişti:

-Sen ne iş yapıyorsun evladım? Mesleğin ne?

-Ben de dedem gibi öğretmenim Aysel yenge.

Aysel yengenin gözleri dolmuştu. Muallimin torunu da muallim olmuştu demek. Hem yüzü de ne kadar ona benziyordu. Karşısında yıllar evvel ölmüş muallim vardı sanki. Selahattin amca da bu cevap üzerine sohbete dâhil oldu:

-Ne öğretmenisin evladım sen?

-Türkçe öğretmeniyim Selahattin amca, kasabadaki okulda.

-Çok iyi, çok iyi.

Klasik bir yaşlı tepkisiydi bu. Yoksa Türkçe öğretmeni olması Selahattin amcamın ne işine yarayacaktı. Öylesine söylenmiş bir sözdü işte. Aysel yenge oturduğu yerden ayaklandı:

-Ben gideyim de sana elma getireyim aşağıdan, taze taze ye.

-Gerek yok Aysel yenge, yorma kendini.

Selahattin amca da eşiyile aynı fikirdeydi:

-Getir hanım getir, yesin oğlan çıtır çıtır. Dalından daha yeni topladık, taptaze.

Fethi ne kadar “Gerek yok” dese de Aysel yenge ayaklanıp aşağı inmişti bile. Odada Selahattin amcayla baş başa kalmışlardı. Selahattin amca sanki bu anı bekliyormuş gibi sordu:

-Sen evli misin evladım?

-Yok, sözlüyüm Selahattin amca. Evleneceğim kısmetse.

Selahattin amca bu cevap üzerine kısa bir sessizliğe büründü. Fethi de içinden “Kesin aklında birini bana yapmak vardı ama planları suya düştü. Gerçi bu işlere genelde kadınlar bakar ama demek Selahattin amca da kafaya koymuş” diye geçiriyordu. O esnada Selahattin amca da ayaklandı. Bir şey demeden başka bir odaya gitti. Elinde bir tomar parayla odaya döndü, Fethi’ye uzattı. Fethi bir paraya, bir Selahattin amcaya bakıyordu. “Yazık, yaşlılık işte hesap kitabı komple unutmuş adam” diye düşündü. Kendisine bir tomar para uzatan bu yaşlı ellere engel olmalıydı:

-Selahattin amca bu para çok, burada iki kilo tarhana var. Elli lira eder. Orada çok para var. Selahattin amca kendisine bunak muamelesi yapılmasına bozulsa da belli etmedi. Fethi’ye parayı uzatmaya devam ederken cevap verdi:

-Bu tarhananın parası değil. Bu senin paran.

Fethi şaşkın gözlerle bakıyordu yaşlı adama:

-Nasıl benim param?

-Yıllar evvel adak adamıştım muallimin soyundan birinin düğününe maddi yardım edeceğim diye. Baban evlenirken durumum yoktu, edemedim. Sonraları çok şükür iyi kazandım. Adağım için kenara para koydum. Mademki evleneceksin, bu para senindir.

Fethi hiçbir şey anlamamıştı. O yüzden parayı da almıyordu. “Neler oluyor” der gibi bakıyordu Selahattin amcaya. Yaşlı adam da onun durumunu anladı. Camdan dışarı bakarak eşinin gelip gelmediğini kontrol etti. Gelmediğinden emin olunca anlatmaya başladı:

-Aysel yengen okumuş kadın. Gençken şiir okumayı çok severdi. Elinden dergi eksik olmazdı. Evlenmek için tek şartı onu isteyen kişinin şiir yazmasıydı. “Şiir söylemeyen adama varmam” diyordu hep. Hatta kaç tane zengin, şehrili adam onu istedi de sırf bu sebepten varmadı. Benim de gözüm vardı tabi onda ama şiir falan bende ne gezer. Gittim bir gün muallim dedene, durumu anlattım. O da güzel şiir yazardı, dergilerde çıkardı şiirleri. Sağ olsun benim ağzımdan şiirler yazdı Aysel’e. Hiçbir şey de istemedi karşılığında. Onun sayesinde evlendik biz Aysel’le. Zaten evlendiğimizden bir ay sonra da deden öldü.

Fethi ne diyeceğini bilemiyordu bu hikâye karşısında. Dedesinin şiirlerinin dergilerde çıktığından hiç haberi yoktu. Hatta şiir yazdığından da haberi yoktu. Demek dedesi yazdığı şiirlerle bir çiftin evliliğine vesile olmuştu. Şaşkınlık ve hoşnutluğu bir arada yaşarken, aklına bir soru takıldı:

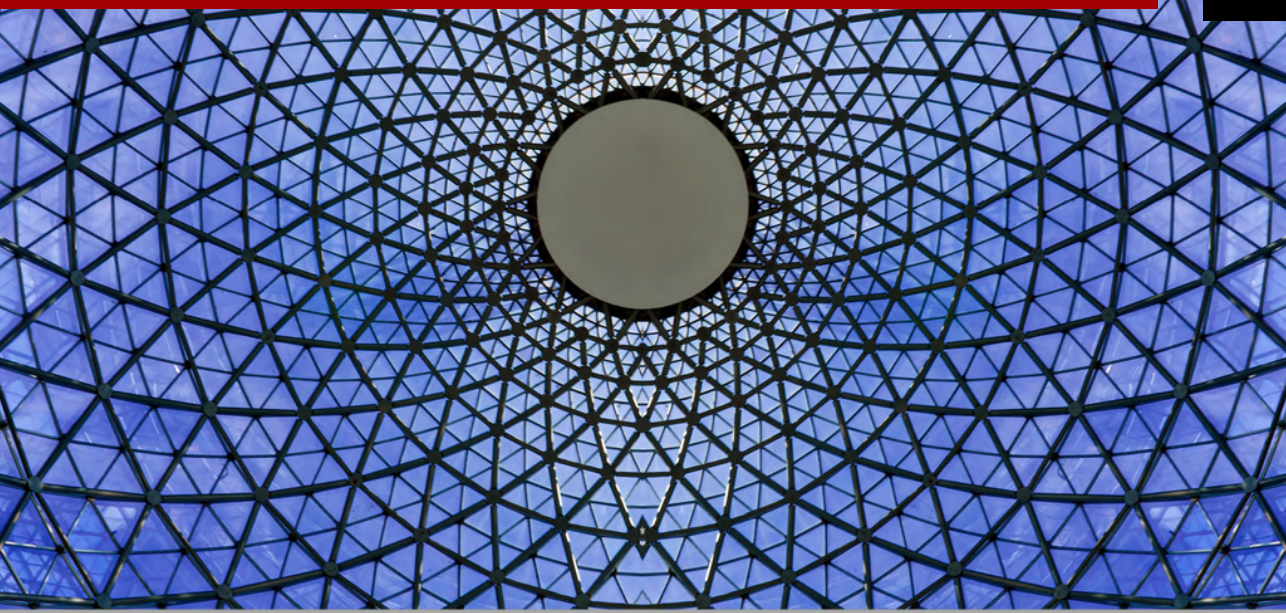
-E Selahattin amca, madem dedem siz evlendikten bir ay sonra öldü, o zaman sen nasıl devam ettin şiir yazmaya?

-Devam etmedim oğlum. Edemedim yani. Aysel yengen de çok sordu “Niye artık yazmıyorsun” diye, ben de hep “Şiir ayrıken olur, kavuştuktan sonra şiir olmaz” dedim. Her seferinde küsüyor ama eski şiirlere bakıp avutuyor kendini, barışıyoruz.

Bir tomar para hala kendisine uzatılmış halde duruyordu. Fethi çantasını açtı, içinden bir tomar kâğıt çıkardı. Parayı alırken elindeki kâğıt tomarını Selahattin amcaya uzattı:

-Paranı alırım Selahattin amca, ama karşılıksız almam. Al bunlar benim şiirlerim. Aysel yenge sorarsa artık yazmıyor musun diye, bunlardan verirsin.

Selahattin amca kendisine uzatılan tomarı aldı. Dikkatlice inceledi. Muallim dedesinin yazdığı şiirlere benziyordu. O sırada bir tıkırtı duyuldu. Aysel yenge geliyordu. Her ikisi de ellerindeki tomarları ceketlerinin iç cebine attılar.

KANCA

Esra Kâhya

Günlerdir böyle. Kendini bilmeden yatıyor. “Güneş ezmiştir,” diyor annem. Cam kenarına sürtünen güneşten biliyor bu yıkıntıyı. Azar azar tükeniyor işte dört duvar arasında. Doğduğunda ölüymüş. Annemin lafı bu. Yeminler ediyor. Sütü ağzına damla damla akıtmış da öyle döndürmüş bu tarafa. Süt mü efsunlu, analık mı bilmem. İnaniyor muyum? Onu da bilmiyorum. Günlerdir böyle yatıyor işte. Sütünü sıksan ya anne, döndürsen onu hayata tekrar. En başından hem de. Yaşayamadığı çocukluğundan başlasa yaşamaya.

Bir umut. Gittim yine başucuna. Elimde bir tas sıcak çorba. Pek severdi aslında. Bulamaç çorbası. Yakılan soğanın kokusu ocağın başından uçar gelirdi burnumuza. Hayvan kokusu, ot kokusu, köy kokusu hepsi karışırdı. “Aç kuzum ağzını, bir iki kaşık ha?” Yok açmadı. Katır inadı var. Gözlerinin rengi çekilmiş, yüzü gözü salya. Bilekler koptu kopacak ve odada ağır bir hastalık kokusu. Hastalık mı bu? Başka bir hâl ama hayırlısı. Annem girdi odaya. “Yedi mi az da olsa?” “Yok be anne, Nuh’tan peygambere geçirtmiyor. Bana bak, doktora gidelim. İnat etme.” desem de bir katır da o. “Hastanede zaptı zor. İki kadın güç yetiremeyiz inadına. Kilitler yine kendini. Dayın gelir yakında, atar omzuna. Ağzına da çaput gereriz. Anca öyle.”

İçim ezildi yine. Mehmet’in o hali gözümün önüne geldi. Ağzında çaputla dayımın omzunda sallanan bedene acıyarak bakardı herkes. Bir ağacın gövdesinde cılız dallar. İki kol, iki bacak. Ağzının içinde kaybolan kelimeler kulağımın içini yakardı. Ses vardı ama ötesi garipçe bir dil. Düşerken ne demişti sahi? Anne demedi yok hayır. “Abla!” dedi. Keskin bir çığlık. Çığlık da değildi aslında, soruydu bu. “Neden? Ne demeye ittin beni?”

İtmiş miydim? Camın önündeki sedirde oturuyorduk. Önümüz sıra bahçe. Karşıda yengemgilin evi; aşağıda onlarca tavuk, horoz. Tulumbanın yanındaki tenekede yal kaynıyor, dumanlar gökte küçük siyah bir bulut oluyor. Sonra bir rüzgâr onu kaptığı gibi karşı evin açık duran camından içeri atıp kaçıyor. Babam dumanla geldi. Bazen olurdu bu. O gün de oturdu kaldı kafamın içinde. “Mehmet’i nasıl da kurtardım. Ben öldüm amma bak o yanında,” diye anlatmaya başladı. Sanki bilmiyordum olanı biteni. Sesinde gurur vardı. Gözlerimi devirip sessizce konuştum onunla. “Mehmet’i isteyen kim. El kadar çocuk. Harman bilmez, hayvan bilmez. Annemle bana kaldı her şey sen gidince. Hem dam da yandı bunun yüzünden. Hayvanlar dayımların ahırında, bir dünya eziyet. Ne demeye attın kendini yangının içine? Uslu olaydı da yakmayaydı damı?” Babam bunu duyunca sinirlendi. “Candır,” dedi. “Kıyılır mı?

Kıyılmaz mı, emin değildim. Mehmet’in aklı ocaktaki bulamaçta. “Acıktım kız abla.” Elinde telden büküğü bir kanca, sedirin kıyısına konan pörtlek sinekleri yakalayacak. Onlar kanatlandıkça bu da havalanıyor, kanadı var sanki. Babam “Dikkat et, düşecek sineklerin peşi sıra.” diyerek uçtu dumanla. O gidince içimdeki kızın sesi duyuldu. “Hadî, tam sırası. At onu camdan. Babanı o öldürdü. Hem o gidince bir boğaz daha...” Yok desem de dinlemedi. Mehmet küçük. Yedisinin içinde. Ölü doğup da canlanan bebeler kadar küçük elleri ayakları. Sesi alçak, gülüşü yarım. Babamdan sonra hele, hepten kaçtı içine. Nefesi de sesi de. Ne misketlerini sorar oldu ne de dere kenarında çimmek çekti canı. Hayvana gidesi tuttu. Yal yakası çıktı. Mehmet’in elinde telden kanca. Bir sinek kondu soyulmuş tahtanın üstüne. Mehmet ayaklandı sedirin üstünde. Sinek dışarı doğru uçtu. Mehmet kancayı bir kez salladı havada. Sinek gerisin geri geldi. Bir kez daha atıldı Mehmet sineğe doğru. Bir yanı dışarıda. Altımızdaki kilim kaymış, sedirin yayları gıcır gıcır. “Tut,” dedi babam. “İt,” dedi içim. Sinek nasıl da oyuncu. Mehmet’i aldı avucunun içine, oynuyor da oynuyor. Mutfaktan cos diye bir ses geldi. Kızgın yağ, çorbanın üstüne indi. Soğanlar ölmüş. Mehmet niye ölmesin?

Mehmet katır. Yarı beline kadar camın dışında. Küçük ayaklarında çorap yok, kilimin tüyleri girmiş parmaklarının arasına. Kilim biraz daha kaydı. Sinek aşağı doğru kırdı kanadını. Mehmet öfkeyle onun ardından eğildi. Mehmet’in yüzü aşağı bakarken elim koynumdan havalandı. Elim kendi kendine gitti. “Vallahi ben yapmadım,” diyecektim o anı ne zaman hatırlasam. “Vallahi billahi elim kendiliğinden yaptı.” Koynumdan çözüldü, Mehmet’i sırtından itti. Sinek uçtu aşağı vız diye. Mehmet de peşinden “Ablaa!” Uçmadı yok. Düştü. Tezek yüklü çuvalları yardan aşağı sallardı babam bazen. Onun gibi. Hızlı, sert, pat diye düştü. Çuval kanamazdı da Mehmet ne demeye kanadı?

Sonra ne olmuştu? Ben camdan aşağı bakıp kalmıştım. Annemin feryadı köyün üstüne inmişti. “Aç gitti kuzum, çorbasını yiyemedi.” Yalın dumanından daha koyu bir duman sarmıştı evin önünü. Kandan duman tüter mi? Tüttü işte. Genzime doldu. Senelerdir durur yerinde. Yumru gibi bir duman. Hık derim çıkmaz, tü derim inmez.

“Kafa üstü düşmüş. Bundan hayır beklemeyin. Ölmedi ama ölmekten beter. Yürüyemez, konuşamaz,” demiş doktor. Sonra ne olmuştu? Yatağa yapıştı ya hani Mehmet. Yürüyemedi, konuşamadı. Ölmekten beter sahi. Bir eli kanca olup kaldı havada. Sinekler gelip yapıştı yaz sığağında. Kovalayamadı. Onlar da yedi bitirdi zavallıyı. Sırtında, tam da benim elimin onu ittiği yerde yaralar peyda oldu. Kabuklar soyuldu, döküldü. Tekrar bitti oldukları yerden. Gıkı çıkmadı Mehmet’in. Benim de çıkmadı.

Babam çok dövdü beni. “Konuş, söyle, anlat,” diye. Kâbuslarımın içine dumanla geldi. Camdan aşağı attı, hıncını alamadı. Yanan dama fırlattı, öfkesi dinmedi. Alevler beni yutarken seyretti. “Vicdanın da seni yakсын!” diye bağırdı gecelerce. Bir tek ben duydum. Sinekleri yolladı bazen de derimin altına girip saç diplerime yuvaladılar. Mehmet elinde bir kancayla rüyalarımın kenarından bana baktı durdu. Ağladım, af diledim. Ne gözü seyirdi ne dudağı. Affetmedi. “Ben yaptım,” diyemedim. Annem gözümün önünde yere doğru iyiden iyiye yaklaşırken ağzımı açıp da “Onu bu hâle ben getirdim,” diyemedim. Yıllar kötürüm, geçti gitti. “Kızınız varmış baş göz edelim bizimkiyle,” diyen de çıkmadı. “Evde kaldın,” dedi annem. “Evde kaldık,” diye düzelttim onun lafını. İki buçuk baş kaldık bu evde. En çok da Mehmet. Günyüzü mü gördü? Günlerdir böyle. Kendini bilmeden yatıyor. Hiç bu kadar fena olmamıştı. Otuz yıldır hiç bu kadar küsmemişti aldığı nefese. Elimdeki taşı mutfağa bırakıp yattığımız odaya daldım. Adım attıkça tahtalar gacı gurur. Dolap kenarlarında derin oyuklar. Tahtakurusu ne fena illet. Babam ilaç sürerdi. Uğramazlardı bir zaman. O gideli her şeyin içi oyuk. Ne uzun tuttuk biz bu yası. Yaslar karıştı. Vicdanlar uyuştı. Ömürden geçildi. O bir kaşık çorbayı boğazından aşağı salamadım ya Mehmet alacağın olsun. Ya da dur alacağın bununla kalmasın. Benden alacağın çok senin, bir yaşamak kadar çok.

Leğenden temiz bir etek çekip giydim hızlıca. Kapının arkasındaki çividen de yeleğimi. Camdan yansıyan bana baktım, kocakarı olmuşum. Yüzüm nasıl çökmüş. Vicdan çürütmüş içimi dışımı. Beter ol emi! Beter ol! Camdaki kocakarıya tükürüp “Kız anne,” diye seslendim. Tam da Mehmet’in düştüğü yere eğilmiş. Yıllardır akıtamadığım kanın kenarında. Tavukları yemiyor. Tavuklar Mehmet’in kanına işüşmüş, didik didik yiyorlar çocuğun içini. Midem bulandı. Kan boğazımda yumru. “He,” dedi annem. “Mehmet’i” diyebilirdim güç bela. “Doktora götüreceğim. İster gel ister gelme. Nac’emmiye seslen yeter. Mazotu koyarım ben.” Tavukların yem tasını kanın orta yerine bıraktığı gibi koştu yukarı. Merdivenlerde çıplak ayak sesi. “Delirdin mi kız sen?” diyor. “Nasıl yapt edeceksin onu?”

“Kendini bilmeden yatıyor günlerdir. Burnunu daya bak. Nefesinde ne kokuyor? Ölecek Mehmet. Hastalık değil bu, yakında ölecek.” Azrail’den haber almış gibi saldı kendini merdivenin başında. Ağzımdan yel alınımış da hiç mi hayırlı lafım yokmuş da... Konduramadı elbet. Anaya denecek şey mi bu? “İster gel ister gelme. Omuzlayıp gideceğim. Ağzına çaput da germeyeceğim. Sesi mi kalmış garibanın. Bir koşu çağır sen arabayı. Ben Mehmet’i yükleneyim. Bir lokma zaten, canı çekilmiş iyiden iyiye.”

Çaresizlik ve umut, ikisi birden geçti annemden. Annem koştu, üç ev öteye gitti. “Uuu emmi,” diye bağırın ses camdan içeri girdi. Mehmet’e diyesim geldi. “Korkma, seni doktora götüreceğim. Ondan bağılıyor annem. Araba bulacak. Doktor baksın hele içine, biz göremeyiz ama onlar görür. Ciğerinden midir yoksa yüreğinden midir hepsini bilir onlar. İlaç verirler, merhem sürerler. Nefes bile üflerler içine doğru.” Kancalı tarafından kavradım Mehmet’i. Elimi altına doğru sokup ağırlığımı sol omzuma attım. Mehmet ırgalandıkça zehir gibi bir koku genzime doldu. Öğürdüm. İnsan sebep olduğundan tiksindir mi gudubet. Beter ol beter! Mehmet’in kanca eli boğazıma dolandı. Nefesim azalır gibi etti. Çürümüş et, yara ve dışkı kokusu gözümü yaktı. Kanı zaten boğazımda yumru. Otuz yıldır inmedi aşağı. Ellerim pislik bulamacı. Mehmet’in içinde ne varsa çıkmış. Mehmet’in bacakları, eli kolu, her yeri leş gibi. Bu halde gidilmez ki. Kanca boğazımda. Canım burnumda doğrudum kepazeliğin kenarında.

Omuzumda kardeşim. Banyoya kadar gidebilsem. Belinden alt yanına iki yol su döksem. Kokusu gitse yeter. Geri yanını doktordan gelince yıkarım. Kazana iki odun attım mı tamam. Sırtım keselemesem de yaralarına ılık su dökerim, tam da elimin onu ittiği yere. Hafifler belki acısı. Hı Mehmet? Hafifler mi?

Annemin sesi. “Uuu emmi!” Duyuramadı demek. Araba bulunur elbet. Omzumda taşırım olmazsa. Kokusu gitse yeter. Pislik bulamacında yatar dururmuş kardeşim. “Temizledim,” dediydim anneme de. Unuttum her hâl. “Mehmet, elini gevşet hele. Nefesim yetmez gibi oluyor.” Az mı omuzladım onu böyle? Az mı taşıdım? Müstahak mı? Sen mi dedin Mehmet? Sinekler. Vızır vızır etrafımızda. Bu kokuya, bu pislige gelmesinler de ne etsinler. Kemikleri de nasıl batıyor sırtıma. Tam da onu ittiğim yerin hizası. Yüklüğü geçtik mi mutfak, onun karşısındaki kapı banyo. Elini az gevşetsen ya Mehmet. Kanca dolandı iyice. Saçımdaki yazma da kaydı gözümün önüne. Ağzıma indi. Gergin bir çaput gibi. Gözümün önünde bir sinek, biz peşinde. Banyoya doğru. Onun kanadı var. Benim kanadım Mehmet.

İşte göründü kapı. Anam mı yakmış kazanı, duman sızıyor eşikten. Kokusu gitse yeter. Olmadı sırtımda taşırım doktora kadar. Nefesim her adımda azalıyor sanki. Kanca boğazıma dolandıkça dolaniyor. Sırtımdaki kalp atımı diner gibi oldu. “Mehmet öldün mü yoksa?” Mehmet konuşamaz ki. Babam cevap veriyor onun yerine “Tut,” diyor. Neyi baba? Mehmet’i mi? Babam öfkeli. Mehmet’i değil uğursuz, nefesini nefesini.” Tutuyorum. Merdivenlerde çıplak ayak sesleri. “Yettim kız!” diyor. Dumanların arasındayız. Benim kanadım Mehmet, onun kanadında sinekler. Yüzlerce, binlerce.

MECZUP Figen Yıldız

Tek bir noktada dönen filme odaklanarak kararlı ancak çoğunlukla görüntüyü yitirmiş, anlamsızca etrafı seyreden, artık umursamayan bir kadın. Kimi anlarda kendi kendine azalıp çoğalarak, ezilerek; kaldırımlara, köprü altlarına yuva yapmış, üstü başı lime lime, saçları keçe, gözleri yıldız bir genç kadın. Yıllar önce terk ettiği Yalı Mahallesi, Çorbacıbaşı Sokak, numara bilmem kaç, beslenme çantası, portakal kokusu, bahçedeki erik ağaçları, sokağın ucunda oturan yakışıklı Burak, annesinin cüzdanından gizlice aldığı parayla yine ona hediye aldığı gümüş saat... Yitirilmiş yığınla anı. Mahalle önü minderlerini geçkin kadınlarıyla, dullarını bozuk düşleriyle, genç kızlarının iç burkan sevişleriyle ve akşamüstlerini şehrin sarhoş kızılılığıyla bırakıp gitmişti. O buralardan gittiğinde Sümer Han daha kapatılmamış, şehre uzun yarıklar halinde tramvay yolları yapılmamıştı. Yetmiş iki millet aynı anda şehri istila etmemiş; şehir, kenar mahalleleri dolduran ne idüğü belirsiz bir grupla dolmamış; şeytana ilk taşı atmaya çalışan hınçlı bir istekle dolmuşlara, parklara, kafelere saldırmamıştı.

Mutfağın bahçeye açılan eski kapısını, bahçedeki dut dallarının şeker damlaları yürüyen yapraklarını, Şaduman halanın keyfinin yerinde olduğu akşamlar kızarttığı mücverleri, bahçedeki kalabalık aile sofrasını ve bu kalabalığın tüm şamatasına rağmen annesinin dizinde uyuyakaldığı anları düşünüyor ve çocukluk bahçesinin hoş kokuları aklından çıkmıyordu.

Yaşlılar bahçesiz evlerin pencere kenarlarında, kuşlar konacak dal bulamadığı şehrin çatılarında bekliyor, caddeden akan kalabalık zamanın tekerinde ağır aksak ilerleyip duruyordu. Uyandı, bir sinek olan şehrin uğultusunu kovdu başından. Göğsünde bıçak yarası bir ağrı peyda olmuştu birkaç gündür. Sızlıyordu yine. Bükülüp kaldı bir süre. Doyasıya küfretti, içini boşaltmadı bir türlü. Dibinde yattığı köprüünün kolonuna, demirine, yapanına, yaptırana... Ana avrat, yedi sülale, makam millet, hısım akraba, küçük büyük ayırt etmeden saydı döktü. Caddeye yürüdü, yavşak piyangocu oradaydı yine. Yönünü çevirdi. Omuzundaki örtüyü başına dolayıp caddeyi gezinmeye başladı. Ağır ağır yürüyerek karşısına çıkan herkese avcunu uzatıp, ezber ettiği birkaç duayı sırayla söyleyip ifadelerini izledi. Gezenin öküzün boynuzunda sallandığını kanıtlayacak üçkağıtçılar, burnu düşse almaz kendini beğenmişler, ben bu dünyanın anasını satayımçılar, daha doğrulmadan yeniden çelme takanlar, pusuda bekleyenler, yelleme akıllılar, kendine öfkeli, basıp gidenler, görmezden gelenler...

“Allah rızası için bir sadaka, eliniz boş geçmeyin abilerim, bu fakiri hor görmeyin kardaşlarım... Allah ne muradınız varsa versin...”

Caddenin arka sokaklarından birindeki esnaf lokantasına gidiyordu her gün, cebindeki bozuklukları masaya boşaltıyor, herkesin karnını doyurup gittiği saatlerde tencere dibinde kirli yağın içinde yüzen bir parça yemeği yemek istiyordu. Bazen caddeye çıkıp bir şeyler isteyecek gücü olmuyor, cebinde hiçbir şey olmadan gelip lokantanın karşısında saatlerce bekliyordu. Küçücük lokantanın boşaldığına hükmedince gelip oturuyor. Lokantacının önünde başını eğip gözlerinin altından mahcup bakıyor. Bir istek, isyanlı bir istek oluşuyor gözlerinde. Açlığın isyanı. Lokantacı Eşref alışık, onun gelip yemeğini yemesini bekliyor, gittikten sonra kapatıyor dükkânı.

Eşref de ne yapsın, ansızın çıkagelen ağrıyı -bazen kalabalığın üst üste yığıldığı bir anda- göğsünde senelerdir oyulup duran boşluğu hatırlayıveriyor. Arka taraftaki ufacık bölmeye atıyor kendini. Omuzlarındaki cılız saçları, gözlerindeki boncuk pırıltısıyla gülümseyen ince dudakları, çenesine hafifçe dokunan zayıf eli seyredip yaşlı gözlerini elinin tersiyle silip tezgâha geçiyor. Bir boşluk ki kuyu. Her geçen gün yeniden oyulan, derinleşen uçsuz bucaksız bir çukur. Akşamları hanım erkenden yattıktan sonra pencere dibine oturup sedir ağaçlarına bakıyor, başını biraz daha kaldırıncaya tepesindeki sonsuzluğa. Kalbindeki oyuk sızıyor yine. Aklındaki kuyuya iniyor, iniyor, vardığı yer şehrin karanlık sularına çıkıyor. Oyuklardan giren suyla zihnindeki çalkantı artıyor, dayanılmaz oluyor. Şehrin bir diğer yakasına kaçtığı, evini barkını terk ettiği, iki evladından birini bıraktığı sular.

Günlerdir görünmüyor ortalıkta meczup kadın. Cadde esnafından da gören bilen yok. İki saat daha fazladan bekliyor Eşref, meraklanıyor, insanlık ölmedi ya! Hiç böyle yapmaz, hiç sektirmez, muhakkak gelir, muhakkak... Köprü altını dolaşiyor, yok. Yok! Müşterilerin erken dağıldığı bir akşam elinde zift rengi bir çayla kapı eşliğine oturup bekliyor yine. Telefon sesini işitip arkadaki bölmeye geçiyor. Telefondaki ses uzaklardan geliyor, ne dediği anlaşılmıyor ilkin. Eski mahallede kalan akrabalarından birinin aradığını anlayınca içi sıkılıyor. Eve alıcı çıkmış, ciddiymiş, acil gelmesi gerekiyormuş. İçi sıkılıyor... “Rafiye Hanımları bildin mi? Şu altı kız kardeşin olduğu ev... Senin kızla yaşıt bir kızı vardı Rafiye'nin, onların bahçede oynarlardı hani, senin kızla birbirlerini pek severlerdi... Haberi geldi, yazık...” Okumaya gitmişti ya o kız, gitmemiş miydi; içinde bir şeylerin zamanın çarkifeleğinde yuvarlanıp döndüğünü, olayların sırasının ters yüz olduğunu, yaşlandığını fark ediyor. Duyduğu haberle gözlerini duvardaki fotoğrafa dikey, oyuk ağrısı yalayıp geçiyor göğsünü yeniden.

Telefonu kapatır kapatmaz kendini şehrin en uzak semtine, eski mahalleye, giderken buluyor. Bunca zaman, onca acıdan sonra yeniden oraları göreceğini düşünmek ağır geliyor. Yan koltukta iki küçük kız ve bir kadın oturuyor. Kızlar ellerindeki renkli kâğıdı birlikte boyuyor, çizdikleri resme bakıp kıkırdıyor. Onları seyrederken gülümsediğini fark ediyor. Kimseyi rahatsız etmesin, biraz sessizleşsinler diye çantasından çıkardığı balık krakerleri uzatıyor kadın. Kraker paketine takılıyor gözü, yıllar öncesiyle aynı paket, değişmemiş. Bir de kremalı bisküvi ve gazozu bayılırdı kızı, kirli bakkalın altın çikolatalarına ve mahalleye ara sıra gelen Osmanlı macununa. Çoğu iki katlı ahşap evlerin arası hava kararana kadar çocuk sesleriyle dolar taşardı. Macuncular, dönme dolapçılar, ayıcı Rüstem, turşucu, bozacı, salepçi... Kızının bütün arkadaşlarını, ihtiyar zihninin puslu yerleri izin verdiğince, gözünün önünden geçiriyor. Bu ölen kızı hatırlayamıyor bir tek.

Trenden inip minibüse biniyor. Semt değişmiş, esnaf değişmiş, eski ahşap evlerin yerini uzun apartmanlar almış, içinde türlü meyve ağaçlarının olduğu yemyeşil korunur yerine bir site gelip konmuş. Bu site burayı istila etmeden evvel koruya gelip piknik yaptıklarını, gece olana kadar kalıp gökteki yıldızların ihtişamına baktıkları geliyor aklına. Hatıraların yerinde kocaman, biçimsiz bir site oturuyor şimdi. Doğal güzelliklerin ihalelere kurban verilmediği, şehirdeki evlerin bahçelerinin de ekildiği hatta bire bin olmasa da yüz verdiği, ekmeğin yine aslanın ağzında fakat geçim kaygısının bu kadar derinleşmediği, kızını yitirdiği anın hemen öncesiydi. Üçüncü bir çocukla müjdelemişti karısı onu. Yeni bir bebek muştuydu ya yine de sevinememişti. Evlerin bahçeleri, hırsa kurban verilen güzellikler, doğumun ve ölümün arasındaki ilişki, ölüm sırasına karışan o el... Tren uzun bir çığlıkla duruyor. Annelerinin elinden tutarak gülmeye devam eden kızların trenden inişini izliyor bir süre. Semtin kokusu burnuna değer değmez bir büfeye yaklaşır sigara alıyor. İçine dolan o ilk nefesten sonra üst üste derin derin ciğerlerine çekip bırakıyor. Bırakmıştı ya, olsun. Eski bir dost yardımı gelmiş. Kendi çocukluğunu düşünüyor. Azmak kenarına babası ve babasının arkadaşlarıyla gittiği akşamüstlerini, soğuk suyun içine kurdukları masaları, türlü mezeleri, dizlere sıyrılan pantolonların altındaki suyun soğukluğunu, rakının yayıldığı damarlardan yüzlere ulaşan huzurlu neşeyi... En çok bu neşeyi özlediğini fark ediyor. Güzel, kalabalık, doymuş bir çocukluktu onunkisi. İnsan ömrü giderek boşalıyordu demek ki, şehirler kalabalıklaştıkça insanlar yalnızlaşıyordu. Neşeli bir çocukluk şarkısıydı o zamanlar hayat... Ölüm sıralıydı, evlatların ölmesine daha çok vardı.

Mahalledeki ev satılmıştı artık. El sıkışılıp ayrıldı. Çayır yokuşunun başında mahalleye tepeden bakan, eskimiş ama heybetini yitirmemiş o evi görüyor. Doğru ya, bu vardı burada. Mahallenin gözdesi. Toptan çıkmış hatırandan. Bir zamanlar coşkulu bahçesinin içinde koşup oynayan kızı ve mahallenin diğer çocukları geliyor gözünün önüne. Saçları dökülmüş, sırtındaki kamburun verdiği yorgunlukla duran, ihtişamlı renklerinin terk ettiği eski bir urbaya dönmüştü bahçe. Kapıyı genç bir kız açıyor. İçerisi kalabalık. Baş sağlığına gelenlerin sarkık suratları, derin bir sessizliğin ardından kopuk kopuk başlayan hıçkırıklar, tepsi tepsi dağıtılan yemekler, ölüm soğukluğunu inatla bastıran boğucu bir sıcaklık. “Rafiye Hanım’a bir baş sağlığı dileyecektim kızım. Vefat eden kız benim kızımın çocukluk arkadaşı...” der demez kızın yakasındaki fotoğrafa iliyor gözü. Karşısında açılan gözlerle mıhlanıp kalan ihtiyara bakıp “Ah amcacığım... Kayıptı bu kızımız, senelerce aramadığımız yer, gözümüzde yaş kalmadı. Şehrin diğer ucunda, köprü altlarında yatıp kalkan bir meczup olmuş meğer... Açlıktan öldü diyen var, kalp krizi diyen var... Kimsesiz... Meczup... Ah yazık, yazık...”

ÜLKÜ TAMER VE İLHAN BERK ARASINDAKİ İNTİHAL MEVZUSU Selcen Bekmezci

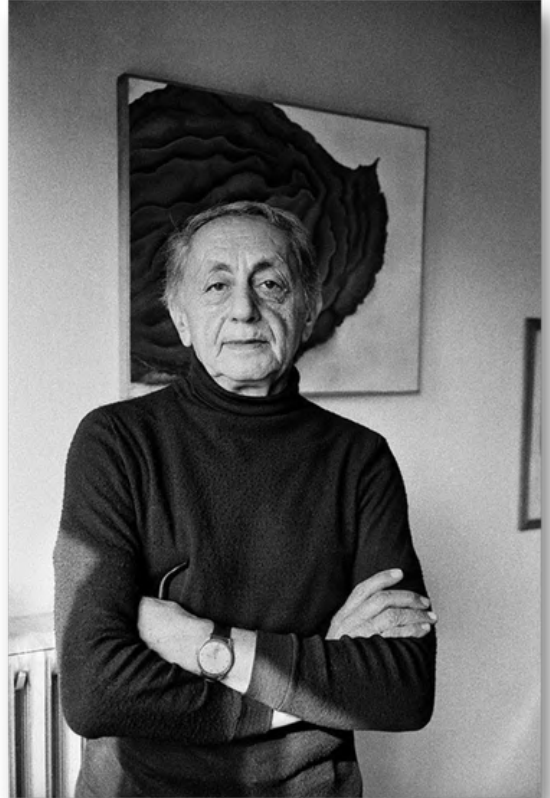
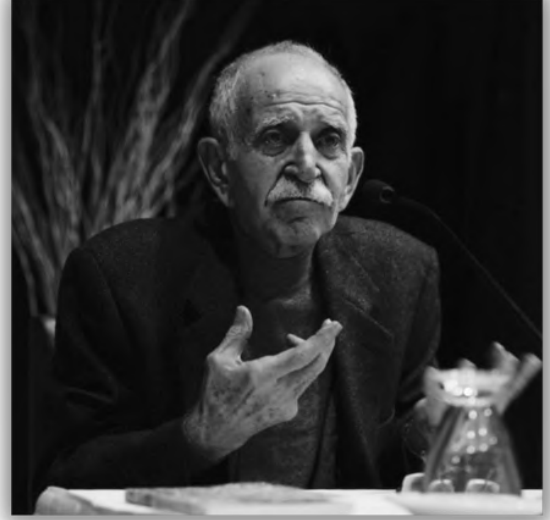
İntihal; başkalarının yazılarından, şiirlerinden bölümler, dizeler alıp kendininmiş gibi gösterme ya da başkalarının konularını, kavramlarını değişik biçimde söyleyerek sahiplenmedir.[1] Başkalarının eserlerinden kaynak belirtilmeden/turnak içinde gösterilmeden bölümler, cümleler alınıp sahiplenilmesi[2] intihal olarak nitelendirilmekte ve bir alıntı yaparken dikkat edilmesi gereken husus vurgulanmaktadır.

Hem dünya edebiyatında hem Türk edebiyatında bu konu ile ilgili oldukça fazla yazı kaleme alınmış, belirgin örnekler verilmiştir.

İkinci Yeni şairlerinden Ülkü Tamer ve İlhan Berk arasında gerçekleşen intihal mevzusu bu yazının konusunu oluşturmaktadır. İntihalden söz eden kimi yazılarda verilen örnekler arasında Berk'in Tamer'den intihali bulunmakta, kimi yazılarda ise bu mevzuya kısaca değinilmektedir. Tamer-Berk arasındaki bu durumun daha geniş biçimde ele alınmasından başka amaç taşımayan yazımız, - bir şairi haklı veya haksız göstermek niyetinden uzak olarak- konuyu Tamer'in yazılarından hareketle ayrıntılı biçimde ortaya koymaktadır.

[1] Emin Özdemir, *Edebiyat Bilgileri Sözlüğü*, s.154.

[2] Turan Karataş, *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, s.287.

Bir akımın, anlayışın, hareketin savunuculuğunu yapmaktan kaçınan Tamer; İkinci Yeni'nin varlık gösterdiği ilk dönemlerde sınırlı sayıda edebî tartışmaya girmiştir. Tamer; kendisine Mehmet Kaplan tarafından yapılan eleştirilere, İlhan Berk'in şiirlerdeki intihallerine, kendisine yapılan şiirlerindeki alıntı ithamlarına, yayıncılık hayatında kimi romanların yayımlanması ile ilgili iddialara cevap vermiştir.[1] Ancak bu durumlar Tamer'in sanat hayatında oldukça az yer kaplamıştır. Bunda hem harekete sonradan katılması[2], hem yayıncılık, çevirmenlik, tiyatroculuk gibi uğraşlarının eş zamanlı devam etmesi, hem de kişiliğinden gelen bir tavırla tartışmalardan uzak durmasının etkisi vardır. Bu konuda yazmama sebepleri içinde kendisinin de kimi yerlerde belirttiği gibi kuramlardan uzak durma çabası, şiir hakkında konuşmak ve yazmaktan kaçınması ve yalnızca şiirini yazmakla ilgilenmesi vardır.

Tamer, kimi dizelerini intihal etmesi sebebi ile İkinci Yeni şairlerinden İlhan Berk (1918-2008)'ten söz eder. Bir yazar, şair, yayıncı vb. hakkında olumsuz yazı yazmaktan mümkün olduğunca kaçınan, hoş gitmeyen durumlarda isim vermeden konuyu ele almayı tercih eden Tamer, İlhan Berk'in doğrudan ismini verir, dizeleri örneklendirir ve intihalden duyduğu rahatsızlığı dile getirir.

Tamer, kaleme aldığı “Yazar Telif Telif Diye” başlıklı yazısına doğrudan “Artık İlhan Berk’e bir ihtar çekmenin zamanı geldi.” diyerek başlar.[3] İlhan Berk, Tamer’in şiirlerinden alıntılar yapmakta, kimi zaman birkaç sözcüğü değiştirerek kimi zaman dizeye bir ek getirerek şiiri farklı hâle getirmekte ve şiir kitaplarına almaktadır. Yazıyı kaleme alma sebebi daha önce de şiirlerinden intihal yapmasına rağmen Berk’in bundan vazgeçmeyişi, yeni bir şiirinde aynı durumun gerçekleşmesidir. “Anladım artık, yılların İlhan Berk’i bu... Huyundan vazgeçmeyecek. Alanı boş bırakırsak bir süre sonra editör masalarından şiirlerimizi kapıp atlarına imzasını atacak...”[4] der.

“Son Çağ” dergisinin Ocak 1962 sayısında Berk’in “Kral Su” adlı şiiri yayımlanır. Son mısralar şöyledir:

*“Senin aşkının kapanık şafağıdır
Süren o atlarını önüme benim.”*

Aşağıdaki dizeler de Tamer'in bir yıl kadar önce Yeditepe'de yayımlanan Yüyük adlı şiirindedir:

*“Senin denizinin kuşları savrulur
Dökülür beyaz külleri gölgeme benim.”*

Buna aynı şiirden bir başka mısra daha ekler Tamer yazısında:

“Senin aşkının dalgın ordusudur.”

[1] Ayrıntılı bilgi için bkz. Emine Selcen Bekmezci, *Ülkü Tamer'in Şiirleri Üzerine Bir Araştırma*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Bitirme Tezi, 2019.

[2] Cemal Süreya, Tamer için “Orhan Veli”yle ilk hesaplaşma günlerine yetişememişti.” der. Cemal Süreya, *Şapkam Dolu Çiçekle*, s.73.

[3] Ülkü Tamer, “Yazar Telif Telif Diye”, *Değişim dergisi*, s.11.

[4] Ülkü Tamer, a. g. m., *Değişim dergisi*, s.11.

Kaan Uysal, “Yazının tehlikeli sularında: (Ç)alıntı” adlı yazısında alıntı ve çalıntı kavramlarını şöyle sorgular:

“Bu ayırımı en sorunsuz görünen, kuralına uygun şekilde kullanıldığında hiçbir şüpheye yer bırakmayan kavram şüphesiz ‘alıntı’dır. Tırnak işareti, italikler, yetmedi ayrıçlar, dipnot veya kaynakçalar yeterli özenle gösterilmiş ve alıntı yapılan metin sarıh bir şekilde belirtilmişse, referans alınan metinle başından beri bir mesafe tayini yapılmış demektir.”[1]

Uysal’ın vurguladığı ve bir başka şiiirden/metinden yapılan alıntının tırnak işareti, italik yazı vb. biçimde gösterilmesi gerekliliği Tamer’in “Değişim” dergisindeki yazısında dile getirilir: “... birkaç yıl önceye, İlhan Berk’in huyunu kendi şiirlerinden öğrenmeye başladığım sıralara dair bir anımı anlatayım: Anıl Meriçelli, İlhan Berk bir de ben Ankara’da bir yerde oturmuş konuşuyorduk. Bir şiir çıkardı İlhan Berk, okumaya başladı. Yeni sonnet’ siymiş. Son mısrası şöyleydi:

Bir Haziran’la bir başka Eylül arasında.

Bu mısranın tırnak içinde olup olmadığına baktım; değildi. ‘Pazar Postası’nda öyle yayımlandı. Sonradan (herhalde edebiyatımızın ‘zinde kuvvetlerinin’ baskısından olacak) ‘Çivi Yazısı’nda tırnak içinde yayımlandı. T. S. Eliot’un bir şiiri vardır: ‘Marina’. Pek severim; çevirmiştim de. Eskiden ‘Pazar Postası’nda yayımlanmıştı. Şu mısrasını herhalde ‘Değişim’in okuyucuları da beğeneceklerdir:

Bir Haziran ve bir başka Eylül arasında.”[2]

Türk edebiyatında intihal konusunda neler yaşandığından söz ederken Tamer-Berk sorunu Uysal’ın yazısında yerini bulur:

“İkinci Yeni şiirinin kimi temsilcileri ile Fransız şiiri arasındaki benzerlikler, 40 kuşağı ile Nâzım arasındaki dirsek teması sıklıkla gündeme getirilir ama çalıntı konusunda başı en çok ağrıyan şair şüphesiz İlhan Berk olur... Ülkü Tamer, Değişim dergisinde, İlhan Berk’in, çeviriler yoluyla Eliot kadar kendisinden de dizeler aşırıldığını ileri sürdüğü bir yazı yayımlar. Yazıda verilen örnekler gerçekten dikkat çekicidir.”[3]

Beşir Ayvazoğlu da Altı Çizili Satırlar’da “İntihal” başlıklı yazısında bu konuya değinir: “Cumhuriyet devri edebiyatımızda da çok sayıda intihal iddiasında bulunulmuş, bir kısmı ispatlanmıştır da. Bunun heyecan verici bir araştırma konusu olduğunu belirterek bir örnek vermek istiyorum. Fi tarihinde Ülkü Tamer, İlhan Berk’in kendisinden yürüttüğü mısraları tek tek göstermişti. Berk, mesela, “Birdenbire yüzüm eskidi” mısramı alıp “Birdenbire yüzümüz eskidi” şekline sokarak kendisine mal edivermiş.

Allah kimseyi bir “..üz”le iktifa eden şairlerden etmesin!”[4]

[1] <http://guldeste.blogcu.com/yazinin-tehlikeli-sularinda-c-alinti/10022992>

[2] Ülkü Tamer, “Yazar Telif Telif Diye”, Değişim dergisi, s.11.

[3] <http://guldeste.blogcu.com/yazinin-tehlikeli-sularinda-c-alinti/10022992>

[4] Beşir Ayvazoğlu, “İntihal”, Altı Çizili Satırlar, s.212.

Tamer, bu intihalin sebebini sorgular:

“Bunlar neyi gösteriyor? Neşeli bir vatandaşın yeni bir akımın öncülüğünü kapmak istemesini mi? (Öyle ya, ‘ikinci yeniyi eskittik,’ der de, bakarsınız, ‘akım-kleptomani’yi çıkarıverir ortaya.) Ününün daha geniş olmasına güvenip kendinde istediği şairden istediği mısraları almak hakkını gördüğünü mü? Etkilendiği mısraları şiirlerine geçirirken okuduklarını unutacak kadar bunadığını mı? Yoksa ortada düpedüz bir ‘ahlaksızlık âbidesi’ mi var?

Bütün bunlar yalnızca ‘ayıp’ değildir, kanunen ‘suç’tur da. Bu kerelik İlhan Berk’i bağışlıyorum. Bir daha antolojilerinde kendi şiirlerime rastlarsam onu mahkemeye vereceğim.”[1]

Tamer, bu alıntıları şöyle sıralar:

“Büyük uykusunda İstanbul (Otağ/I. Balad)
 Büyür uykusunda İstanbul (Soğuk Otların Altında/İstanbul)
 Yalnız ben ateşler yakarım (Otağ/I. Balad)
 Sonra ateşler yakardım (Soğuk Otların Altında/Dokuma)
 Çekilir odaları denizin (Otağ/I. Balad)
 Çekilir kepengi denizin (Soğuk Otların Altında/Seni Sevdim, Olur mu?)
 Dağlarda yay çeken dağlılar (Otağ/II. Balad)
 Yay çeken dağlıları bulun bana (Gök Onları Yanıltmaz/Yolculuk)
 Ben bazı sulara çıkarım (Otağ/III. Ara Balad)
 Bazı sulara eğildin (Soğuk Otların Altında/Büyücü)
 Bazı ölümlere eğildin (Otağ/V. Balad)
 Dün bazı ölümlere eğildin (Soğuk Otların Altında/Büyücü)
 Birdenbire yüzümüz eskidi (Otağ/IV. Balad)
 Birdenbire yüzüm eskidi (Soğuk Otların Altında/Büyücü)
 Hangi sular böyle pruvaları aşan (Otağ/ III. Ara Balad)
 Hangi sular pruvaları aşan (T. S. Eliot/ Marina)”[2]

Bu yazıdan sonra Tamer bir başka yazı daha kaleme alır. Yeni yazıda “Yazar Telif Telif Diye” başlıklı yazıyı okuyan bazı kimselerin kendisinin hangi şairden hangi mısraları çalmış olabileceğini araştırdıklarını anlatır. Tamer, İlhan Berk’ten çalmayacağına göre Pound, Poe, Thomas, Jacob’u gözden geçirirler. Tamer’in bu şairlerden çalmak için Berk’ten önce davranmış olabileceği, hatta bir önceki yazıda bir mısranın Eliot’a ait olduğunu Tamer belirtmesine rağmen bunu yapmadığını iddia eden bir yazı kaleme alınır. Tamer bunların namusluca bir davranış olmadığını söyleyerek yazısını şöyle sonlandırır:

“Sözü uzatmanın gereği yok. Bir cümle daha yazar, bitiririm: Aydın Sami Güneşal üstü kapalı iddiasını doğrulayamaz, yabancı şairlerden mısra çaldığımı örneklerle ortaya koyamazsa soylu sayılamayacak, acınacak bir yaratıktır.”[3]

[1] Ülkü Tamer, “Yazar Telif Telif Diye”, *Değişim dergisi*, s.11.

[2] Ülkü Tamer, “Yazar Telif Telif Diye”, *Değişim dergisi*, s.11.

[3] Ülkü Tamer, “Karavana”, *Değişim dergisi*, s.1.

İlhan Berk'in bu tavrı o dönemde Tamer'in kendini yukarıda verildiği üzere savunmak zorunda bıraktığı bir dizi olaya da yol açsa da Tamer, çeviri yapmakla ilgili görüş bildirdiği bir konuşmada Berk'ten "dost" diye söz eder:

"İlhan Berk dostumuz Apollinaire'in Zone şiirini Türkçeye çevirirken 'Il n'aime que la pompe de L'eglise' dizesini, "kilisenin pompasından başka bir şey sevmez" diye aktarmıştı. Oysa, burdaki 'pompe', pompa değil, 'şaşaa' demektir. Ama sanmayın ki, ben İlhan Berk'in bu son yirmi yıldaki çalışmalarıyla hâlâ o pompayla dolaştığını söylemek istiyorum." [1]

Kültür ve Turizm Bakanlığının düzenlediği "İlhan Berk'e Saygı Gecesi"nde ise İlhan Berk'le ilgili şunları söyler:

"İlhan Berk, yaşamını şiire adanmış bir sanatçı. "Her an şiir için yaşamış, her rastladığını şiir için düşünmüş, her imgeyi şiir için devirmiş" bir şair. Şiirlerini ister seversiniz, ister sevmezsiniz ama saygıyı sonuna kadar hak ettiğini dilerim yadsımsınız." [2]

Hem İlhan Berk'in yaptığı intihallerden duyduğu rahatsızlık hem de Tamer'in intihal yaptığı iddiasıyla yazılan yazı Ülkü Tamer'in bu durumu açıklığa kavuşturmak için yazmasına yol açmıştır. Bu durum daha sonraki ifadelerde görüldüğü üzere bir düşmanlığa evrilmemiş, daha ılımlı, dostça bir havada seyretmiştir. Aynı şiir hareketinin iki önemli temsilcisi arasındaki bu durum edebiyat tarihinin sayfaları arasında kendine yer bulmuştur.

Edebiyat, hayatın aynasıdır. "İnsani" olana ulaşmanın yollarından biri de edebiyattır. İster kurgulanan eserler ister sanatçıların başından geçen olaylar yönüyle edebiyattan yararlanmak mümkündür. Tamer-Berk arasındaki intihal mevzusu, edebiyat dünyasının bir yönünü yansıtmaması bakımından önemlidir. Bunun yanı sıra hayatın her alanında görülebilecek "intihal" sorununu bizlere hatırlatmaktadır. Emeğe saygı duymanın, kendimize ait olmayan hiçbir şeye el uzatmamanın insanca davranmak ve yaşamak anlamına geldiğini göstermektedir.

[1] Enver Ercan, "Akılsız Şiir, Kafasız Kalmış Danton Gibidir.", *Şair Çünkü Onlar*, s.120-121.

[2] Ülkü Tamer, "İlhan Berk'e Saygı Gecesi", *Radikal Gazetesi*.

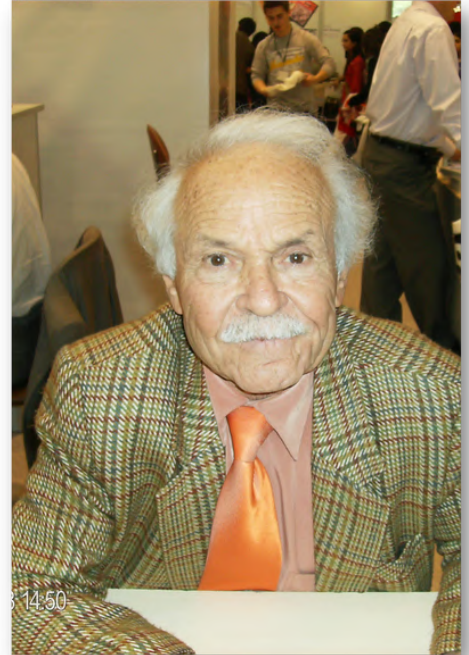
ASHAB-I KEHF VE İÇERİK ÖDÜNÇLEMESİ

Mehtap Gül

Bir metin başka bir metinle açık veya kapalı ilişkiler kurarken arketiplerden yararlanabilir. Arketipler ortak hafızayı canlı tutarak anlamı çoğaltmanın yanında kültürel devamlılığı da sağlar. Bu yazıda, alt dokusunda metinlerarasılık bağlamında arketip olarak Ashab-ı Kehf'i taşıyan ve kıssanın muhtevasını ödünçleyen iki öyküye bakmaya çalışacağım: Muzaffer İzgü'nün "Yedi Uyurlar"ı ile Ayfer Tunç'un "Mağara Arkadaşları".

Doğu ve Batı kültürü için yenidenyazım ve kurgusal güncellemeyle metinlerarası anlatı türetirken kaynak olarak kullanılan Ashab-ı Kehf (Yedi Uyurlar / Yedi Uyuyanlar) söylencesinde mağara önemli bir semboldür. Dönemin putperest hükümdarından kaçan yedi arkadaş ve onlara eşlik eden köpeğin sığındıkları mağarada mucizevi biçimde yüzyıllarca uyumaları ve inden çıkıp şehre gittiklerinde nelerle karşılaştıkları, bu kıssanın hikâye çekirdeğini oluşturur.

Aydınlanma mekânı ve yeniden doğuşun bir uzamı olan mağara, kişinin kendiliğiyle buluşmasını imler. Bir yönüyle ilk eve, ana rahmine de tesadüf eder. İnsanın müstakil varlığını inşa ederek bireyleşebilmesi; içinde taşıdığı mağaraya girip o karanlıkta köklü bir değişim/dönüşüm yaşamasına bağlıdır. Bunu yaparken hiç şüphesiz, yoldan çevirenler sürecin bilinmezliğini ürkünç gösterenler olur. Nitekim Muzaffer İzgü öyküsünde mağaraya gitmek için yola çıkacak yedi arkadaşın yakınlarından bazıları onları kararlarından döndürmek ister, gittikleri için gönül koyar. Fakat yedi arkadaş kararlıdır.

Farklı edebi anlayışa sahip Tunç ile İzgü'ye ait bu iki öykünün aynı kadim anlatıyla alışverişe girmeleri dışında, aşağı yukarı aynı dönemde yazılmış olmaları gibi bir ortak noktaları var. Handan İnci'yle yapılan söyleşilerden oluşan Ayfer Tunç'la Karanlıkta Kelimeler'de, yazarın, "Edebiyatımın anlamlı başlangıcı," diye nitelediği ikinci kitabı Mağara Arkadaşları ilkin 1996'da yayımlanır. Muzaffer İzgü'nün bu metne konu olan öyküsünün yer aldığı Orta Direği Yıkan Ayı isimli eseri 1984'te basılır.

Ashabı Kehf'in sosyokültürel göndermeleri düşünülünce her iki öyküde de uykunun toplumsal vurdumduymazlığı imlediğini söyleyebiliriz. Bilhassa Muzaffer İzgü'nün "Yedi Uyurlar"ını okurken yazıldığı seksenli yılları hatırlarsak dönemin Türk toplumuna dair sosyal ve ekonomik doneler içerdiğini görebiliriz. "Dolmuşa bindiler, o direksiyondaki adam elini açtı, açtı, açtı da açtı, 'Dağdan mı indiniz, haberiniz yok galiba, petrole ühüü ne zam geldi, ne zam.' dedi. 'Bir haftada mı?' diye sordu biri. 'Bir haftayı az mı sandın sen arkadaş?' Bir başka dolmuşa bindiler. Gazeteyi gördüler. 'Devalüasyon... Dolar fırladı, uçtu.' Ve onlar doların fırladığı yeri gördüler... 'Biz gerçekten yedi gün, yedi gece uyumadık, yedi gün içinde bunca yasa çıkarılamaz, bunca yasa ve YÖK kararı uygulamaya konulamaz. Biz galiba beş yüz yıl falan uyuduk.'"

Ayfer Tunç, öyküsünde Yedi Uyuyanlar söylencesini stilize edip bugüne başarıyla taşırken toplumsal yergisini estetize eder, usta bir anlatımla göze batmayacak şekilde perdeler. Bu öykü alt metince zengindir. Metinde ilkten sayı sembolizmi dikkat çeker. Öykünün ağırlık merkezinde Ayyıldız apartmanı var. Şahıs kadrosunda yedi katlı bu apartmanın yedi dairesi yer alır. Bir de apartmanın yedi takıntısına hanel getiren, yarısı yeryüzünde yarısı yeraltında kaldığı için bir kat sayılıp sayılmadığı konusunda apartmanın ikircikli olduğu bodrum katı. Bu bir kat sayılırsa yedi aritmomanisi bozulur, bu yönüyle bodrum katı kıssadaki yedi arkadaşına eşlik eden Kıtırmir isimli köpeğe tesadüf eder.

Hikâyeyi devindiren çatışma, her bir sakini kendi mağarasında derin bir uykuda olan Ayyıldız apartmanının değişimden duyduğu rahatsızlıktır. Dozer kepçelerine doldurulup götürülen komşu binaların yerini geniş bulvarlara bırakması apartmanı hüznendirir. Etrafını saran ultra lüks binaların arasında gözden düşmüşlüğüne üzülmür ve eziklik duygusu yaşar. Bu depresif döneminde yedi sayısına takılır, böylelikle obsesyonları başlar. Önceki görkemini kaybeden Ayyıldız apartmanını hemen her şey kederlendirir, eski kıymetine haiz olabileceğine dair tek umudu vardır. İnsanların uyuma hallerini yazmak isteyen bir bina sakini vardır; apartmanın yedinci katında oturan yazar. Ayyaş yazar. Metnini bitirmesine ramak kala, çalışma masasından kalktığı sırada hikâyenin yazılı olduğu kâğıtlar açık pencereden savrulup bir bir aşağı süzülür. Yazar telaş ve şaşkınlıkla dışarı çıkıp kâğıtları toplamak istediğinde olan olmuştur, artık o hikâye yoktur.

Karakterlerin ruhuna zoom yaparken kentteki dönüşümün de nazara verildiği bu geniş oylumlu öyküde yazar farklı bir tahkiye tarzı seçer. Karakterleri yaptıkları eylemler içinde konuşurmaz, bize olan biteni sıfır odaklayım tekniğiyle anlatır.

Öykü dekorunu kurarken işlevsel ayrıntıların belirlendiği bu metinde canlı bir atmosfer vardır, uzam gözümüzün önüne seriliverir. Bu kurmacada Ayfer Tunç sadece karakterlerin değil atmosferin, nesnelere, mekânın ve zamanın da hikâyesini anlatır. Kullanılan dile baktığımızda yazarın diğer metinlerinden de aşına olduğumuz etkili bir dil silahı olan ironik söylem göze çarpar. Mekân-insan ilişkisinin irdelendiği “Mağara Arkadaşları”nda mekân bir apartmandır. Bodrumda kapıcı oturur, birinci kat sünger yatak deposu olarak kullanılmaktadır, öykünün sabitlendiği ilk zamanda ikinci katta Yedi Kadın filmi izlenmektedir, üçüncü kat uydurmaktan keyif alan Bezmin hanımın huzurevine yerleşmesiyle boş kalmıştır, dördüncü kat sakini olan Rum terzi kadın bir sabah sırtına mantosunu alıp sırta kadem basalı beri boştur, beşinci kattaki bunak ihtiyar Yedi Kocalı Hürmüz’ü izlemektedir, altıncı kat emekli olunca dönmeyi planlayan bir binbaşının nicedir boş kalan dairesidir ve yedinci katta ayyaş yazar yaşamaktadır.

Ayfer Tunç bu öyküde bir apartmanda yaşayan insanlara ilişkin dramaları, her birinin içli yalnızlık duygusunu yakın çekimle okura verir. Bunu yaparken doğrusal olmayan bir kurgu seçer ve hemen her karakterin tüm hayatını bize özetler. Öykü ilerledikçe değişime tahammülü kalmayan, etrafındaki yeni yapılara baktıkça hiçliği arzulayan Ayyıldız apartmanı özkıyımaya yeltenir ve kapıcının eliyle kazan dairesini patlatarak yok olmak ister. Planı işlerken kazan patlar, ancak beklediği gibi olmaz ve yıkılmaz, bina ayakta kalır. Zaman içinde sakinleri değişince apartmanın aritmomani de geçer. Yazar finalin okurun zihninde oluşmasına fırsat vererek öyküyü nihayete erdirir.

Muzaffer İzgü’nün “Yedi Uyurlar” öyküsünde hafta sonlarını şehirden uzakta geçirmeyi arzulayan yedi arkadaşın ve köpeklerinin huzur bulmak için mağaraya gidişleri, orada yedi gün yedi gece kalmaları ve dönüşte şaşırtıcı bir değişimle karşılaşmaları, işe gitmedikleri için işlerine son verildiğini duymaları etrafında işlenen bir hikâyeye karşı karşıyayız. Bu öyküde de sayı sembolizmi göze çarpar ve yedi sözcüğü yetmiş kez yinelenir. “idi” isim fiili öyküde çokça kullanılır ve bu kullanım metne efsanevi bir anlatı tonu verir. Metinde dikkat çeken ritim, kalbin atışıyla kan basıncının atardamarlara yaptığı vuru gibidir. Olağan bir tempoda başlar ve belli seyirden sonra vuru gittikçe artar. Öykünün ritmi çoğunluk kısa cümlelerle ve laytmotiflerle sağlanır. Öyküde defalarca yinelenen “Ve onlar arkadaşlıklar.” tümcesi bölümleri birbirine bağlayan eklem dokusu mesabesindedir.

Metnin genel yapısına baktığımızda hava durumu ile karakterlerin ruh iklimi arasındaki paralellik bütüncüdür. Tempolu dilin kullanıldığı, kısa ve yalın cümleleriyle okuru kavrayan “Yedi Uyurlar”da kurgu lineerdir, doğrusal ilerler. Fiziksel zaman bir haftayı kapsar. Öykünün anlam dünyası iki mekân karşıtlığı üzerine kurulmuştur: Sıkıntıyı imleyen şehir ile huzuru sembolize eden mağara.

Öykünün şahıs kadrosunda emekli, tezgâhtar, simitçi, memur, işçi, yüksekokul öğrencisi ve bir öğretmenden oluşan yedi arkadaş var. Bu öykü kişilerinin fiziki ve karakter özelliklerine yer verilmez. İsimleri de zikredilmez öyküde, yedi arkadaş ortak öznesiyle işlenirler. Yalnızca alçakgönüllü ve yardımsever oluşları vurgulanır. Anlatıcının her zaman her yerde olduğu tanrısal bakışa sahip bir anlatıcıyla karşı karşıyayız. Özne öyküdeki yedi kişi olduğundan üçüncü çoğul zamiri “onlar” kullanılır.

Sonuç olarak her yenidenyazım yazar için devingen bir süreç olduğu kadar okur açısından da yeni anlamlandırmalar yapmak için bir imkân. Her metnin biricikliğini hatırla tutarak iki metne baktığımızda Ayfer Tunç’un kurgusal güncelleme ile bu kadim anlatıyı dolaşıma sokarken dönemin kendine özgü dinamiklerini kullandığından öyküsünde metinsel aşkınlığın hakim olduğunu; Muzaffer İzgü öyküsünde yalın, etkileyici ve müzikalitesi yüksek bir anlatımın ön planda olduğunu söylemek mümkün.

KAYNAKÇA

Mağara Arkadaşları, Ayfer Tunç, Can Yayınları.

Orta Direği Yıkan Ayı, Muzaffer İzgü, Bilgi Yayınevi.

Ayfer Tunç’la Karanlıkta Kelimeler, Handan İnci, Can Yayınları.

PATASANA ROMANINDA TANRI KAVRAMI

Veysel Altuntaş

İnsanoğlu var olduğundan bu yana ibadet edip sığılacak bir “varlık” aramıştır. Bu varlıklar bazen kendi türünden bir insan olmuş bazen kendi elleriyle yaptıkları nesnelere olmuş bazen de gözleriyle görmedikleri, kulaklarıyla duymadıkları fakat araçlar vasıtasıyla emirler aldıkları kutsal, gizemli varlıklar olmuştur.

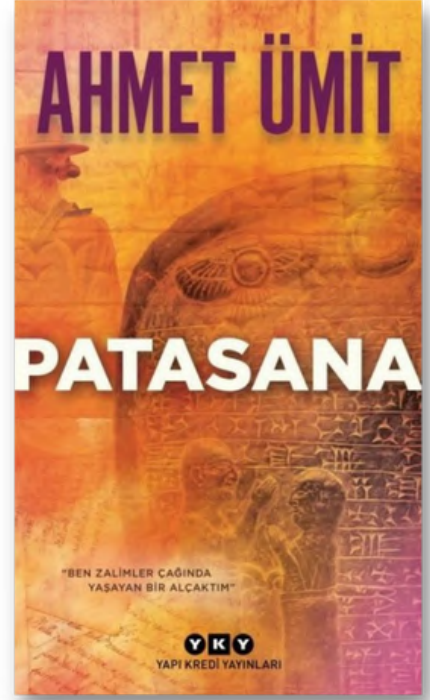
Bazı toplumlar tek, bazıları ise sayı bakımında sınırlandırılmayacak kadar çok tanrıya inanmışlardır. Tanrı kavramının her toplumda kendine özel bazı özellikler taşıdığı bilinmektedir.

Tanrı kavramının bu genişliği evren, insan, toplum ve bunların alt başlıklarının için bir anlam referansına sahip olmasının yanı sıra, farklı Tanrı anlayışları da bu alt başlıkların oluşturduğu formun hem bir izdüşümü, hem de felsefi ve düşünsel bir zemini olmaktadır (Tekin, 2003, s. 476).

Tanrı kavramını inceleme alanı olarak belirleyen her araştırmacı ya Tanrı tarafından gönderilmiş kutsal metinleri ve insanların onları algılayış biçimleri ile ona ibadet biçimlerini ele almak zorundadır. Bu makalede de hem roman kurgusunda hem de tarihsel gerçeklikte insanların tanrı tasavvurları üzerinde durulmuştur.

Tanrı kavramı gibi soyut, sübjektif bir kavramın incelenmesinin; somut delillerinin ancak insandaki, toplumdaki tezahürünü araştırmakla mümkün olabileceği bilinmektedir. Bu nedenle Tanrı ile ilgili yapılan her araştırma sosyolojik çıkarımlarda bulunulmasını sağlamaktadır.

Din ve Tanrı kavramı, üç kökten kaynaklanır: İnsan, toplum ve Tanrı (Tümer, 1987, s. 223). Dinle ve tanrıyla ilgili sosyolojik çıkarımların sonucunda da ortaya çıkan bilgi, bizi o toplumun tanrı anlayışına götürmektedir.

Kurgu da olsa romanların (hangi zaman diliminde geçiyorsa) o zamanki dini ve sosyal yaşayış biçimlerini aksettirmede önemli bir role sahip olduğu bilinmektedir. Bu da bir edebiyat çalışmasında “tanrı” kavramına yer veren bir yazarın hem sosyoloji hem de tarih biliminde faydalandığını / faydalanması gerektiğini göstermektedir.

Bu makalede çağlar boyunca toplumların tanrı anlayışları yerine daha çok Tanrı anlayışı üzerindeki genel tanımlamalar konusuna değinilmiştir. Tarihsel süreç içerisinde öncelikle Patasana romanında geçen Geç Hititler Dönemi’ndeki tanrı tasavvuru sonra da romanda geçen Tanrıların tarihsel süreçteki gerçekliği ve kurgulanışları üzerinde durulmuştur.

Tanrı Kavramı

Tanrı

İnsanoğlunun süregelen en büyük problemlerinden bazıları “Tanrı var mıdır, Tanrı varsa nerededir, Tanrı nedir?” gibi sorular ve bu sorulara bulamadığı cevaplardır. Günümüz dünyasında da geçmişe doğru yapacağımız uzun araştırmalarda da bu sorulara ve bu sorulara verilmeye çalışılmış binlerce cevaba rast geliriz. Fakat bununla birlikte bu sorulara verilen cevapların hiçbiri yeterince tatmin edici olmasa gerek ki günümüzde dünya üzerinde çeşit çeşit Tanrı inancı ve din vardır.

Her toplum inandığı yüce varlığa seslenmek için çeşitli isimler vermiştir. Tabii bununla birlikte Hristiyanlıkta, Musevilikte, İslamiyet’te olduğu gibi Tanrı, gönderdiği suhuf, kitaplar ve peygamberler aracılığıyla kendisine nasıl seslenilmesini istediğini iletmıştır.

Tanrı kelimesinin Türk dilinde etimolojik kökeninin Doğu Hun Dönemi’ne dayandığını, önceleri gökyüzünü daha sonra tapınılan varlığı ifade etmek üzere farklı biçimde kullanıldığı belirtilmiştir (Güngör, 2010, c. 39, s. 570). Türkler İslamiyet’i kabul ettikten sonra Tanrı kelimesinin kullanılış oranı azalsa da tamamıyla bitmemiştir.

Tanrı kavramı üzerine çeşitli toplumlarda, dinlerde birçok tanımlama yapılmakla birlikte insanoğlu tanrı ile ilgili tüm açıklamalarda tam anlamıyla net konuşmak konusunda kararsız, çekimser hatta ürkek kalmıştır. Bunun sebebi olarak insan tarafından var olduğu düşünülen yüceliğinden çekinmek, azametinden korkmak gösterilebilir. Bazı toplumlarda veya inanışlarda Tanrı tüm tanımlamalardan münezzehtir. Tanrı ve ona ilişkin her ifade ya da ima, ilkel insanın olağanüstü bir deneyim yaşamasına neden olabilmektedir. Oysaki onun yeni yeni gelişmeye başlayan bilinci, özel koşullar olmaksızın bu tür bir deneyimi kaldıracak güç ve dayanıklılığa sahip değildir (Kısa, 2015, s. 644).

Bununla birlikte tanrı kavramı ile ilgili konuşmanın tek nedenini buna bağlamak da doğru değildir. Çünkü insanoğlu psikolojik, sosyolojik ve bunlar gibi birçok bilim dalının bir arada bulunduğu karmaşık, girift bir alandır.

Geç Hititlerde Tanrı Kavramı

Edebiyat bilimi ile birçok alan birbiriyle etkileşim içindedir. Bunlardan en önemlilerinden biri de hiç şüphesiz tarih bilimidir. Bir edebî tür olan romanda tarihsel gerçeklikten faydalanılarak oluşturulan kurgu, okuyucu metne dâhil etmekle kalmayacak aynı zamanda tarihe olan ilgisini de artıracaktır. Tarihsel gerçeklikle oluşturulmuş bir metnin insan zihninde yaptığı etki hiç şüphesiz gerçekliği oranınca artacaktır.

Patasana romanında oluşturulan kurgunun bir bölümü Hitit Dönemi'nde geçmektedir. MÖ 2000'li yıllarda Anadolu'ya gelen Hititler kendilerini "Bin Tanrılı Halk" olarak nitelendirmişlerdir (Demirci - Falay, 2016 s. 36). Bin Tanrılı da olsa Hititlerde de belli başlı Tanrılar ön plana çıkmıştır. Bu Tanrılarının toplumsal yaşamı, savaşları, afetleri etkilediğine inanılmış ve onların yapacaklarından korkulmuş ve bu sebeple onlara kurbanlar sunulmuş, hediyeler verilmiştir.

Hititlerde var olan Tanrı sayısının çokluğu MÖ 2000'de Anadolu'da yaşayan Hititlerin farklı kültürlerle bir arada yaşaması dinsel yaşamlarını da etkilemiş böylece pek çok kültürün etkisi ile şekillenen politeist bir din meydana gelmiştir. Farklı kültürler hükmeden Hititler siyasi birliği ve merkezi gücü sağlamak için diğer kültürlerden aldıkları tanrıları kendi panteonlarına dâhil etmişlerdir (Demirci - Falay, 2016 S. 39). şeklinde açıklanmıştır.

Tarihin birçok döneminde devletler hayatlarını sürdürmek için kendilerine dâhil ettikleri halkların ya inanışlarını reddetmiş ve kendi inançlarını dayatmış ya da halkların inanışlarına saygı duymuş ve onları da bünyesine almıştır. Hititler, yaşadıkları bölgede var olan inanış biçimlerinin neredeyse hepsini kendi bünyesine almıştır. Bu da inanılan tanrı sayısının binlere kadar artmasına sebep olmuştur.

İnanılan tanrıların her birinin çeşitli güçleri olduğuna inanılırdı. Eğer onlara ibadet edilmez, kurbanlar verilmezse; onları kızdıracak davranışlarda bulunulursa, Tanrıların onları açlıkla, sefaletle, hastalıkla cezalandıracağına inanırlardı (Demirci - Falay, 2016 s. 58). Bu da Hititlerin Tanrılarını oldukça önemseydiğini, onlardan çekindiğini göstermektedir. Ayrıca Hititlerde toplumsal olarak var olan inanışların devlet eliyle desteklendiğinin veya kabullenildiğini gösteren birçok kanıt da vardır. Bunun var olan, sonradan kendiliğinden ortaya çıkan veya başka toplumlardan dâhil edilen her inancın serbestçe yaşanmasına sebep olduğu söylenebilir. Yine de bununla birlikte Hitit dininin bir devlet dini olduğunu, dini uygulamalara halktan kimsenin katılmadığını söyleyen kaynaklar da vardır.

Hititlerde krallar tanrıyla özdeşleştirilmiştir. Tanrının gücü kralda vardır. Hatta kral öldükten sonra kendisi de Tanrılaşır. Bu, günümüzde de tarihin birçok döneminde de 7 devlet yönetiminde bir araç olarak kullanılan dini inançlarda devlet etkisinin, etkinliğinin Hititlerde de kullanıldığının önemli bir göstergesi olarak görülebilir. Hatta Hititlerde diğer devletlerle yapılan antlaşmaların sonuna ilahi onayın alınması amacıyla Tanrıların isimlerinin yemin şahidi olarak yazıldığı bilinmektedir.

Bin tanrılı halk olarak nitelendirmelerinin yanında Hititlerde ön plana çıkmış; etkisinin, gücünün çok fazla olduğuna inanılan Tanrılar da vardır. Fırtına Tanrısı, Güneş Tanrısı ve kızları Mezzula bunların başında gelmektedir (Demirci - Falay, 2016 s. 41).

Patasana Romanında Tanrı

Ahmet Ümit, modern Türk edebiyatının son dönemlerinde polisiye romanlarıyla ünlenmiş yazarlarından biri olarak görülmektedir. Ondan fazla eseri bulunan yazarın romanlarının yanında öykü kitaplarının da mevcut olduğu bilinmektedir. Modern okuyucu tarafından oldukça rağbet gören Ahmet Ümit romanlarının temel eksenin suç, cinayet, ceza ve aşk olduğu gözlemlenmektedir.

İlk baskısı 2000 yılında Om Yayınevi tarafından yapılmış olan Patasana romanının birçok baskıya ulaşmış durumda olduğu görülmektedir. Günümüzde Everest Yayınları tarafından normal ve midi boy olarak yayımlandığı bilinmektedir. Patasana romanının ismi kitapta Geç Hititler Dönemi'nde yaşamış ve romanın ana karakterlerinden biri olan başkâtipten ileri gelmektedir.

Patasana romanı iki farklı kurgu şeklinde ilerlemektedir. Sır bir ölümle başlayan birinci bölümün kurgusu günümüz dünyasında geçmektedir. Bir arkeoloji ekibi Gaziantep'e yakın bir yerde Geç Hititler Dönemi'ne ait çok önemli tarihî eserler bulmuşlardır. Bu eserlerin Geç Hitit Dönemi'ne ait, o günün resmi evraklarından hariç olarak Kral'ın başkâtibi olan Patasana'nın yazdığı tabletler / günlükler olduğu görülmektedir.

Romanın ikinci kurgusu bu aşamada başlamaktadır. Yapılan arkeolojik çalışmada toplamda yirmi sekiz tablet bulunmaktadır. Bu tabletlerin her biri kitapta birer bölüm olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tabletlerde başkâtibin resmî olmayan notları, okuyucuyu Geç Hitit Dönemi'nde yaşamış olan olaylara tanıklık ettirmektedir. O dönemde var olan taht oyunlarını, devletlerarası savaşları, anlaşmaları; dini ayinleri Başkâtip Patasana'nın gayri resmî ağzından dinlemiş ve onun devlet kayıtlarına girmemiş yorumlarını okumuş oluyoruz.

Roman, günümüzde geçen bölümler ve tabletler ile birlikte toplam elli altı bölümden oluşmaktadır. Bizim çalışmamızı ilgilendiren bölüm, tabletlerle birlikte okuyucuya 8 aktarılan Geç Hitit Dönemi'nde var olan Tanrılardır. Çalışmamızın ilk bölümünde bahsettiğimiz üzere Hititler kendilerini bin Tanrılı halk olarak nitelendirmektedir. Patasana romanında da çok tanrılık inancı net bir şekilde gözlenmektedir. Bu, romanın tarihi gerçeklikten yararlanılarak oluşturulduğunun bir kanıtı olarak belirlenmiştir.

Romanda ismi geçen Tanrıların bazıları şunlardır: “Fırtına Tanrısı Teşup, Güneş Tanrıçası Hepat...” Bu isimler romanda birer kurgu unsuru olarak kullanılsa da yaptığımız araştırmalarda bu isimlerin Geç Hitit Dönemi'nde var olan, inanılan Tanrıların gerçek isimleri olduğu gözlemlenmektedir (Demirci - Falay, 2016 s. 42). Bu da romanın tarih biliminden yararlanılarak oluşturulduğunun bir diğer kanıtı olarak görülmektedir. Bu tarihsel seçimler hiç kuşkusuz romanın gerçeklik etkisini çok daha artırmıştır.

Bunun yanında iki ayrı kurgudan oluştuğunu söylediğimiz romanda tarihî gerçekliklerden yola çıkarak oluşturulan kurgunun haricinde birçok sosyolojik çıkarımlarda da bulunmaktadır. Günümüzde var olan gerçek olayların (cinayetlerin vesaire) yer aldığı romanın, bu olayların temel ekseninin dini inançlar olduğunu kurgunun içine yedirerek verdiği gözlemlenmektedir. İkinci kurguda var olan Geç Hititlerdeki Tanrı çokluğunun sorunları azalttığı iddiası yine bu kurgunun içinde yer almaktadır. Patasana romanında bunun gibi birçok satır arası mesajın var olduğu gözlemlenmiştir.

Türk edebiyatında polisiye roman denince ön sıralarda akla gelen Ahmet Ümit Patasana adlı romanını tarihî gerçekliklerden faydalanarak birbirine bağlı iki kurgudan oluşturmuştur. İki kurguda da aşk, cinayet, gizem gibi konular olduğu gözlemlenmektedir. Kurgusunu gerçeklikten alan iki bölümün birbirine olan bağlılığı ve her kurgunun kendi içinde var olan olayların, kitabın merak unsurunu artırdığını göstermektedir.

Çalışmamızın ana unsuru olan Tanrı kavramının; dünyanın var oluşundan beri tüm toplumlarda farklı şekillerde gözlemlendiğini, Patasana romanında bir bölümün yaşandığı zaman dilimi olarak görülen Geç Hitit Dönemi'nde de nicelik ve nitelik bakımından diğer toplumlardan ayrı olduğunu göstermiş bulunmaktayız. Tanrı kavramı üzerinden süregelen romanın bu kavram seçiminin romanın genel kurgusu içinde oldukça önemli bir yere sahip olduğunu, Tanrı kavramının romanda kullanılmasının, günümüz ve Geç Hitit Dönemi örneğiyle geçmiş insanın dini ve tanrıyı algılayış ve yaşayış biçimini gözlemlenme açısından roman tekniğine oldukça yerinde olduğu gözlemlenmiştir.

Tarihî gerçekliklerden oluşan bu polisiye roman içinde barındırdığı birçok tarihî bilgi, sosyolojik gerçeklikler ve satır arası mesajlarıyla günümüz Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olması gerektiğini göstermiştir.

Yıl: 1
Sayı: 8
Ağustos
2022

son söz yerine

Arka Kapak Şiiri

KARA BULUT PERÇEMİNDE MODERN KAST
Hande İkbal

ıstıyor damar damar yüreğini çocuk
adı konmamış yoksulluğu avlulara açılan
tabağına kan doğrayan yüzünü döküp sulara
koparıyor kendi kıyametini çocuk kıyam edip sokaklara
adaletli bir yoksulluktan kim şikâyet edebilir eşit bir yoklukta

kölesi olmak payesi verilmiş çocuğa
sistemin zembille inmiş kanunları kadar gerçek
fakir bir ananın rahminden doğuşla
kıtaları kol gezen tok mideli gözü açların
barut kokusunu emiyor çocuk
adaletli bir kölelikten kim şikâyet edebilir eşit bir esarete

mitolojik bir sancıdır tanrıların savaşında
yıkık evlerden yükselen ekmek telaşları
akıtıyor emeğini kastın alt tabakası sisler arasından
demokrasiler yeni tiranlar seçiyor
adam çocuklar büyüyor kenarlarında düzenlerin
adaletli bir vazgeçişten kim şikayet edebilir kanun önünde

devlerin plaza kirişleri arasında ezilen
kodlanmış beyinlerin öyküsünü anlatıyor düzendeki çatlaklar
kara bulutların çirkin oğullar doğurduğu yazılımlar
kablolaştırıyor damarları günden güne
siri yahut sürü psikolojisinde uyuyanları çağırıyor çocuk
adaletli bir ölümden kim şikayet edebilir eşit ölünyor modern kölelikte